

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Přírodovědecká fakulta

Katedra geografie

Bc. Patricie CAGÁŠKOVÁ

Dobrá a špatná adresa k bydlení ve městě Nový Jičín

Diplomová práce

Vedoucí práce: Mgr. Petr Šimáček, Ph.D.

Olomouc 2024

Bibliografický záznam

Autor (osobní číslo):	Bc. Patricie Cagášková (R21877)
Studijní obor:	Geografie a regionální rozvoj
Název práce:	Dobrá a špatná adresa k bydlení ve městě Nový Jičín
Title of thesis:	Suitable and unsuitable addresses for living in the town of Nový Jičín
Vedoucí práce:	Mgr. Petr Šimáček, Ph.D.
Rozsah práce:	84 stran, 3 vázané přílohy
Abstrakt:	<p>Diplomová práce se zabývá percepcí městského prostoru s využitím mentálního mapování. Záměrem práce je lokalizace atraktivních a neatraktivních oblastí k bydlení v okresním městě Nový Jičín na základě názorů jeho obyvatel. Dílčí cílem je zjištění residenčních preferencí občanů ve věkové kategorii 15 až 24 a 25 až 34 let. Součástí kvalifikační práce je teoretické ukotvení do problematiky percepce prostoru a tématu residenčních a sídelních preferencí. Jako zdroj pro výzkum byla použita data z dotazníkového šetření (n=96), následná analýza byla zpracována za využití nástrojů GIS. Hlavním výstupem práce je soubor map zachycujících lokality dobrých a špatných adres na území města a identifikace důvodů, které vedou k jejich označení.</p>
Klíčová slova:	dobrá a špatná adresa, bydlení, Nový Jičín, mentální mapy, preference
Abstract:	<p>The diploma thesis captures the perception of urban space using mental mapping. The purpose of this research is to locate attractive and unattractive areas for living in the district town of Nový Jičín based on the opinions of its own inhabitants. A partial goal is to examine the residential preferences and choices of citizens in the age categories from 15 to 24</p>

and from 25 to 34 years. The basis consists of a theoretical anchoring the issue of spatial perception followed by residential and housing preferences. Data from a survey (n=96) was used as a source for the analysis which was created using GIS. As a result, a series of maps were created showing the locations of attractive and unattractive addresses in the city and identifying the reasons that lead to their designation.

Keywords:

suitable addresses for living, housing, Nový Jičín, mental maps, preferences

Prohlašuji tímto, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně, všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány.

V Olomouci dne 18. dubna 2024

.....

Bc. Patricie Cagášková

Ráda bych poděkovala Mgr. Petru Šimáčkovi Ph.D. za odborné vedení, cenné rady, trpělivost a ochotu, kterou mi v průběhu zpracování diplomové práce věnoval. Dále bych rovněž ráda poděkovala všem respondentům za jejich čas a ochotu při vyplňování dotazníku.

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Přírodovědecká fakulta
Akademický rok: 2021/2022

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Bc. Patricie CAGÁŠKOVÁ**
Osobní číslo: **R21877**
Studijní program: **N0532A330021 Geografie a regionální rozvoj**
Téma práce: **Dobrá a špatná adresa k bydlení ve městě Nový Jičín**
Zadávající katedra: **Katedra geografie**

Zásady pro vypracování

Diplomová práce se bude zabývat lokalizací atraktivních a neatraktivních oblastí k bydlení na území města Nový Jičín z pohledu obyvatel města. Teoretická část bude zaměřena zejména na koncept dobré a špatné adresy s důrazem na rezidenční preference v rámci městského prostoru. V aplikační části autorka realizuje šetření za účelem zjištění odpovědi na výzkumné otázky směřující k naplnění cílů práce. Na závěr bude autorka konfrontovat poznatky vzešlé z vlastního šetření s poznatky obdobně laděných studií.

Rozsah pracovní zprávy: **20 000 – 24 000 slov**
Rozsah grafických prací: **Podle potřeb zadání**
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam doporučené literatury:

Coolen, H. (2015): Affordance based housing preferences. *Open House International*, 40 (1).
Drbohlav, D. (1990): Důvody regionálních a sídelních preferencí obyvatelstva. *Geografie*, 95 (1).
Gyenizse, P., Trócsányi, A., Pirisi, G., Bognár, Z., Czígány, S. (2016): A multi-factor model developed on residents' opinions for the classification of urban residential areas. *Geografie*, 121 (1).
Jansen, S. J. T. (2012): What is the worth of values in guiding residential preferences and choices? *Journal of Housing and the Built Environment*, 27 (3).
Kuoppa, J., Nieminen, N., Ruoppila, S., Laine, M. (2020): Elements of desirability: exploring meaningful dwelling features from residents' perspective. *Housing Studies*, 35 (10).
Permentier, M., Bolt, G., van Ham, M. (2011): Determinants of Neighbourhood Satisfaction and Perception of Neighbourhood Reputation. *Urban Studies*, 48 (5).
Sinniah, G. S., Shah, M. Z., Vigar, G., Aditjandra, P. T. (2016): Residential Location Preferences: New Perspective. *Transportation Research Procedia* 17.
Štefánková, M., Drbohlav, D. (2014): „Zlatá Praha“, „zaslíbený jih“ a to ostatní? Regionální a sídelní preference obyvatelstva Česka. *Geografie* 119/3. ČGS, Praha.

Vedoucí diplomové práce: **Mgr. Petr Šimáček, Ph.D.**
Katedra geografie

Datum zadání diplomové práce: 31. ledna 2022
Termín odevzdání diplomové práce: 10. dubna 2023

L.S.

doc. RNDr. Martin Kubala, Ph.D.
děkan

prof. RNDr. Marián Halás, Ph.D.
vedoucí katedry

V Olomouci dne 31. ledna 2022

Obsah

1 Úvod	10
2 Cíle práce	11
3 Teoretická východiska	12
3.1 Percepce geografického prostoru	12
3.2 Mentální mapy	13
3.3 Místa a jejich významy	16
3.4 Koncept dobré a špatné adresy.....	17
4 Charakteristika Nového Jičína	20
4.1 Vymezení území	21
4.2 Historie a urbanistický vývoj města.....	22
4.3 Sociodemografická struktura města	27
4.4 Domovní a bytový fond města	31
5 Metodika	33
5.1 Dotazníkové šetření.....	33
5.2 Výzkumný vzorek.....	35
5.3 Zpracování a analýza dat.....	39
6 Dobrá a špatná adresa k bydlení ve městě Nový Jičín	40
6.1 Dobrá adresa k bydlení.....	42
6.2 Špatná adresa k bydlení	45
6.3 Dobrá adresa k bydlení u věkové skupiny 15 do 24 let.....	50
6.4 Špatná adresa k bydlení u věkové skupiny 15 do 24 let	53
6.5 Dobrá adresa k bydlení u věkové skupiny od 25 do 34 let.....	55
6.6 Špatná adresa k bydlení u věkové skupiny od 25 do 34 let	57
6.7 Komparace lokalit dobrých a špatných adres k bydlení mezi věkovými skupinami 15–24 a 25–34	59

6.8 Ambivalentně vnímaná místa.....	64
7 Faktory ovlivňující výběr lokality k bydlení	66
8 Diskuze.....	71
9 Závěr	74
10 Summary.....	76
11 Použité zdroje.....	77
12 Seznam obrázků	81
13 Seznam tabulek	83
14 Seznam příloh.....	84

1 Úvod

Otázka bydlení je jedním z aktuálních důležitých témat, které rezonuje společností. Preference obyvatelstva v oblasti bydlení tvoří zajímavou sféru výzkumu, která se nezabývá pouze lokalizací a hodnocením atraktivity území, ale i zhodnocením vztahu člověka a prostoru. Různorodé preference odkazují na naše hodnoty, jedinečnost i originalitu osobnosti. Rodinný dům s velkou zahradou nebo panelový byt ve vyšším patře? Menší vesnice či velké město? Raději klidnější okraj nebo rušné centrum? Představu o vysněném bydlení má většina z nás už odmala. Jak s postupem času dospíváme a stárneme, dostávají naše představy o bydlení reálnější vizi. Neřešíme pouze jak bude náš vytoužený domov vypadat, ale i kde bude umístěn. Právě místo bydlení ovlivňuje naše každodenní pohodlí, celkovou kvalitu života a pocit bezpečí. Faktorů ovlivňující výběr vhodné lokality je celá řada. Dopravní obslužnost, občanská vybavenost, kulturní vyžití, kriminalita, podíl zelených ploch, kvalita životního prostředí či cena. Pro každého z nás je prioritou něco jiného. Dokonce i různém stádiu života se naše potřeby přirozeně mění. Mezitím co mladší generace hledá zpravidla široké sportovní a kulturní vyžití, budoucí rodiče zajímá především dostupnost školských zařízení, nabídka zájmových kroužků nebo počet dětských hřišť v okolí.

Převážně mladí lidé se v současné době ocitají v životní situaci, kdy touží případně potřebují bydlet sami či v rámci nově vznikající rodiny. Proto je důležité porozumět preferencím mladých lidí v oblasti bydlení, abychom mohli lépe reagovat na jejich potřeby. Tato kvalifikační práce se zabývá na analýzou residenčních preferencí a identifikaci klíčových faktorů, které ovlivňují rozhodovací proces spojený s výběrem lokality. Na příkladu města Nový Jičín, které je atraktivním historickým centrem okresu je zkoumána percepce prostoru prostřednictvím konceptu dobré a špatné adresy. Hlavním záměrem je zhodnocení subjektivních názorů, postojů a prostorových zkušeností občanů, které může posloužit jako užitečný podklad především pro vytváření přitažlivých lokalit nejen pro mladou generaci.

I v rámci sídla existují však lokality, jejichž adresa je k bydlení dobrá a špatná. Kde konkrétně se tyto lokality nachází na území Nového Jičína a jaké jsou příčiny, které určují jejich označením za dobré a špatné bude předmětem výzkumu této kvalifikační práce.

2 Cíle práce

Hlavním cílem diplomové práce je na základě realizace dotazníkového šetření lokalizovat dobré, a naopak špatné oblasti k bydlení z pohledu obyvatel města Nový Jičín. Poté u jednotlivých lokalit zdůvodnit co vedlo respondenty k jejich označení jako atraktivní či méně atraktivní k bydlení.

Dílčí cíl je zaměřen na mladší skupinu obyvatel z hlediska věkové charakteristiky. Jedná se o věkovou skupinu od 15 do 34 let, u které se předpokládá vyšší pravděpodobnost stěhování spojenou s osamostatněním a brzkým založení rodiny. Součástí práce je také porovnání vnímání lokalit mezi věkovými skupinami 15 až 24 let a 25 až 34 let a případné porovnání rozdílů.

K naplnění cílů práce pak slouží tyto výzkumné otázky:

Které adresy ve městě Nový Jičín považují respondenti za dobré a proč?

Které adresy ve městě Nový Jičín považují respondenti za špatné a proč?

Liší se významně vnímání lokalit mezi věkovými skupinami 15 až 24 a 25 až 34 let?

Jaké faktory ovlivňují výběr lokality k bydlení?

3 Teoretická východiska

Pro samotné porozumění konceptu dobré a špatné adresy je nezbytné nejprve přiblížit problematiku týkající se percepce neboli vnímání fyzického prostoru člověkem. Pozornost je poté věnována teoretickým východiskům, která jsou zaměřena na regionální a sídelní preference v městském prostoru, včetně různých metod jejich výzkumu aplikovaných českými i zahraničními autory v odlišných částech světa. Blíže jsou popsány mentální mapy, které byly aplikovány při realizovaném výzkumu v praktické části kvalifikační práce.

Kvalifikační práce se svou orientací řadí k behaviorální geografii. Tento geografický přístup vznikl v 60. letech 20. století a vychází především z anglosaské literatury. Jak naznačuje samotný název odvozený z anglického slova behavior (chování), tato disciplína zkoumá chování člověka v prostoru (Drbohlav, 1993). Jedná se o geografický přístup, který je úzce provázán s termíny percepce, preference, topofobie a topofilie (Tuan, 1974; Siwek, 2011). Tento přístup je rovněž klíčový z hlediska vývoje mentálních map.

3.1 Percepce geografického prostoru

Prostor tvoří spolu s časovým hlediskem předmět zájmu mnoha vědců napříč různými obory. Vzhledem k jeho multidisciplinární povaze existuje řada způsobů, jak jej lze definovat. V geografických vědách je využíván termín geografický prostor, který označuje prostředí, kde dochází k interakci s člověkem. Percepce označuje obecně lidské vnímání. Jedná se o proces, během kterého vzniká v lidském vědomí obraz okolního světa (Siwek, 2011).

Jak uvádí Yi-Fu Tuan ve svém díle *Space and Place: The Perspective of Experience (1977)*, geografický prostor a čas představují dva základní aspekty života. Oba jsou nedílnou součástí každodenních zkušeností všech živých tvorů. Jelikož prostorové vnímání nepatří mezi dědičné vlastnosti, dochází k rozvoji schopnosti percepce prostoru a orientace v něm až s postupem času. Jediněc si je tak s přibývajícím věkem a získanými zkušenostmi schopen vytvořit vlastní, subjektivní představu o prostředí, ve kterém se pohybuje. Tato představa může být založena na faktických poznatcích či odrážet individuální potřeby a hodnoty jednotlivce (Siwek, 2011). Stejně jako se člověk v průběhu svého života neustále vyvíjí a mění, dochází i k přeměně jeho subjektivního obrazu reality.

Člověk hodnotí prostor okolo sebe na základě mnoha způsobů uvažování. Dle Siweka (2011) se může jednat o čistě praktické jednání v podobě ekonomického kalkulu, kdy zkoumá

využitelnost daného prostoru pro vlastní zájmy. Dalším důležitým aspektem je hodnocení prostoru pomocí estetických kritérií, kdy člověk hodnotí atraktivitu území. Právě estetická kritéria jsou zásadní pro potřeby této práce. Při hodnocení prostoru z pohledu estetiky člověk určuje nejen to, zda se mu prostor líbí, ale také zohledňuje emoční vazby.

3.2 Mentální mapy

Jedním z prostředků vizualizace vnímání prostoru využívaných v behaviorální geografii jsou mentální mapy, které umožňují mapování subjektivních představ o prostoru (Drbohlav 1991). Sestavení jednoznačné definice mentálních neboli kognitivních map je obtížné, jelikož termín je již delší dobu používán v sociálních vědách, a tak i samotní odborníci na mentální mapy nenahlízejí jednotně.

V geografickém výzkumu pojem mentální mapa poprvé ukotvil v 60. letech 20. století americký teoretik a urbanista Kevin Lynch (1960) ve své publikaci *Image of the City*. Poté studií a vědeckých prací objasňující problematiku mentálních map v geografických vědách začalo postupně přibývat. Mezi významná zahraniční díla patří např. *Images and mental maps* od amerického kulturního geografa Yi-Fu Tuana (1975) či publikace *Mental maps* od dvojice autorů Goulda a Whita (1974). Na území Československa se práce zabývající se konceptem mentálního mapování začaly objevovat v 80 letech 20. století. Mezi významné české potažmo československé odborníky patří například Voženílek (1997) se svou publikací *Mentální mapa a mentální prostorové představy*, Hynek a Hynková (1979), Drbohlav (1991) a jeho titul *Mentální mapa ČSFR: definice, aplikace, podmíněnost* či geograf Tadeusz Siwek (2011) a jeho dílo *Percepce geografického prostoru*.

Mentální mapu lze obecně vyjádřit jako představu člověka o okolním světě, která vyjadřuje subjektivní vnímání reality respondentem. Pomocí mentálních map zkoumáme percepci geografického prostoru ve spojitosti se silnými tématy, jako jsou pozitivní či negativní emoce, oblíbenost určitých míst, pocit bezpečí, hrdost, well-being či případnou znalost daného výseku geografického prostoru jako je místo trvalého bydliště, určitý region či cizí stát.

Mezi nepoužívanější patří definice Drbohlava (1991), který mentální mapu definuje jako „grafické, kartografické či schématické vyjádření představ člověka o geografickém prostoru, nejčastěji jeho kvalitě nebo uspořádání“. Mentální mapa jedince se vždy více či méně liší od reality a v průběhu času se mění. Formování mapy ve vědomí myslí ovlivňuje řada

činitelů, ty lze rozdělit na vnější a vnitřní. Mezi vnitřní faktory řadíme například věk, pohlaví či zdravotní stav. Vnější faktory jsou spojené s interakcí člověka s prostorem, příkladem je členitost či znalost území, vzdělávací instituce, sdělovací prostředky, osobní a převzaté zkušenosti či názory blízkých (Siwek, 2011).

Metodologicky rozlišujeme dva základní typy mentálních map, jejichž názvy odkazují na své populizátory. První tzv. lynchovský typ rozumí mentální mapou samotné zobrazení prostoru jedincem (Lynch, 1960). Mapa reprezentuje respondentovo subjektivní vidění světa, kde se odráží, jak dobře subjekt zná daný geografický prostor, které prvky v něm považuje za důležité, jaké vnímá bariéry. Zpravidla je sledována percepce geografického prostoru z pohledu specifických skupin jako jsou senioři, tělesně postižení, studenti nebo děti (Siwek, 2011). Tento typ mapy je též nazýván jako komparativní, při srovnání s realitou tak lze hodnotit její správnost a shodnost. Mentální mapa lynchovského typu vzniká konfigurací vzájemně provázaných prvků fyzického prostředí, které jsou skládány dohromady jako puzzle. Lynch tyto prvky klasifikuje do pěti skupin, kterými jsou oblasti, cesty, hrany, uzly a významné prvky.

Druhý, tzv. gouldovský typ, taktéž nazýván jako preferenční mentální mapy je založen na obrazu atraktivity. Jedná se o odraz kladných či záporných prostorových preferencí respondenta k určitým oblastem či místům (Gould a White, 1974). Preferenční mapy nelze oproti mapám komparativním srovnávat s realitou, jelikož vyjadřují názory a pocity jedince. Příkladem jsou mapy s informacemi, kde by daný respondent chtěl trávit volný čas, nebo jaké místo preferuje pro svou zimní dovolenou. Na rozdíl od map lynchovského typu, kdy respondent tvoří vlastní mapu nákresem plánu či schématu na prázdný papír, u gouldovských mentálních map tvoří podklad reálná mapa, do které jsou zaznamenávány subjektivní pocity, určitý druh preferencí či emocí (Pánek a Pászto, 2016). Z pravidla jsou tyto mapy používány pro hodnocení územních jednotek, regionů či částí města z hlediska preferencí. Při tvorbě mentální preferenční mapy je využíváno dvou hlavních způsobů postupu. První metodou je hodnocení oblasti na základě abstraktních ploch například za použití pravidelné čtvercové sítě. Druhou možností je hodnocení na základě předem určených hranic jako jsou městské či místní části či katastr obce. Rovněž je možné klasifikovat hranice i zpětně ku příkladu pomocí ulic, vodních toků či dopravních koridorů. Výhodou této metody je maximální volnost respondenta, který není omezen

předdefinovanými kategoriemi, další plus metody spočívá v možné aplikaci na velmi malý prostor například areál zahrady či parku Nevýhodou naopak mohou být hovorové názvy, místní označení či nejasné výrazy, o kterých hodnotitel nemusí mít přehled, pokud se ve zkoumaném prostředí pravidelně nepohybuje. Při vytváření preferenční mapy je důležité zvolit vhodný mapový podklad. Následná analýza probíhá pouze kvantitativními metodami, provedením prostých součtů. Případná interpolace výsledků, pokročilejší analýzy jsou vypracovány s využitím nástrojů GIS. Na základě této metody je možné hodnotit pouze místa, která respondent zná.

Specifickou formou gouldovského typu mentálních map jsou mapy pocitové. Kdy jsou zkoumány nejen pozitivní a negativní preference. Zajímavým druhem pocitových map jsou mapy strachu. Ty pomáhají identifikovat místa, kde se občané necítí bezpečně a odhalit důvody jejich strachu. Tento typ mentálních map představuje cenná data, které mají své uplatnění v oblasti útvarů bezpečnosti a ochrany obyvatel, kde pomáhají s prevencí kriminality a eliminují pocit strachu efektivním zacílením opatření.

Hojně využívaná je webová platforma Projekty pocitových map jsou velmi oblíbené v městech napříč celou republikou Českou republikou. Nejčastěji se jedná o zachycení emocí a pocitů, které se vážou k veřejným prostorům, hodnoceny jsou témata bezpečnosti, kvality dopravy parkování, dopravní zácpy, cyklostezky, atraktivita území či příroda nedostatek zeleně (Pocitové mapy.cz, 2024).

Mentální mapy používáme v každodenním životě například při plánování trasy z bodu A do bodu B, kdy nám pomáhají promítnout si v myslí zamýšlenou trasu, také ale třeba v případech, kdy zprostředkováváme radu jiné osobě kudy se má vydat (Tuan, 1975).

Využití mentálních map je široké, mají své uplatnění ku příkladu při územním plánování, strategickém řízení či regionálním rozvoji, kde pomáhají prostřednictvím bottom-up principu zvyšovat participaci občanů při rozhodovacích procesech (Pánek, 2014). Mentální mapy představují jakýsi nástroj, který pomáhá poskytnout důležité a zajímavé informace v prostorovém měřítku. Pokud jsou jim ochotni naslouchat lidé, kteří rozhodují o dalším rozvoji města dokážou poskytnout mnoho užitečných poznatků.

3.3 Místa a jejich významy

Pojem místo lze chápat jako určitou část prostoru, která je zpravidla nějakým způsobem ohraničena. V konkrétních místech se odehrávají lidské aktivity, lidé mají s určitými místy různorodé zkušenosti a realizují v nich různé úmysly. Na základě toho je místům přisuzován jejich význam (Šimáček a kol., 2020; Tuan, 1974). Právě význam míst má vliv na lidské chování v čase i prostoru. Mimo lidí a fyzické struktury jako je zástavba, komunikace či zeleň obsahují místa i významy nebo emoce, které vyvolávají. Stejnému místu mohou různí lidé či skupiny osob přiřadit zcela odlišný význam a zcela rozdílně je vnímat. Na základě významu typologicky rozlišujeme místa topofobická, tomofilická a topoambivalentní. Pokud hovoříme o místu, které obsahuje pozitivní aspekty, je bezpečné, žádoucí a cítíme se zde příjemně, jedná o topofílii (Tuan 1974). Takové místo je místem oblíbeným, jelikož vyvolává pozitivní emoce, spojujeme si je s hezkými vzpomínkami, radostnými zážitky, pocitem přijetí, porozumění a uspokojení potřeb. Podstatná je také znalost území a ztotožnění se s ním, známé území je přitažlivější. Příklad topofílie představuje pro většinu lidí místo bydliště. Domov tvoří silné, specifické pouto, formuje identitu a charakter člověka, proto mu přiřkládáme velkou váhu.

Naopak pokud místa vzbuzují pocity negativní, je řeč o topofobii (Ruan a Hogben, 2007). V těchto místech se lidé cítí nepříjemně, mají k nim odpor či se jedná dokonce o místa, kterým se dotýčný záměrně vyhýbá, pociťuje strach. Právě strach je hlavním faktorem ovlivňujícím chování v prostoru. K topofobním místům se pojí špatné vzpomínky či traumatizující události (Siwek, 2011). Jako příklad topofobického místa lze uvést nemocniční zařízení či smuteční síň. Nepříznivě ovlivňuje percepci místa i neatraktivní vzhled v podobě zanedbaných, chátrajících či rozbořených budov, nedostatečného veřejné osvětlení, blízkost železniční trati, výskyt hospod, barů či nočních podniků. Nepříznivě jsou vnímány také méně frekventované a opuštěné prostory. Negativní percepci míst zintenzivňuje pohyb nepřizpůsobivých občanů, bezdomovců, alkoholiků, narkomanů či Romů. Negativně mohou být vnímány ale i vzhledově atraktivní místa s kterými si dotýčný váže negativní vzpomínky. Důležitá je v dnešní době také role sdělovacích prostředků jako jsou média, internet či sociální sítě. Negativní pocity se u člověka zpravidla pojí s místy neznámými, známá místa pak vnímá člověk negativně na základě předchozích nepříjemných zážitků a zkušeností (Siwek, 2011). Vnímání neznámé lokality se liší i dle typu člověka,

dobrodruh vidí neprobádané území jako příležitost mezitím co pro usedlého člověka je to spíše hrozba.

Topoambivalentní místa jsou kombinací obou výše zmíněných, obsahují tedy pozitivní i negativní aspekty. Na území České republiky nebylo doposud realizováno mnoho výzkumů, které se zabývají místy dvojí percepcí místa. Jednou z poměrně aktuálních se zaměřením na tuto problematiku bylo realizované ve Šternberku v Olomouckém kraji (Brisudová a kol., 2020).

Jako příklad topoambivalentně vnímaného místa lze uvést městský park, který může u někoho vyvolávat příjemné pocity spojené s relaxací a přírodou, zatímco pro jiné se může jednat o temné místo, kde se necítí dobře (Brisudová a kol., 2020). To je dáno také proměnlivostí významu míst v čase, kdy se střídáním dne a noci mění percepce prostoru této zelené plochy. Velmi důležitou roli v percepci míst v hlediska konceptů topofilie a topofobie má čas. S časem se mění člověk, jeho postoje, hodnoty i životní zkušenosti, stejně tak se mění i prostor, vzniká nová výstavba, dochází k rekonstrukcím, revitalizacím, ale i demolicím a významným změnám krajinného rázu. To způsobuje i změnu emocionální vazby k prostoru. V krátkodobém časovém měřítku má velký význam na vnímání míst i střídání dne a noci a s tím spojené světlo a tma.

3.4 Koncept dobré a špatné adresy

Tato část teoretického zakotvení se zabývá regionálními a sídelními preferencemi se zaměřením na městský prostor. Zmíněna je řada případových studií, při kterých byly zkoumány faktory ovlivňující rozhodovací procesy k oblasti bydlení a jejich metody výzkumu v odlišných částech světa.

Regionální a sídelní preference obyvatelstva představují v sociální geografii velmi specifickou oblast výzkumu, která si klade za cíl nejen zhodnotit atraktivitu určitého území, ale rovněž reflexi vztahu člověk versus prostředí. S pojmy regionální a sídelní preference je blízce svázaná problematika migrační motivace. Migrační motivaci lze chápat jako vzniklou potřebu, která je uspokojena realizací migrace (Drbohlav, 1990). V návaznosti na doposud nerealizovanou migrační motivaci vzniká fenomén potencionální migrace. Ten reprezentuje aktuální představy člověka o smyslu, směru i průběhu potencionální migrace. Sídelní a regionální preference se pak pokouší o zmapování důvodů a směrů možné migrace.

Preference obyvatelstva představují cenná data využitelná v mnoha oblastech lidské činnosti, které se zabývají sídelní strukturou či mobilitou obyvatel. Příkladem může být územní a urbánní plánování, architektura nebo regionální rozvoj (Štefánková, Drbohlav, 2014).

Počátky výzkumu sídelních preferencí pocházejí z behaviorální geografie, částečně je nalezneme i v humanistické geografii. Behaviorální geografie nezkoumá pouze problematiku výzkumu percepce, ale i chování člověka v prostoru. Vychází z předpokladu, že subjektivní komponent lidského bytí v prostoru je stejně důležitý, jako komponent objektivní. Proto je pro pochopení prostorových problémů nutné zahrnout i behaviorální dimenzi (Drbohlav, 1993).

Při výzkumu sídelních a regionálních preferencí se můžeme setkat s neighbourhood effect neboli tzv. efektem sousedství. Tento pojem označuje jev, při kterém respondenti preferují místo, které momentálně obývají či velmi dobře znají. Přesný mechanismus tohoto jevu není objasněn, předpokládá se však jistá provázanost se sociokulturním a historickým odkazem lokality, stejně jako s individuální charakteristikou dotázaného (Drbohlav, Štefánková 2014).

Významnou dvojicí autorů zkoumající efekt sousedství představují Gould a White (1974, 2005), kteří se ve svém díle *Mental Maps* zabývali rozsáhlým zmapováním preferencí týkajících se bydlení v několika státech. Hodnocení probíhalo na základě dvou metod, první z nich hodnotila preference volně, u druhé z metod byla předem definována kritéria.

Mezi hlavní autory, kteří se zabývali výzkumem regionálních a sídelních preferencí na českém území patří jednoznačně Drbohlav (1990, 2014) a Štefánková (2014). Jejich vědecká práce *Důvody regionálních a sídelních preferencí obyvatelstva ČR či „Zlatá Praha“, „zaslíbený jih“ a to ostatní? Regionální a sídelní preference obyvatelstva Česka* poskytuje obecný úvod do problematiky, včetně objasnění základních pojmů a definic.

Sídelní i regionální preference definuje široká škála faktorů. Liší se na základě sociodemografických charakteristik jako je úroveň vzdělání, věk, pohlaví, ale i dle výše příjmu, počtu dětí a velikosti domácnosti nebo na základě životního stylu, postojů, zvyklostí či kulturních a náboženských hodnot.

Zajímavým příspěvkem v oblasti sídelních a residenčních preferencí případová studie na území města Kodaň, která zkoumá souvislost s cestovním chováním. Preference jsou

ovlivňovány nutností dojíždění, vzdáleností, počtem ujetých kilometrů a záměrem omezit používání automobilu (Naess, 2005, 2009).

Anneli Kährik a Kadri Leetmaa (2009) realizovaly rezidenční výzkum v okolí hlavního města Estonska. Zkoumali motivaci lidí, která je vedle k přestěhování se do nových osad. Přičemž hlavním, nejčastějším důvodem stěhování byla touha bydlet v rodinném domě. Taktéž preference lepšího životního prostředí pro vychovávání potomků.

Vasanen (2012) v případové studii na finském městě Turku zkoumal rozdíly ve vnímání oblastí z hlediska věkové charakteristiky. Mladší obyvatelé většinou preferují oblasti blíže k centru než občané ze starších věkových kategorií. Zároveň občané, kteří bydlí v území s hustou zástavbou dávají přednost lokalitám s menší intenzitou zástavby.

Jansen a kol. (2012) ve vědeckém článku *What is the worth of values in guiding residential preferences and choices?* rozebírají demografické i socioekonomické determinanty, ale i proměnné životního stylu v podobě hodnot a jejich roli při rezidenčních

P. Gyenizse (2016) ve spolupráci s dalšími autory ve svém výzkumu *A multi-factor model developed on residents' opinions for the classification of urban residential areas* zkoumali klasifikaci městských čtvrtí na základě percepce jeho obyvatel. Hodnocení probíhalo pomocí vícefaktorového modelu, který detekuje problematická místa a určuje množství převažujících faktorů v rozdílném vnímání atraktivity jednotlivých rezidenčních čtvrtí. Získaná data byla analyzována za pomoci nástrojů GIS. Výsledkem byla kvalifikační mapa zkoumaných oblastí s přidělením skóre. Prezentovaný vícefaktorový model byl otestován na městě Segedín v jihovýchodní části Maďarska, který je hospodářským centrem regionu.

Kuoppa a spol. (2019) se ve svém výzkumu zaměřili na vzájemný vztah lidí a jejich obydlí. Zkoumali jejich přání a potřeby a pokoušeli se objasnit, jaké cíle a činnosti motivují jedince preferovat určitý typ obydlí před jiným.

Výzkumu prostorových preferencí na českém, respektive československém území se věnoval například brněnský geograf Alois Hynek se svou manželkou, kteří v případové studii zkoumali hodnocení jednotlivých částí města Boskovice (Hynek, Hynková, 1979). Vznikla také řada odborných prací se zaměřením na výzkum atraktivity oblastí ČR a sídelních preferencí mezi středoškolskými či vysokoškolskými studenty (Hrdlička, 1983; Mrklasová, 1988). Tato skupina obyvatel je patří k nejvzdělanější a nejvíce mobilní částí populace, která dokáže na změny

ve společnosti reagovat svým prostorovým chováním poměrně rychle (Gould, White 1974). Znalost preferencí mladé věkové skupiny tak může pomoci předpovědět směr migrace kvalifikovaných pracovních sil, která je významná pro rozvoj regionu.

Drbohlav (1991) hodnotil na základě 12 předem určených kategorií důvodů. Největší prioritu přiřkládali dotazovaní zdravému životní prostředí, snadné dostupnosti či výskytu zeleně.

Odborný článek (Sinniah a kol., 2016) s názvem *Residential Location Preferences: New Perspective* přibližuje případovou studii realizovanou v malajsijském regionu Iskandar. Autoři vymezují několik faktorů ovlivňujících rozhodování lidí o preferencích při výběru residenční lokality. Jako tyto faktory uvádí bezpečnost, dostupnost centra i služeb prostřednictvím pěší, cyklistické i veřejné dopravy, která lokalitu obsluhuje v pravidelných intervalech. Tyto typy dopravy jsou preferovány před používáním automobilu. Důležitá je také přítomnost zeleně či cenová dostupnost. Lidé preferují prostor, kde je možné realizovat pohodlné a bezpečné procházky v sousedství. Kde si děti si mohou hrát venku bez toho, aniž by se jejich rodiče museli obávat o jejich bezpečnost, ať už z hlediska husté dopravy v okolních ulicích či vysoké kriminalitě. Místní obchody jsou v docházkové vzdálenosti, bez problému je dostupné i centrum se službami a nákupními možnostmi. Sousedství je atraktivní, v okolí se nachází parky, krásná příroda a dostatek zelených a rekreačních ploch. V lokalitě je parkoviště s dostatečnou parkovací kapacitou a síť cyklostezek. Zároveň se jedná o cenově dostupnou lokalitu s dostatečným životním prostorem. Snadno dostupné je také místo výkonu zaměstnání.

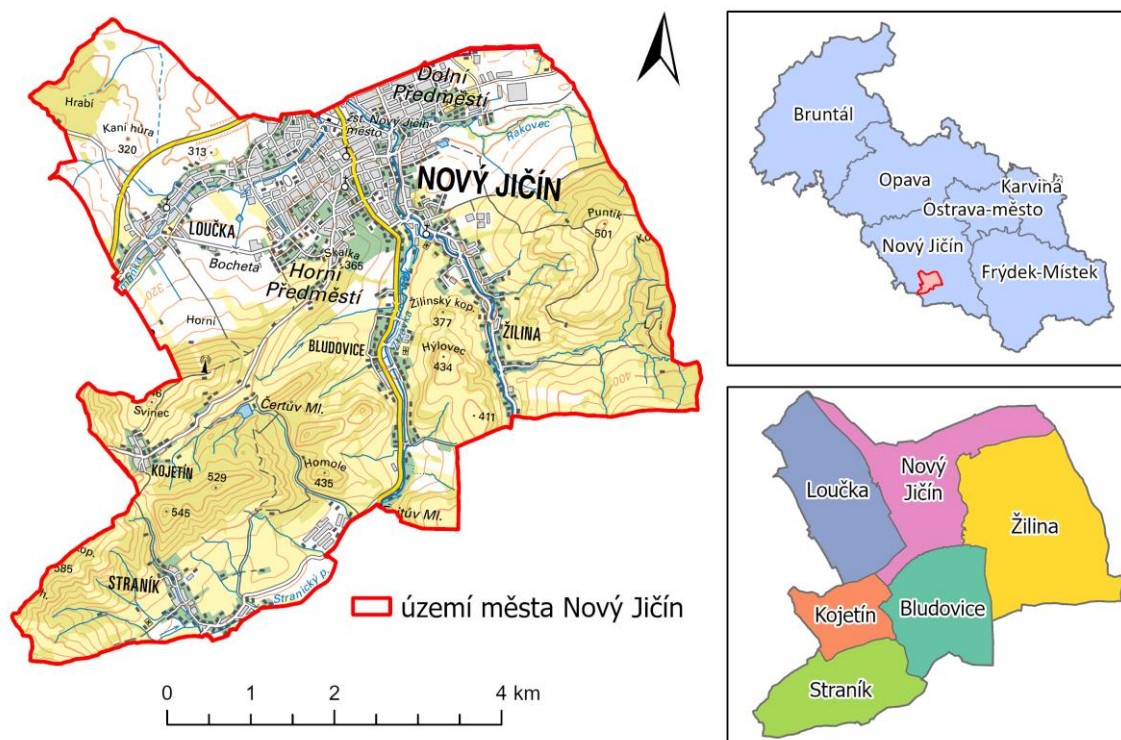
Zajímavá je také případová studie z roku 2014, která byla provedena na území města Brăila v Rumunsku (Ghiova, 2014). Jeho obyvatelé hodnotili prostřednictvím obrázků a fotografií stav budov, městských zařízení i prostorovou funkčnost a bezpečnost na základě konceptů topofilie a topofobie.

4 Charakteristika Nového Jičína

Pro potřeby výzkumu bylo jako zájmové území vymezeno město Nový Jičín (*něm. Neutitschein*) dle katastrální hranice. Jedná se okresní město ležící na řece Jičínce, které se nachází v jižní části Moravskoslezského kraje (Obr.1). Sídlo o celkové rozloze 36,52 km² (ČSÚ, 2022) se rozprostírá v Podbeskydské pahorkatině, vzdáleno asi 35 kilometrů od krajské metropole Ostrava.

4.1 Vymezení území

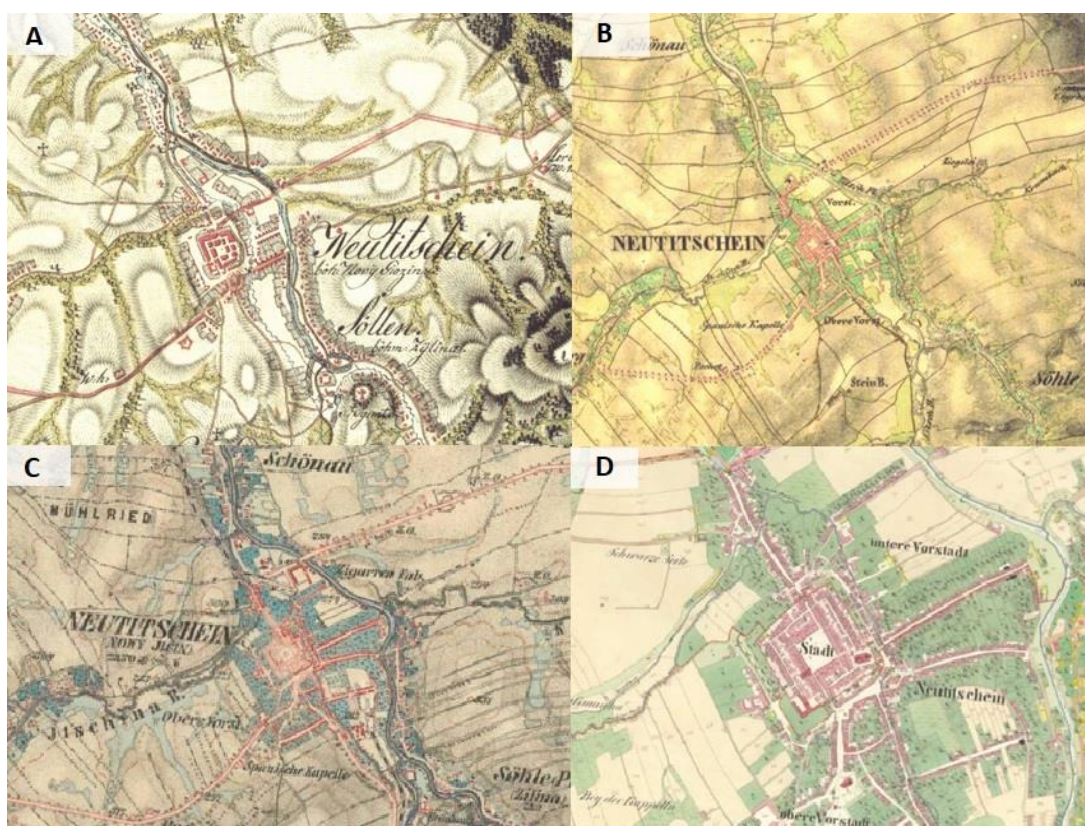
V rámci administrativního členění České republiky náleží město Nový Jičín do Moravskoslezského kraje a je zároveň městem okresním i obcí s rozšířenou působností. K 1. lednu 2023 město Nový Jičín jako obyvatel s trvalým pobytem uvedlo 22 813 občanů (ČSÚ, 2023). Město se dále dělí na šest místních částí (obr. 1). Centrální část tvoří místní část Nový Jičín, která je přímo propojena zástavbou s místní částí Loučka. Místní části Žilina, Kojetín, Bludovice a Straník mají spíše venkovský charakter.

Obr. 1 Území města Nový Jičín a jeho místní části

Zdroj: ArcČR 500, ČÚZK (2022), Město Nový Jičín (2022)

Výměra města se v dlouhé historii častokrát měnila (obr.2). Mezitím co v 80. letech 20. století Nový Jičín tvořilo 13 místních částí, na počátku 90. let se jejich počet snížil na 7. K poslední administrativní změně došlo roku 2011, kdy o svém osamostatnění na základě referenda rozhodla obec Libhošť. Nyní je centrum novojičínského okresu tvořeno z šesti místních částí, kterými jsou Bludovice, Kojetín, Loučka, Nový Jičín, Straník a Žilina (obr. 1). Osm je katastrálních území, které převážně kopírují hranice místních částí. Rozdílné je dělení místní části Nový Jičín, které se dělí tři katastrální území, Nový Jičín centrum, Horní a Dolní předměstí. Město nový Jičín je tvořeno 24 základními sídelními jednotkami (ČSÚ, 2024).

Obr. 2 Nový Jičín na výřezech map z prvního (A), druhého (B) třetího (C) vojenského mapování a císařských otisících stabilního katastru (D)

Zdroj: oldmaps.geolab.cz; vlastní zpracování

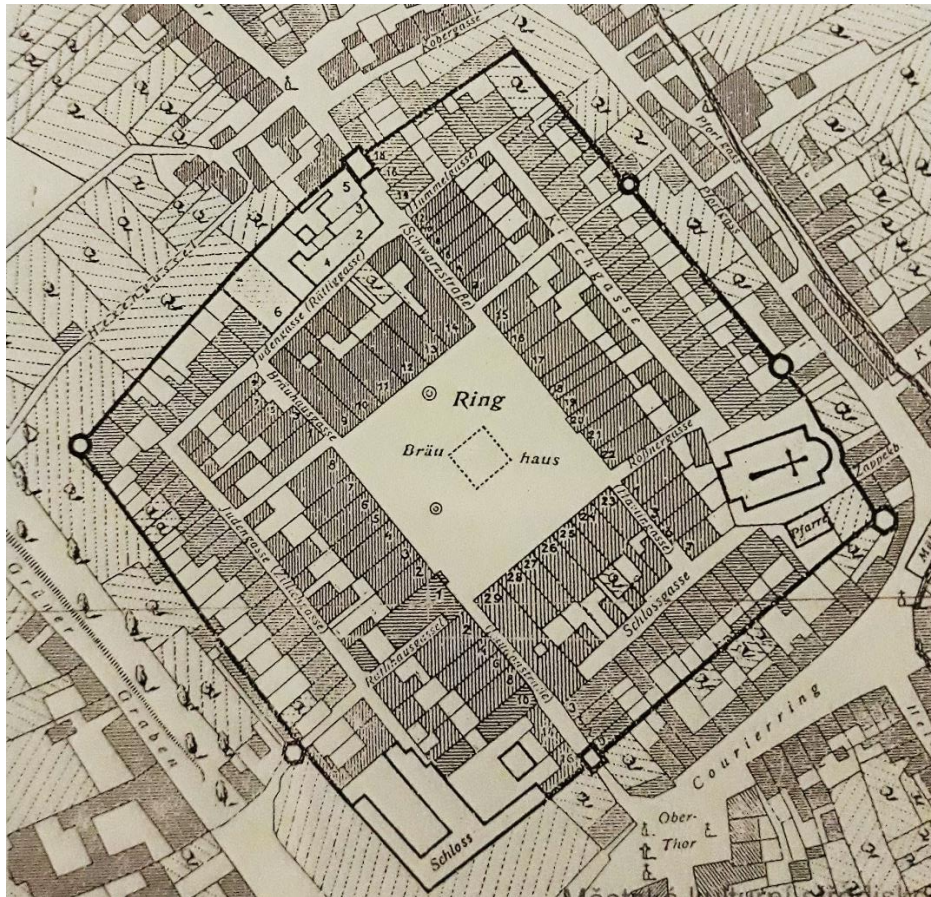
4.2 Historie a urbanistický vývoj města

Město vzniklo zřejmě v 80. letech 13. století na křižovatce důležitých obchodních cest (Zezulčík, 1997). Základající listiny bohužel nejsou dochovány, a tak není známo kdy přesně ani kým bylo sídlo založeno. S největší pravděpodobností se však jedná o dílo německé

kolonizace. Prvotní vývoj města je mnohdy rovněž spojován s nedalekým Starojíckým kopcem (496 m n. m.), kde stával hrad zvaný Starojícký.

Poprvé se o Novém Jičíně dozvídáme v listině z roku 1313 vydané králem Janem Lucemburským, která uděluje obci městská privilegia (Moravskoslezský kraj, 2006). Nový Jičín byl založen na přesném a pravidelném půdorysu, který se v historickém jádru zachoval až dodnes. Půdorys města a čtvercové náměstí spolu s pravidelnou šachovnicovou sítí ulic dokazují, že město bylo postaveno na tzv. zeleném drnu (Dvořáková, 2016). Pravoúhlý tvar mělo také rozsáhlé městské opevnění s vodními příkopy, které ve své době významně zvyšovalo vojenský a residenční význam města.

Celý plán města byl orientován od severozápadu na jihovýchod. Stejným směrem procházela i významná obchodní stezka vedoucí od Fulneku do Valašského Meziříčí. Vstup do města umožňovaly dvě brány. Na jihovýchodní straně města se nacházela Horní brána, na severozápadě brána Dolní, směřující na Opavu, za kterou se rozprostíralo předměstí (Dolínková, 2012).

Obr. 3 Katastrální plán města z roku 1833 s vyznačením hradebního systému

Zdroj: Dvořáková, (2016)

Při založení a vyměřování města se počítalo se dvěma oblastmi, jejichž charakter je patrný doposud. Východní část byla určena pro duchovní účely, to dokládá soustředění církevních staveb do tohoto prostoru. V této části nyní nalezneme chrám Nanebevzetí Panny Marie, jehož dvě přístavby uzavírají kostelní náměstíčko, to až do konce 18. století sloužilo jako hřbitov. V západní části stálo kamenné sídlo majitele panství – dnešní Žerotínský zámek. Jak dokládá stavebně historický průzkum, jedná se o nejstarší kamennou architekturu na území města. Rovněž jde o místo, odkud bylo započato s výstavbou kamenných hradeb kolem 80. let 14. století (Město Nový Jičín, 2021).

Největší rozkvět zažilo město za vlády rodu Žerotínů, ti se zasloužili o výstavbu sídla městské rady, novojičínské radnice. Taktéž jejich hospodářské úspěchy významně ovlivnily stavební a umělecký rozvoj města. Od konce 15. století se město pozvolna rozrůstá, větší příliv českého obyvatelstva lze pozorovat po konci česko-uherských válek (Paměť měst, 1981). Roku 1503 zasáhl město velký požár, rod Žerotínů mimo opravu poničených budov zajistil

i výstavbu nových kamenných domů, které byly v základech pojaty goticky. Vzniklo také klenuté, pro Nový Jičín charakteristické, podloubí. Nová výstavba byla ve větší míře zahájena po roce 1560, nejdříve vznikaly domy na náměstí a v hlavních ulicích. Většinou šlo o jednopatrové domy s podloubími klenutými valenými klenbami. Většina tehdy vzniklých domů má dnes barokní průčelí. Roku 1620 se Nový Jičín dokonce stal městem královským, po bitvě na Bílé hoře však přišel prudký pád a hrdí novojičínští obyvatelé museli snášet nelibou jezuitskou vrchnost (Zezulčík, 1997).

Rozmachu města následně pomohl rozvoj soukenictví a dalších řemesel. Zvyšování počtu obyvatel zapříčinilo rozšiřování města, budování nových čtvrtí a ulic. S postupem času již zástavba překročila hradby, vnitřní část města čítala 124 domů, dynamický vývoj vykazovalo předměstí (Dolínková, 2012). V 17. století došlo k úpadku rozvoje města, nebyla vystavěna žádná významnější stavba, v následujících letech navíc zasáhly Nový Jičín dva velké požáry, které jej málem srovnaly se zemí (Zezulčík, 1997). Na konci 18. století navýšila význam města císařská silnice, vedoucí z Brna přes Olomouc do Místku a Těšína, která pomohla opětovnému rozvoji obchodu. (Paměť měst, 1981).

Industrializace město značně ovlivnila, stavba továren z Nového Jičína udělala průmyslové centrum, to si vyžádalo i zbourání obou bran, na některých místech došlo dokonce k odstranění částí hradeb (Paměť měst, 1981). Zázemí pro zaměstnané tvořilo několik desítek domů, dělníci nacházeli uplatnění v kloboučnictví či v továrně na tabák. Zde je potřeba zmínit společnost TONAK, jednu z největších a nejvýznamnějších výrobců pokrývek hlavy ve světě, díky které je Nový Jičín dodnes označován jako město klobouků. Přibyly nové vysoké komíny a cenná obytná rezidenční sídla nové elity města. Velký zlom pro město znamenal konec druhé světové války a s ním spojený odsun německého obyvatelstva. Válečné období poznamenaly toto město celkovým úpadkem. V tomto místě nedocházelo v období války k přímým bojovým akcím, ani k bombardování. Město Nový Jičín bylo osvobozeno rudou armádou 6. května 1945 a krátce po osvobození se do města nastěhovalo několik českých obyvatel, kteří zde měli svůj domov před válkou. Následně došlo k odsunu sudetských Němců a podíl českého obyvatelstva v Novém Jičíně převládl. Po ukončení války se ve městě opět obnovil hospodářský, kulturní a společenský život. Vzhledem k příchodům obyvatelům bylo nutné vystavit nové domy. Nedostatek bydlení byl řešen masovou výstavbou panelových domů a vyrostlo zde několik nových sídlišť (Zulčík, 1997).

Rozvoji Nového Jičína již od založení města napomohla vhodná dopravní poloha v blízkosti obchodních stezek procházející Moravskou bránou.

V několika posledních desetiletích se zázemí města rozrůstá na úkor jádra. Rozšiřující vilovou zástavbu lze pozorovat v lokalitě Skalky. Jedná se o oblast, která je charakteristická dobrou dostupností do centra, také důležitou občanskou vybaveností a polohou v blízkosti přírody. Rovněž je odsud možné pozorovat nádherné výhledy na široké okolí s místní dominantou, která se tyčí na protějším kopci, zříceninou hradu Starý Jičín. Tato oblast pro bydlení je velmi mladá a stále zde pokračuje rozsáhlá výstavba rodinných domů. (Územní plán Nový Jičín; 2009) V současné době probíhá realizace developerského projektu, který má za cíl zajistit základní infrastrukturu a napojení na veřejné inženýrské sítě pro budoucí majitele pozemků. Prodej celkem 23 stavebních parcel byl již zahájen (Polar, 2024). Urbanistický vývoj místní části Nový Jičín v centrální části města koresponduje s celkovým vývojem města. Níže jsou blíže popsány charakteristiky ostatních místních částí:

Bludovice: První písemná zmínka o místní části pochází z roku 1302. Bludovice (*něm. Blauendorf*) leží na říčce Zrzávce, položené jižně od centra města (Město Nový Jičín, 2021). Jedná se o údolní ves, rozprostírající se po obou stranách silnice první třídy č. 57, která spojuje Nový Jičín a Valašské Meziříčí. Zástavbu zde tvoří primárně rodinné domy rozmístěné podél komunikace.

Kojetín: Jižně od centra města je taktéž položen Kojetín (*něm. Kojetein*). Ves je položena v sedle mezi kopcem Svinec a Hůrkou. Prameny dokládají její existenci od roku 1499. Půdorys vsi s náběhem v osadu silničního rázu je rozdělen několika tratěmi. V této části Nového Jičína rovněž nalezneme na asi 20 hektarech hrazenou osadu lidu s púchovskou kulturou z doby zhruba 50. let př. n. l. až 50 let n. l. (Gavendová, Levá, & Koubová, 1996).

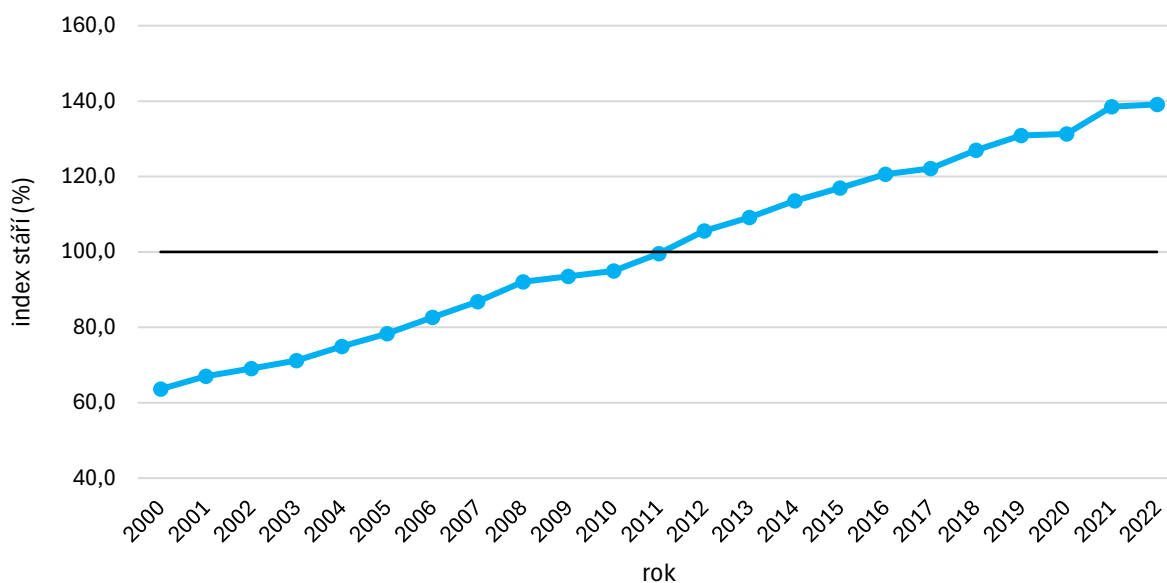
Loučka: V místní části Loučka (*něm. Ehrenberg*) známé od roku 1374 je patrný progresivní vývoj sídelní zástavby, ta začala postupně měnit ráz krajiny po roce 1930. Plocha polí a luk po malých kouscích začala ustupovat potřebám bydlení. Mezi lety 1960 a 1979 došlo k největšímu rozšíření zástavby, v té době se již naplno rozběhla výstavba sídliště Dlouhá vokrajové části města Nový Jičín (Dolínková, 2012).

Straník: Obec Straník leží v nejnižnější části katastru města. Místní část se rozkládá po obou stranách Stranického potoka, který je významným krajinným prvkem (Město Nový Jičín, 2021). Většinu zástavby tvoří rodinné domy umístěné podél silnice.

Žilina: Podél řeky Jičínky se rozprostírá rozlohou největší místní část Žilina (*něm. Söhle*). V poslední době se jedná o nejdynamičtěji se rozrůstající část. Historická zástavba je rozmístěna podél silnice spojující Frenštát pod Radhoštěm s Novým Jičínem (Město Nový Jičín, 2021).

4.3 Sociodemografická struktura města

Jak již bylo zmíněno v předcházejících kapitolách, pohlaví, věk a vzdělanostní struktura obyvatel mohou hrát klíčovou roli při výběru vhodných lokalit k bydlení. mohou ovlivnit sídelních a regionálních preference. Proto je nutné přiblížit charakteristiku obyvatelstva Nového Jičína. Dle údajů ze Sčítání lidu, domů a bytů (ČSÚ, 2021) žilo ve městě Nový Jičín 22 656 obyvatel, 52 % z toho tvořili ženy 11 688, zbylých 48 % 10 968 mužů.

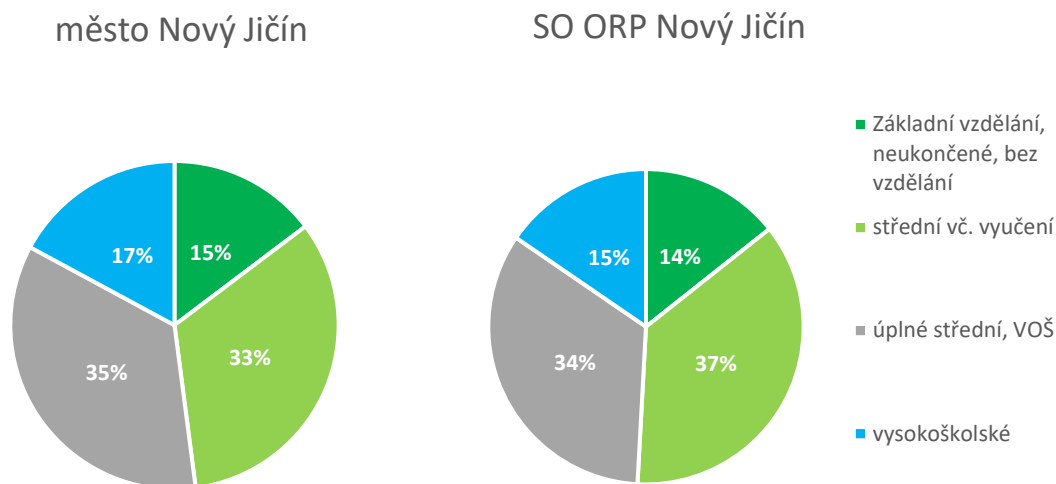

Obr 4. Vývoj indexu stáří v obci Nový Jičín v letech 2000 až 2022

Zdroj: ČSÚ – Demografická ročenka měst (2000–2022)

Na obr. 4 vidíme vývoj indexu stáří v období 2000–2022. Můžeme pozorovat rostoucí trend tohoto ukazatele. Hodnoty nižší než 100 znamenají, že převažuje předproduktivní složka obyvatelstva nad postproduktivní. V opačném případě, pokud jsou hodnoty ukazatele vyšší než 100 převažuje postproduktivní složka nad předproduktivní. Vidíme, že ke zlomu došlo

v roce 2011, kdy index stáří překročil hodnotu 100. V Novém Jičíně můžeme pozorovat jev zvaný stárnutí populace. Lze si povšimnout, že hodnoty mezi lety 2021 a 2022 se lišili jen mírně. Nejnižší hodnota indexu byla v rámci dostupných dat v roce 2000.

Obr. 5 Porovnání vzdělanostní struktury obyvatel Nového Jičína a SO ORP Nový Jičín v roce 2021

Zdroj: SLDB (2021); vlastní zpracování

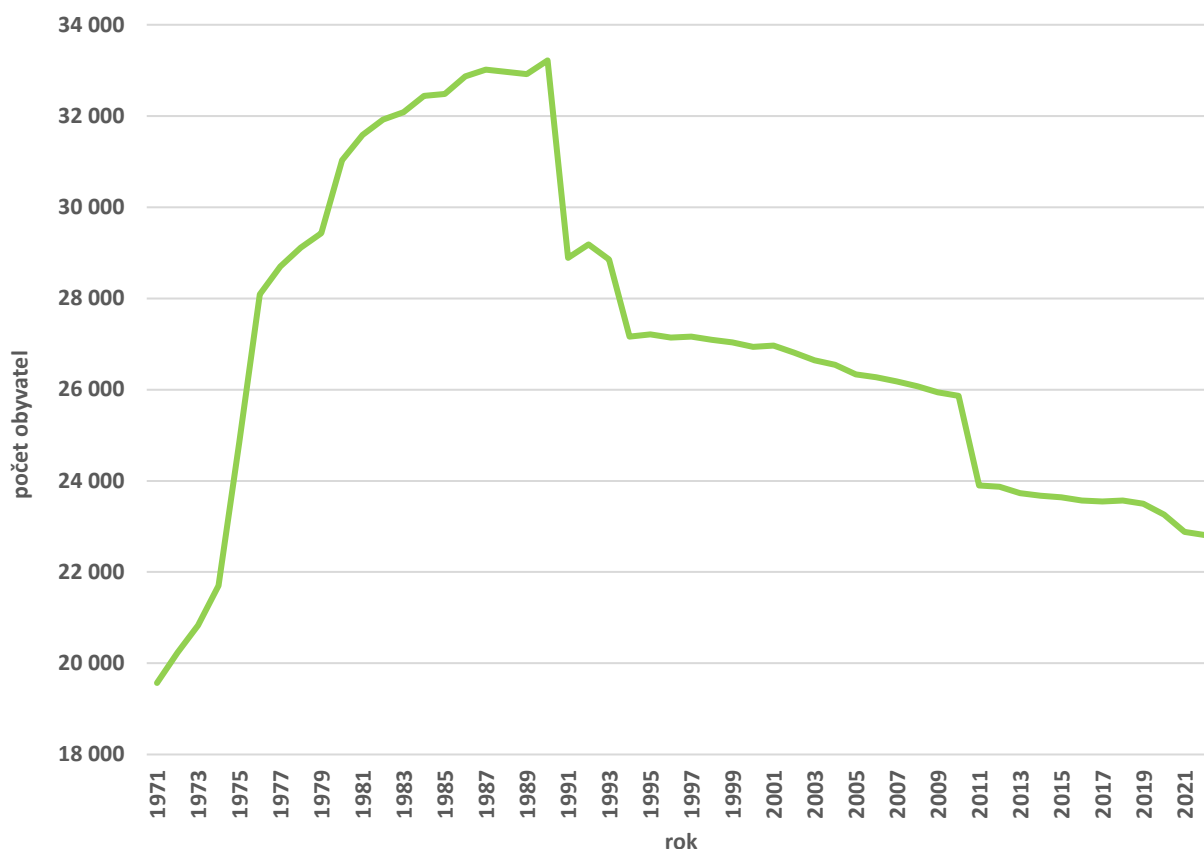
Nejvíce zastoupenou vzdělanostní kategorií v rámci města Nový Jičín jsou osoby, jejichž nejvyšší dokončené vzdělání je střední vzdělání s maturitou či vyšší odborné (obr. 5). Nejmenší zastoupení mají osoby s vysokoškolským vzděláním. Při porovnání vzdělanostní struktury města Nový Jičín s SO ORP Nový Jičín můžeme pozorovat, že rozložení v jednotlivých kategoriích se významně neliší, v celém SO ORP můžeme pozorovat vyšší zastoupení složky „střední vč. vyučení“.

Tab. 1 Obyvatelstvo Nového Jičína a jeho místních částí k 1.1.2021

místní část	počet obyvatel	podíl
Bludovice	391	1,73 %
Kojetín	195	0,86 %
Loučka	2 997	13,23 %
Nový Jičín	16 848	74,36 %
Straník	489	2,16 %
Žilina	1 736	7,66 %
Nový Jičín	22 656	100,00 %

Zdroj: SLDB (2021); vlastní zpracování

Nejvíce obyvatel žije v centrální místní části Nový Jičín, jedná se to téměř 75 % z celkového počtu obyvatel (tab. 1). Naopak nejméně občanů bydlí v místních částech Kojetín, Bludovice a Straník. Místní část Loučka se podílí na celkovém počtu obyvatel 13 %, žije zde přibližně 3000 obyvatel.

Obr. 6 Vývoj počtu obyvatel ve městě Nový Jičín v období 1971-2022

Zdroj: ČSÚ – Demografická ročenka(2023); vlastní zpracování

Na obrázku 6 vidíme vývoj počtu obyvatel obce Nový Jičín. Vzhledem k tomu, že došlo v minulosti k několika slučováním a oddělováním obcí, tak jsou v grafu patrné prudké růsty či poklesy v některých letech. Nejprve se k 1. lednu 1975 se k Novému Jičínu připojila Loučka, Kunín a Životice (web Nový Jičín, 2024). O rok později se integrovalo Rybí a Libhošť. Následně došlo roku 1979 ke sloučení s Hostašovicemi a Straníkem a o poslední rozšíření roku 1980 zasloužily Bernartice. Po roce 1989 přišla vlna oddělování těchto obcí od Nového Jičína, zprvu Bernartice, poté se společně oddělil Kunín, Hostašovice, Rybí a Šenov. V roce 1993 se osamostatnily Životice. Poslední významný pokles počtu obyvatel lze pozorovat v roce 2011,

kdy došlo k osamostatnění části Libhošť. Celkově pozorujeme od roku 1992 do roku 2022 klesající trend vývoje počtu obyvatelstva.

Tab. 2 Vývoj pohybu obyvatelstva ve městě Nový Jičín v letech 2013-2022

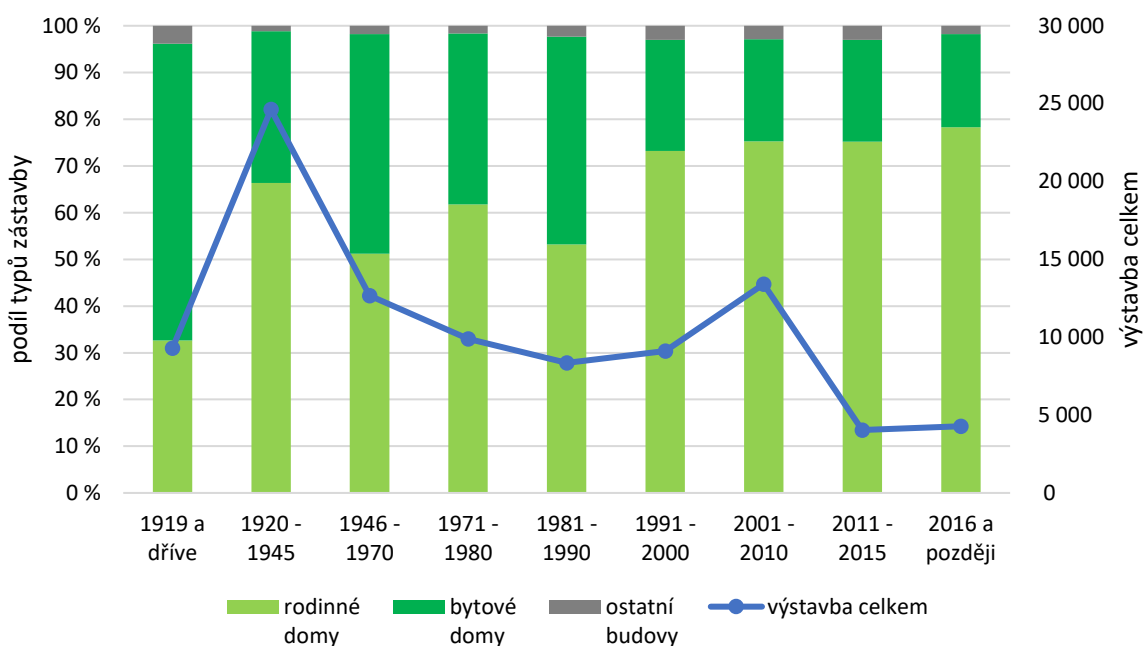
rok	Hrubá míra celkového přírůstku (‰)	Hrubá míra přirozeného přírůstku (‰)	Hrubá míra migračního salda (‰)
2013	-2,32	-0,46	-1,85
2014	-1,56	1,14	-2,70
2015	-2,88	-0,17	-2,71
2016	-0,89	0,55	-1,44
2017	0,72	0,98	-0,25
2018	-3,01	1,06	-4,07
2019	-10,11	-1,20	-8,91
2020	-4,70	-2,50	-2,20
2021	-2,98	-4,91	1,93
2022	8,81	-3,40	12,21

Zdroj: ČSÚ – Demografická ročenka (2023), vlastní zpracování

Hrubá míra přirozeného přírůstku obyvatelstva se od roku 2019 do roku 2022 pohybuje pod hodnotou 0, v těchto letech pozorujeme více zemřelých, než živě narozených (tab. 2). V posledních dvou letech (2021 a 2022) vidíme, že migrační saldo je v kladných hodnotách, v roce 2022 je to 12,2, což je nejvyšší pozorovaná hodnota. Důvodem je velmi pravděpodobně ruská agrese na území Ukrajiny. Nárůst migračního salda ovlivnil i ukazatel hrubé míry celkového přírůstku. Lze tvrdit, že po delším období dochází k mírnému nárůstu počtu obyvatel. Tento růst je způsoben migrací.

4.4 Domovní a bytový fond města

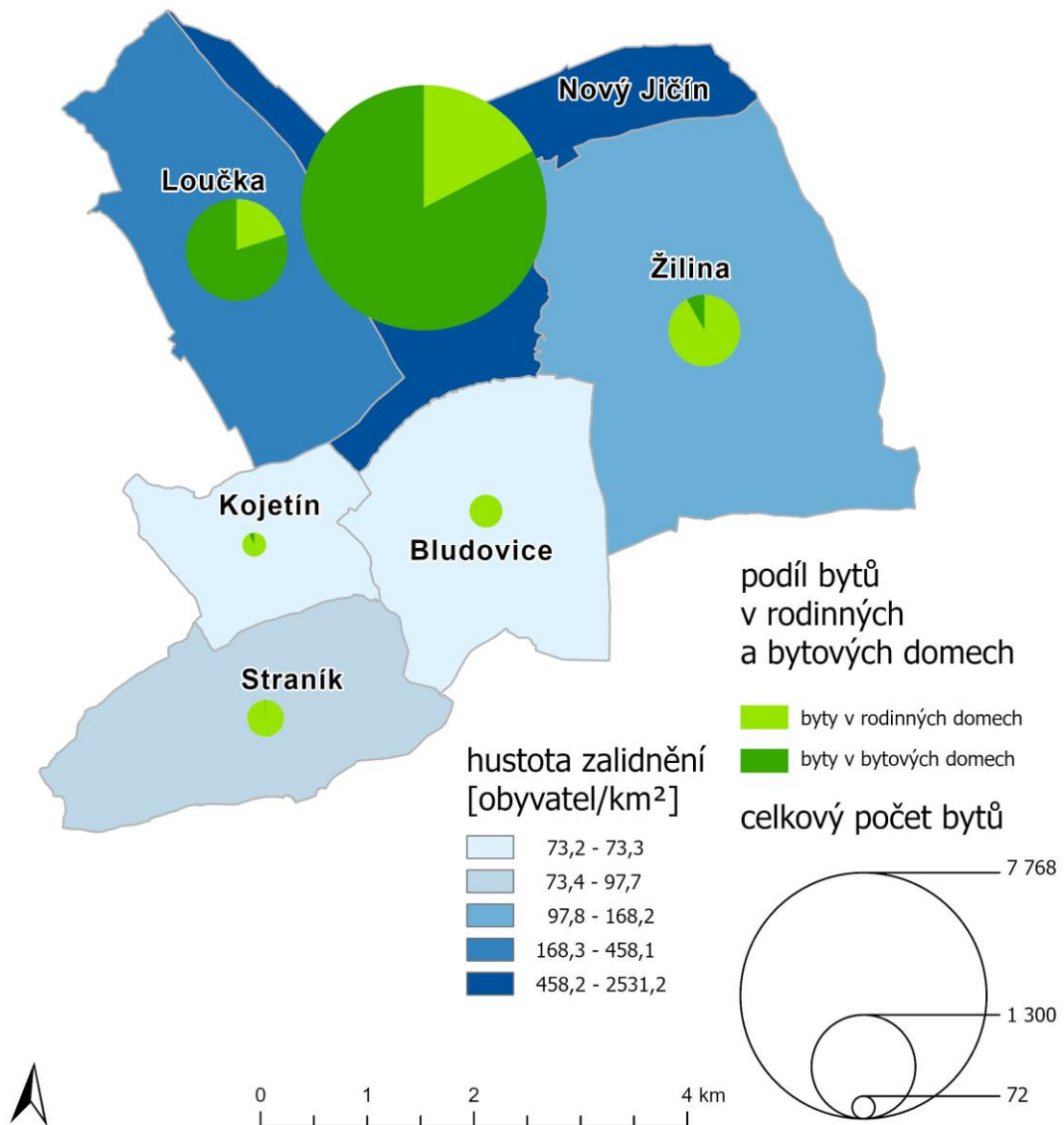
S rostoucím počtem obyvatel v letech 1971–1990 (obr.6) byla stále aktuálnější otázka bydlení. Nedostatek bytů byl v 70. letech 20. století řešen masovou výstavbou sídlišť s převážně vícepodlažními panelovými domy v okrajových částech města (Dolínková, 2012). Roku 1985 byla zahájena výstavba největšího a nejstaršího sídliště na území města v místní části Loučka. Vystavěné panelové domy měly zajistit bydlení pro zaměstnance plánované jaderné elektrárny v nedalekých Blahutovicích.

Obr.7 Nově vystavěné byty a domy na území Nového Jičína v jednotlivých časových obdobích

Zdroj: SLBD (2021), vlastní zpracování

Z obr.7 je patrné, že do roku 1990 byla výstavba bytových a rodinných domů více vyrovnaná. Od roku 1991 vidíme, že nová výstavba je tvořena především rodinnými domy, které tvoří téměř 80 % nově vystavěných domů. Nejvíce nových objektů bylo vystavěno v letech 1920 až 1945 a nejméně naopak v letech 2011 až 2015. Problematika nedostačujícího množství nemovitostí je v České republice aktuální téma a v souvislosti s rostoucí migrací bude potřeba hledat nová řešení, které zajistí lepší dostupnost bydlení. Vzhledem k tomu, že celkový přírůstek spojený především s migrací (tab. 2) roste i v Novém Jičíně, tak i zde bude pravděpodobně nutné řešit dostupnost bydlení.

Obr. 8 Hustota zalidnění, podíl rodinných a bytových domů v Novém Jičíně k roku 2021

Zdroj: SLDB (2021); Arc ČR 500; vlastní zpracování)

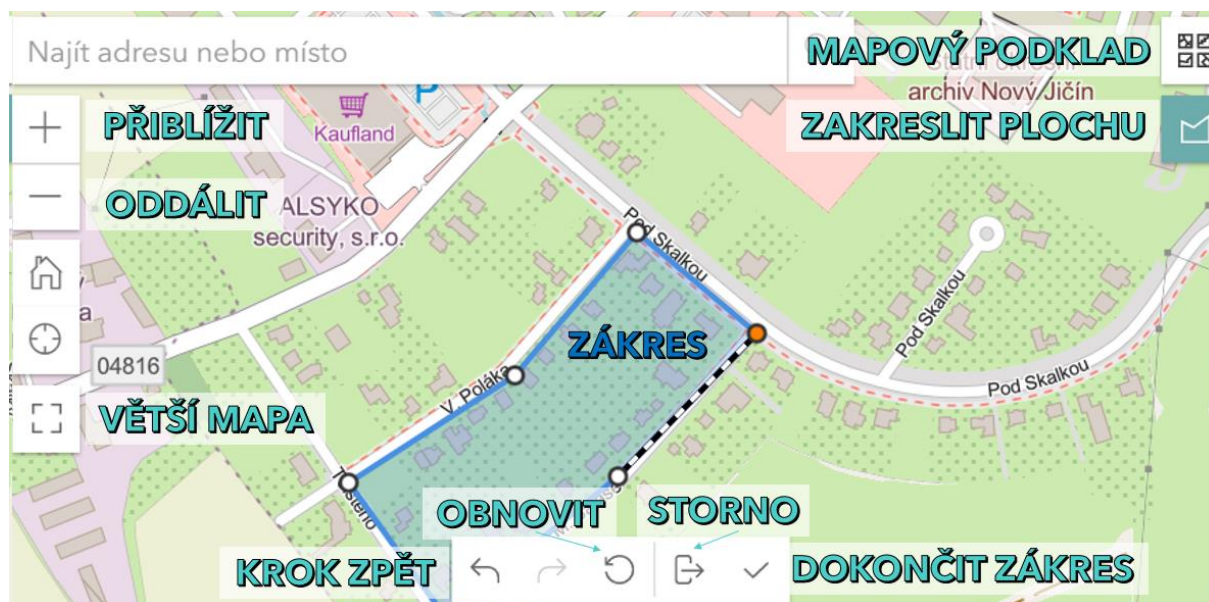
Nejhustěji osídlenou místní částí Nového Jičína je místní část Nový Jičín (město), hustota osídlení je zde 2 531,2 ob/km²(obr. 8) V této části výrazně převažují byty v bytových domech nad byty v domech rodinných. Celkově se v této části nachází nejvíce bytů v rámci města, konkrétně je to 7 768 bytů. Druhou nejhustěji osídlenou částí je Loučka, hustota osídlení je zde 458 ob/km² a stejně jako v případě místní části Nový Jičín zde převažuje bydlení v bytových domech. Nachází se zde panelové sídliště a celkový počet bytů činí 1300. Ve zbylých místních částech můžeme pozorovat nižší hustotu zalidnění a převažuje zde bydlení v rodinných domech, v místní části Straník a Bludovice je bydlení v rodinných domech téměř výhradní.

5 Metodika

Pro získání odpovědí na výzkumné otázky a naplnění cílů práce bylo vytvořeno dotazníkové šetření, které je založeno na principech mentálního mapování. Následující podkapitoly popisují strukturu dotazníku včetně celého procesu dotazníkového šetření, porovnání výzkumného vzorku se strukturou obyvatelstva Nového Jičína až po čištění, zpracování a analýzu získaných dat v prostředí GIS. V rámci dotazníku uvedli dotázaní, důvody zaznačení jednotlivých lokalit formou slovního komentáře. Klíčová slova hodnocení poté byla použita k vytvoření mraku slov též označovaného jako shluk slov. Četnost klíčového slova poté určuje jeho velikost. Pro tvorbu mraku slov byl využit program WordArt.

5.1 Dotazníkové šetření

Na podzim roku 2023 proběhlo testování dotazníku jehož cílem bylo případné zpřesnění formulace otázek v dotazníku tak, aby mu dotazovaní správně porozuměli. Ten byl rozeslán celkem 10 potenciaálním respondentům. Účastníci cvičného testování ve své zpětné vazbě upozornili na nutnost přesnějších instrukcí při zakreslování polygonů do mapy. V reakci na tuto skutečnost byla vytvořena obrázková nápověda (obr. 9), kde jsou blíže specifikovány prvky jednotlivých funkcí mapového pole. Taktéž došlo k přidání textových pokynů, jak postupovat při jednotlivých krocích zakresů lokalit do mapy.

Obr.9 Nápověda k tvorbě zakresu v mapovém poli

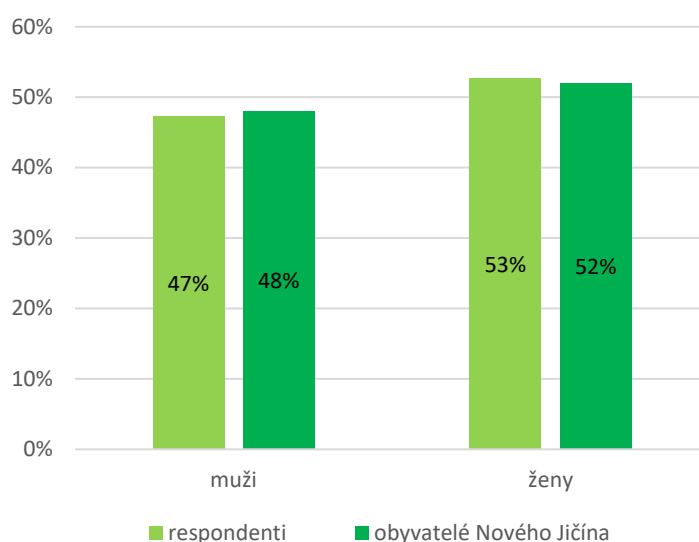
Zdroj: Openstreetmap, vlastní zpracování

Sběr dat proběhl elektronickou online formou v prostředí webové aplikace ArcGIS Survey 123, která umožňuje uživatelům shromažďovat data na mapovém podkladu. Dotazník byl distribuován zejména prostřednictvím sociálních sítí, konkrétně se jednalo o facebookové diskusní fóra a skupiny zaměřené na obyvatele Nového Jičína. Další šíření proběhlo prostřednictvím informačních letáků s QR kódem odkazujícím na dotazníkové šetření. Rovněž byly osloveny jednotlivé zájmové spolky, organizace a sdružení města. Ve finální fázi sběru dat bylo taktéž realizováno terénní šetření, při kterém byly osloveni respondenti v ulicích města Nový Jičín s možností vyplnit dotazníkové šetření na tabletu v ArcGIS Survey 123 Connect. Tímto způsobem bylo získáno 29 vyplněných dotazníků. Dotazníkového šetření se celkem zúčastnilo 116 respondentů. Sběr dat byl zahájen 12. listopadu 2023 a trval tři měsíce.

Co se týče samotného dotazníku, jednalo se o jednorázové anonymní šetření. Dotazník obsahoval především uzavřené otázky. Prvotní část šetření ověřovala, zdali se jedná o obyvatele města Nový Jičín, v které místní části bydlí a jeho subjektivním pocitem znalosti území města. Součástí elektronického dotazníku byla dvě interaktivní mapové pole, která sloužila k zakreslení polygonu znázorňujícího dobrou a špatnou adresu. Účastníci šetření si mohli zvolit preferovaný mapový podklad pro zakres plochy. V případě, že chtěl respondent zaznačit více než jednu lokalitu, mohl tak učinit pomocí přidání dalšího mapového okna. Vyznačení polygonu záleželo na vlastním uvážení respondenta, bylo možné přiblížit mapu na kterékoliv místo a označit tak plochu o libovolné velikosti. Ke každému ze zaznačených polygonů měl dotázaný možnost slovního vyjádření. Tato část sloužila ke zdůvodnění vnímání daného polygonu jakožto atraktivního případně neatraktivního k bydlení. Dotazovaní také hodnotili pomocí Likertovy škály důležitost vybraných aspektů při volbě preferované lokality k bydlení. Závěrečná část dotazníku zjišťovala základní charakteristiku respondenta, tj. věk, nejvyšší dosažené vzdělání a biologické pohlaví.

5.2 Výzkumný vzorek

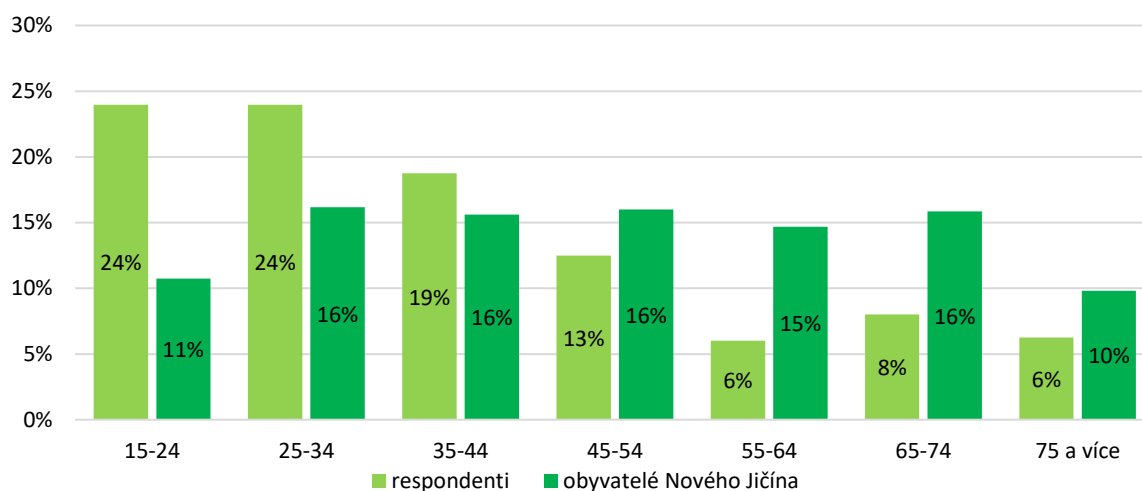
V této kapitole se věnujeme porovnání struktury vzorku respondentů se strukturou obyvatelstva s obvyklým pobytem v Novém Jičíně. Podíváme se, jak odpovídá charakteristika respondentů z hlediska pohlaví, věkové skupiny, nejvyššího dosaženého vzdělání. Rovněž je porovnán získaný vzorek na základě bydliště v místní částech.

Obr. 10 Srovnání struktury respondentů a obyvatel Nového Jičína dle pohlaví

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření, SLDB (2021); vlastní zpracování

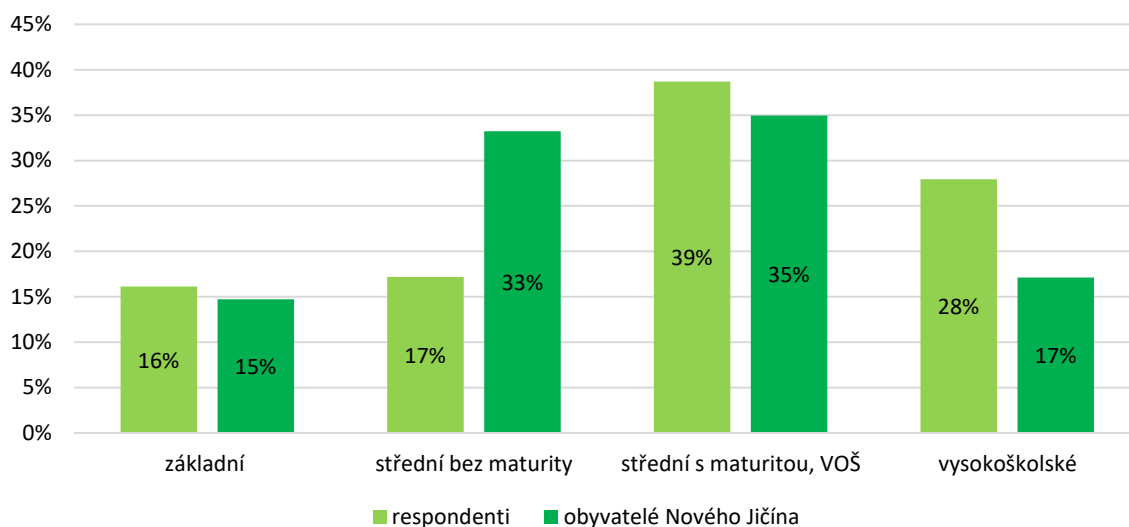
V Novém Jičíně bylo v rámci SLDB v roce 2021 zjištěn, vyšší počet žen než mužů (ČSÚ, 2021), tento rozdíl činí 4 %. Realizovaného výzkumu se zúčastnilo 45 mužů (47 %) a 51 žen (53 %). Rozdílnost mezi strukturou získaného vzorku respondentů a obyvatel s obvyklým pobytem na území města Nový Jičín na základě biologického pohlaví se tedy minimální. Při porovnání relativního zastoupení podílu mužů (obr. 10), kteří se zúčastnili našeho výzkumu, a podílu mužů s obvyklým pobytem v Novém Jičíně, zjistíme, že rozdíl mezi těmito podíly jsou 3 %. Celkově se dotazníkového šetření zúčastnilo méně mužů než žen. Podíl žen, které se zúčastnily dotazníkového šetření se od základního souboru liší také o 3 %, ale v tomto případě je jich více.

Obr. 11 Srovnání struktury respondentů a obyvatel Nového Jičína dle věkových kategorií

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření, SLDB 2021; vlastní zpracování

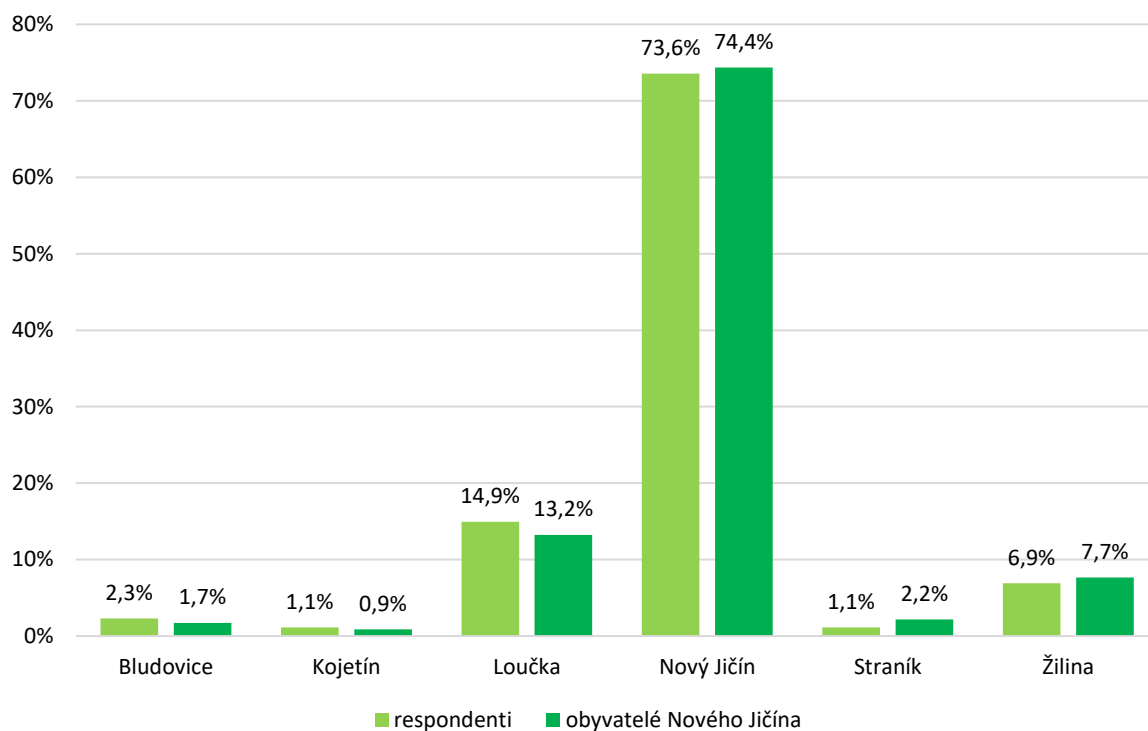
Na obrázku 11 pozorujeme srovnání struktury respondentů a obyvatel Nového Jičína s obvyklým pobytem podle jednotlivých věkových kategorií. Je patrné, že na dotazník odpovědělo více respondentů z mladších věkových skupin a méně starších obyvatel, což přináší pouze omezenou reprezentativnost vzorku. To může být způsobeno několika faktory, především však tím, že dotazník byl vytvořen a jeho data sbírána v online prostředí, šíření dotazníku probíhalo prostřednictvím sociálních sítí a pomocí QR kódu odkazujícího na dotazník. Výzkumu se tak zúčastnili osoby s přístupem k internetu a se znalostmi a schopnostmi pro ovládání webových aplikací. Tento způsob byl zvolen především v důvodu zaměření dílčí výzkumné otázky na mladší obyvatele ve věku 15 až 34 let. V dotazníku se také nacházela dvě interaktivní mapová pole a práce s nimi mohla starším věkovým kategoriím činit potíže. Pro získání respondentů i ze starších věkových skupin, bylo provedeno také terénní dotazníkové šetření se zaměřením právě na tyto občany. Nejvyšší podíl respondentů v porovnání se základním souborem je právě u věkových kategorií 15–24 a 25–34, tyto kategorie jsou pro potřeby této práce klíčové, neboť právě na porovnání obyvatel těchto dvou věkových skupin je zaměřena dílčí výzkumná otázka.

Obr. 12 Srovnání struktury respondentů a obyvatel Nového Jičína podle nejvyššího dosaženého vzdělání

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření, SLDB 2021; vlastní zpracování

Při porovnání struktury respondentů s obyvateli Nového Jičína zjistíme, že v případě kategorie s nejvyšším dosaženým základním vzděláním se nám podíl respondentů liší se základním souborem pouze o 1 % (obr. 12). Nejvyšší rozdíl je u kategorie středoškolsky vzdělaných bez maturitní zkoušky, kdy se v rámci dotazníkového šetření zapojilo méně respondentů, než je celkové zastoupení takto vzdělaných v Novém Jičíně. Rozdíl v případě absolventů středoškolského vzdělání, kteří úspěšně složili maturitní zkoušku a absolventů VOŠ je 4%. Výzkumu lokalizace dobrých a špatných adres na území města se zúčastnilo o 9 % více vysokoškolsky vzdělaných osob, než se nachází v základním souboru.

Obr. 13 Srovnání struktury respondentů a obyvatel Nového Jičína podle bydliště v místních částech

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření, SLDB (2021); vlastní zpracování

Obr. 13 znázorňuje strukturu respondentů výzkumného vzorku na základě příslušnosti k místním částem. Poměr se strukturou obyvatelstva Nového Jičína byl v tomto případě relativně přesně zachován. Procentuální rozdíly jsou velmi minimální napříč všemi místními částmi.

5.3 Zpracování a analýza dat

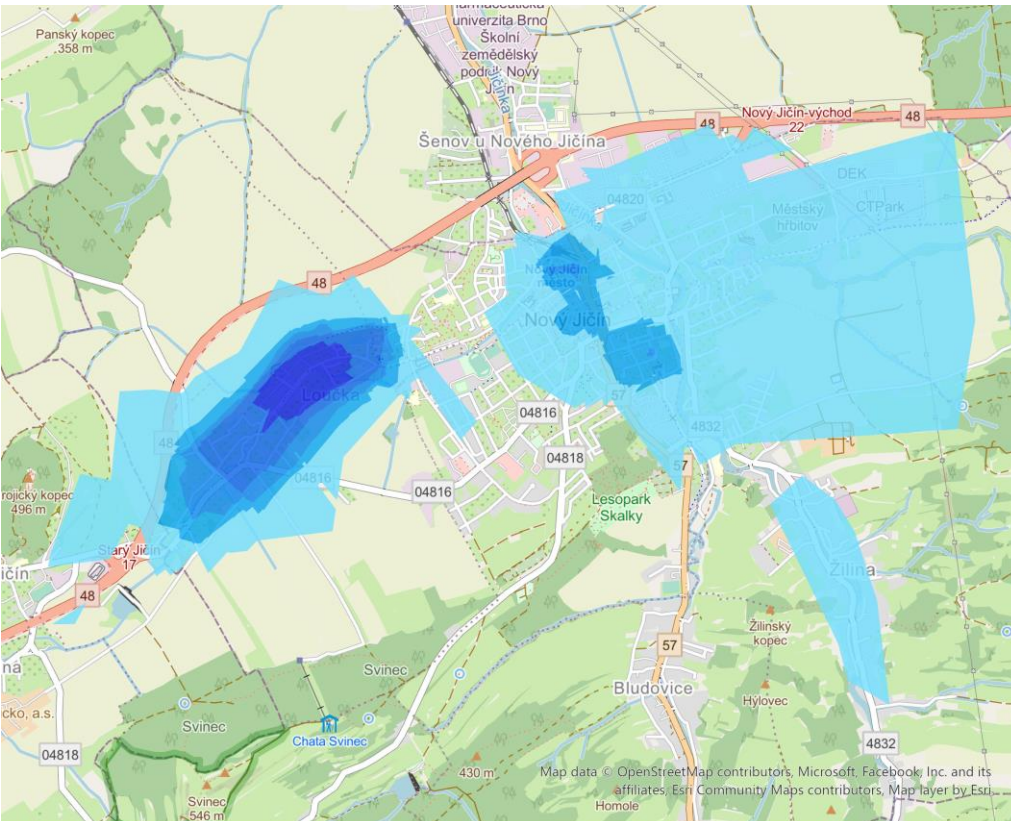
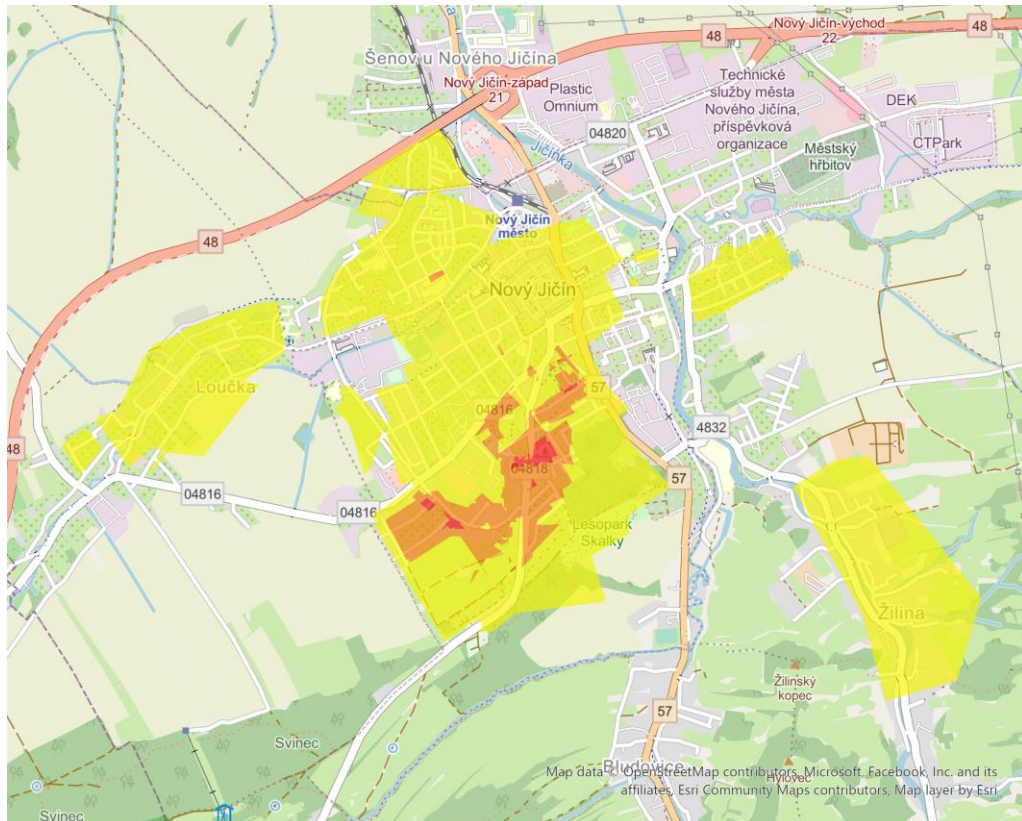
Data z realizovaného výzkumu byla exportována z webové aplikace ArcGIS Survey 123 ve formě shapefile jako dvě polygonové vrstvy, znázorňující zákresy dobrých a špatných adres. Další zpracování a analýza probíhala pomocí nástrojů GIS v desktopovém softwaru ArcGIS Pro verze 3.2.2 společnosti Esri. Pro vizualizaci překryvů jednotlivých zákresů bylo poté využito analytické funkce *Find Overlaps*. Tento nástroj vyhledá překrývající se oblasti ve třídě prvků a zároveň spočívá počet překryvů vybrané vrstvy. Jakákoliv oblast, ve které dojde k překryvu dvou a více prvků je považována za překrývající se. V případě zaznačení lokality pouze jedním respondentem, je možná chybovost či nepřesná lokalizace. Pokud došlo ke shodnému zákresu polygonu alespoň dvěma respondenty je pravděpodobnost, že se jedná o chybný zákres velmi malá. V atributové tabulce nově vytvořené vrstvy vznikne číselný atribut s názvem *Overlap Count*, který vyjadřuje počet překryvů. Nově vzniklá výsledná vrstva tedy obsahuje polygony s četností překryvů 2 a více. Pro vytvoření mapových výstupů zaměřených na věkové kategorie byli pomocí nástroje *Definition Query* na základě dotazu vybráni respondenti v požadované věkové kategorii.

Před začátkem zpracování dat v prostředí programu ArcGIS Pro bylo nutné jejich vytřížení a vyčištění, aby byla zajištěna co nejvyšší validita získaného datového souboru. Z celkového datového souboru 116 respondentů, pro následnou analýzu poté nebyly využity dotazníky, které byly vyplněny pouze částečně tzn. bylo vyplněno pouze prvních pár otázek nebo respondent nezaznačil žádný zákres ani do jednoho ze dvou mapových polí (12 dotazníků). Taktéž byly vyřazeny dotazníky, kdy respondent uvedl, že nebydlí v Novém Jičíně ani v jeho místní části (8 dotazníků).

6 Dobrá a špatná adresa k bydlení ve městě Nový Jičín

První z výzkumných otázek se zabývá lokalizací dobré a špatné adresy na území Nového Jičína a příčin jejich označení. Vzniklé mapové výstupy dobré a špatné adresy byli vytvořeny na základě zákresů respondentů do interaktivních mapových polí. Při zákresu špatné adresy panovala mezi respondenti rovněž větší shoda než při zákresech adres dobrých (obr. 14). V případě výběru dobrých lokalit došlo k překryvu maximálně 14 zákresů, v případě špatných, se shodlo při výběru lokality až 29 respondentů.

Rovněž si lze na obr. povšimnout, že některé adresy jsou dotazovanými vnímány jako dobré a stejně tak špatné k bydlení. Těmto takzvaným ambivalentním místům je věnována pozornost v rámci samostatné kapitoly: Ambivalentně vnímaná místa.

dobrá adresa
počet shodných zákresů

- 2 - 6
- 7 - 10
- 11 - 14

0 0,5 1 2 km

špatná adresa
počet shodných zákresů

- 2 - 6
- 7 - 10
- 11 - 14
- 15 - 22
- 23 - 29

0 0,5 1 2 km

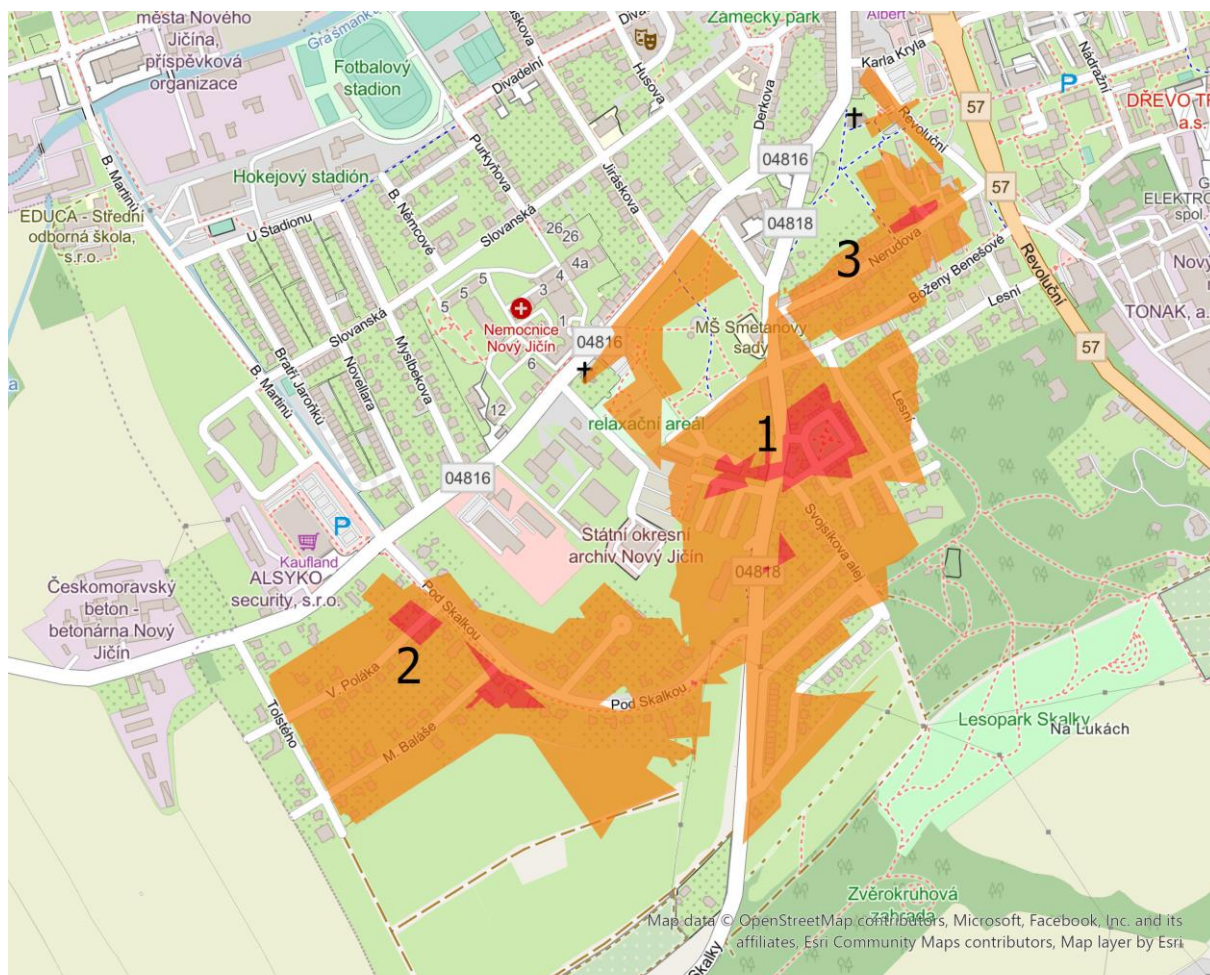

Obr. 14 1 Srovnání označených lokalit dobré a špatné adresy k bydlení v Novém Jičíně

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření, vlastní zpracování

6.1 Dobrá adresa k bydlení

Obr. 15 lokalizuje dobré adresy na území města. Lze identifikovat tři hlavní oblasti dobré adresy, všechny jsou situovány jihozápadně od centra města a můžeme říct, že na sebe navazují. První oblastí je okolí Fibichova náměstí, které vykázalo v rámci území Nového Jičína nejvyšší četnost shodných zákresů znázorňujících preferovanou lokalitu k trvalému bydlení.

dobrá adresa

počet shodných zákresů

- 7 - 10
- 11 - 14

0 0,2 0,4 0,8 km

Obr. 15 Dobrá adresa na území města Nový Jičín

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Tuto oblasti označilo 14 osob. Číslici 2 je označena zástavba rodinných domů na ulici M. Balaše a V. Poláka. Okolí těchto dvou ulic je místními nazýváno jako Skalky podle nedaleké oddychové a relaxační zóny lesoparku a přilehlého výškového bodu.

Lokalita označená číslicí 3 označuje bezprostřední okolí ulice Nerudova se zástavbou řadových domů. Okolí Fibichova náměstí stejně jako Nerudovy ulice se nachází v blízkosti dvou městských parků – Smetanovy a Janáčkovy sady s řadou laviček, vodními prvky i dětskými hřišti. V dobré docházkové vzdálenosti od těchto dvou lokalit jsou rovněž vzdělávací zařízení pro děti i mládež či středisko volného času.

Tab. 3 Lokality dobrých adres na území Nového Jičína a důvod jejich označení

lokalita		důvod označení jako dobrá adresa
1	okolí Fibichova náměstí	klidná oblast
		zeleň
		dostupnost centra města
		příroda
2	lokalita Skalky ulice M. Balaše a V. Poláka	klidná oblast
		příroda
		výhled
		dostupnost centra města
3	ulice Nerudova	občanská vybavenost
		okolí
		dostupnost centra města
		park

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Jak vyplývá z Tab. respondenti zaznačili všechny výše zmíněné lokality na základě kombinace dobré dostupnosti centra se službami, okolní přírody a zelených ploch. Všechny tři lokality vnímali respondenti jako klidné, bez rušivých elementů.

U preference lokality v okolí Fibichova náměstí byla odpověď jednoho z respondentů následující: „blízkost přírody i centra města, klidová oblast“. Příčina atraktivity spočívala dle tohoto respondenta v dostupnosti přírody, to lze doložit tím, že se v blízkosti vybrané lokality nachází lesopark Skalky a také Smetanovy sady, zároveň se v místě nachází velké množství městské zeleně. Samotné Fibichovo náměstí je tvořeno velkou zelenou plochou s trvalým travním porostem a několika vzrostlými stromy. Jako další aspekt výběru uvedl respondent, že se jedná o lokalitu klidnou, což dokládá i fakt, že se zde nenachází silnice první třídy a také je zástavba tvořena především rodinnými domy. Dobrou dostupnost do centra lze odůvodnit

tím, že samotné Masarykovo náměstí se nachází přibližně 800 m vzdušnou čarou a lze se k němu dá pohodlně dostat pěšky cestou, která je lemována alejemi. Další z respondentů uvedl jako důvod pro atraktivní bydlení v této lokalitě následující odpověď: „Blízkost přírody, klidné prostředí“. Odpovědi dalších respondentů se ve většině případů shodovali a nejčastěji používaná klíčová slova pro zdůvodnění označení tohoto místa najdeme v tab. 3.

Slovní komentář vybraného respondenta pro lokalitu Skalky byl následující: „dostupnost přírody a zároveň kousek do města, relativně klidná lokalita“. Tato část má vzhledem ke svému umístění na okraji Nového Jičína blízko do okolní krajiny. I přes to, že se místo nachází v okrajové části města, tak je zároveň stále v dobré dojezdové vzdálenosti do centra města, jak uvádí i vybraný respondent. Stejně jako v případě výběru okolí Fibichova náměstí je zde v blízkosti lesopark Skalky a další plochy parkové zeleně. Lokalita je charakteristická zástavbou rodinnými domy (obr. 5). další respondent uvedl fakt, že se nejedná o panelovou zástavbu jako důležitý aspekt při výběru lokality k bydlení („nejedná se o sídliště což je pro některé plus, také jsou to klidnější lokality města“). Z Tab. 1 i z Obr. 5 je patrný pozitivně hodnocený aspekt hezkého výhledu, neboť lokalita je situována ve stráni a umožňuje tak krásné panorama.

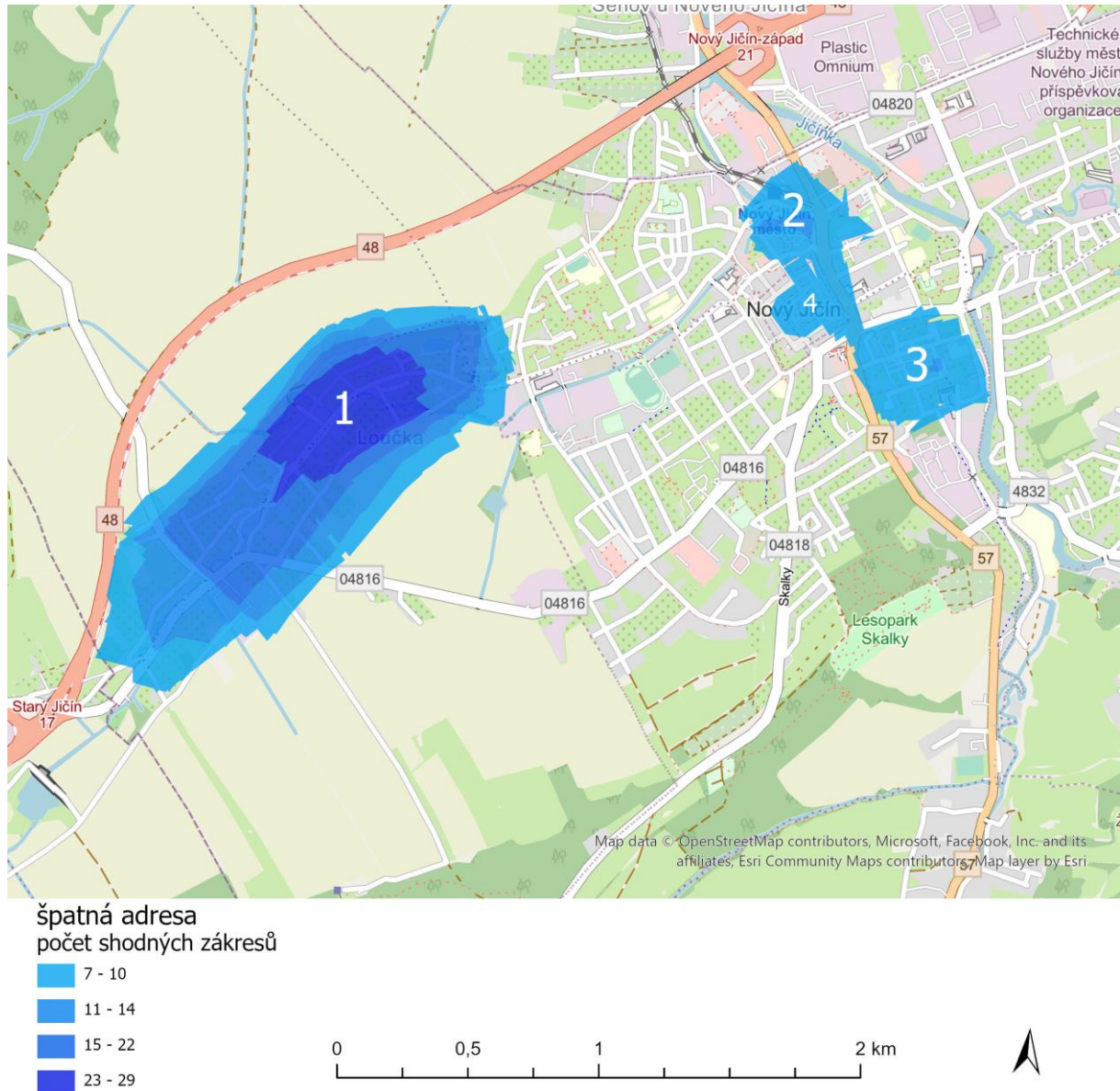
Obr. 16 Příklad dobré adresy – Ulice M. Baláše v lokalitě Skalky

Zdroj: vlastní fotografie autora

Třetí oblastí, která vykazuje vyšší četnost shodných zákresů (obr. 15) je okolí ulice Nerudova s řadovou zástavbou. Respondenti svůj výběr této lokality zdůvodňují následujícími výroky:

„skvělá dostupnost ke všemu, co potřebuji“, „okolní prostředí“ a „blízkost centra“. Také je zmiňována blízkost zeleně a již zmiňovaných parků.

6.2 Špatná adresa k bydlení

Obr. 17 Lokality špatných adres na území Nového Jičína

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Obr. 17 znázorňuje lokality vnímané obyvateli Nového Jičína jako špatnou adresu k bydlení. Lze identifikovat 4 hlavní oblasti zákresů. Lokalita označená číslem 1 se nachází v místní části Loučka jedná se o tamní panelákové sídliště. Tato lokalita byla respondenty vnímaná jako

nejhorší na území celého Nového Jičína. Na tomto místě došlo k četnosti 29 shodných zákresů, což je zhruba třetina všech zaznačených polygonů reprezentující špatnou adresu. Sídliště Loučka také vykazovalo oproti ostatním vyznačeným lokalitám špatné adresy o více jak polovinu vyšší četnost shodných zákresů. Lokalita označená číslem 2 se nachází v bezprostřední blízkosti autobusového a vlakového nádraží. Třetí ze zaznačených lokalit odhaluje negativní pohled obyvatel na panelákové domy v prostoru mezi ulicemi Máchova, Nádražní a Dvořákova východně od silniční průtahu první třídy s označením 57 vedoucí centrem města. V této lokalitě je četnost shodných zákresů nejvyšší na ulici Dvořákova v místě, kde se nachází dům s číslem popisným 1763/33 (obr. 17). Jedná se o bytový dům, v jehož přízemí sídlí Bar Medúza a zároveň vinotéka. Poslední lokalitou, ve které by dotazovaní nechtěli bydlet je historické centrum města, přesněji prostor novojičínského náměstí.

Tab. 4 Lokality špatných adres na území Nového Jičína a důvody jejich označení

lokality		důvod označení jako špatná adresa
1	sídliště Loučka	problém s parkováním
		žádná zeleň
		špatná dostupnost centra a služeb
		sídliště
		velká koncentrace lidí
		panelové domy
2	okolí autobusového a vlakového nádraží	podivné individua
		sociální skladba obyvatel
		kriminalita
		strach
		hluk
		silnice
3	panelové domy v ul. Máchova, Nádražní, Dvořákova	sociální skladba obyvatel
		kriminalita
		nedostatek zeleně
		hluk
		paneláky
		nepřízpůsobiví občané
4	Masarykovo náměstí	hluk z akcí města
		problém s parkováním
		ruch
		hodně lidí

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Lokalita Loučka je respondenty komentována takto: „hodně obyvatel na jedné malé ploše, málo parkovacích míst, daleko do centra města“, „neatraktivní část města se slabou občanskou vybaveností a nedostatečnou infrastrukturou“. Jak vyplývá ze slovního hodnocení respondentů, tak i tab. 4, jedním z hlavních aspektů pro negativní vnímání této lokality je fakt, že se jedná o panelákové sídliště, které je charakteristické hustou zástavbou a nedostatkem parkovacích míst (obr. 18). V několika případech bylo také shodně uváděno, že je zde špatná dostupnost do centra města a za službami. Přesto, že celé sídliště prošlo v nedávné minulosti rekultivací veřejných prostranství (zeleň, vybavení, chodníky, dětská hřiště), tak je stále vnímáno jako nejhorší lokalita k bydlení v Novém Jičíně. Tato neatraktivita je spojována také s případnou kriminalitou („vysoká kriminalita, krádeže, velká koncentrace lidí, špatné parkování, dál od centra, panelákové bydlení“).

Obr. 18 Sídlíště Loučka, ul. Na Lani

Zdroj: vlastní fotografie autora

Druhou lokalitou, která byla shodně zaznamenána několika respondenty je oblast v okolí autobusového a vlakového nádraží. Slovní komentáře ke zdůvodnění výběru byly následující: „bojím se zde“, „feťáci a cigoši“ a „divní lidé, nádraží“. Jak vyplývá z uvedeného hodnocení, jedním z hlavních důvodů označení této lokality jako špatné je především sociální skladby obyvatel v tomto místě. Dále je to kriminalita a strach. Někteří respondenti také uváděli, že se jedná o místo, které se vykazuje vysokou mírou hlukového znečištění, které je spojené jak s prostory nádražními, tak i s poměrně hustým provozem na silnici první třídy.

Třetí oblastí, kterou lze pozorovat v mapě shodných zákresů špatných adres (obr.6) jsou panelové domy v ulicích Máchova, Nádražní a Dvořákova. Respondenti hodnotí tuto oblast následovně: „poměrně špinavé ulice, vyšší kriminalita“, „vysoká kriminalita, špína, zvláštní sorta lidí“, „nepřizpůsobiví občané, nebezpečnost“. Hlavním problémem je dle dotazovaných především sociální skladba obyvatel, která je podle respondentů spojena s vyšší kriminalitou. Respondenti, se na základě svých odpovědí necítí v této lokalitě bezpečně. Dále bylo zmíněno: „velká koncentrace bytů na sídlišti“, „problém s parkováním v centru“. Nejhuře vnímané místo v této lokalitě je patrné z obr. 19, ve kterém je v centrální části tohoto panelového sídliště zvýšená četnost zákresů. Při bližším zkoumání jsme zjistili, že se pravděpodobně jedná o konkrétní panelový dům, který je na obr. 20, v přízemí se zde sídlí bar Medúza a vinárna.

špatná adresa

počet shodných zákresů

11 - 14

0 25 50 100 m

Obr.19 Lokalita č. 3 panelové domy v ul. Máchova, Nádražní, Dvořákova – bližší pohled

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Obr. 20 Lokalita č. 3 panelové domy v ul. Máchova, Nádražní, Dvořákova – bližší pohled

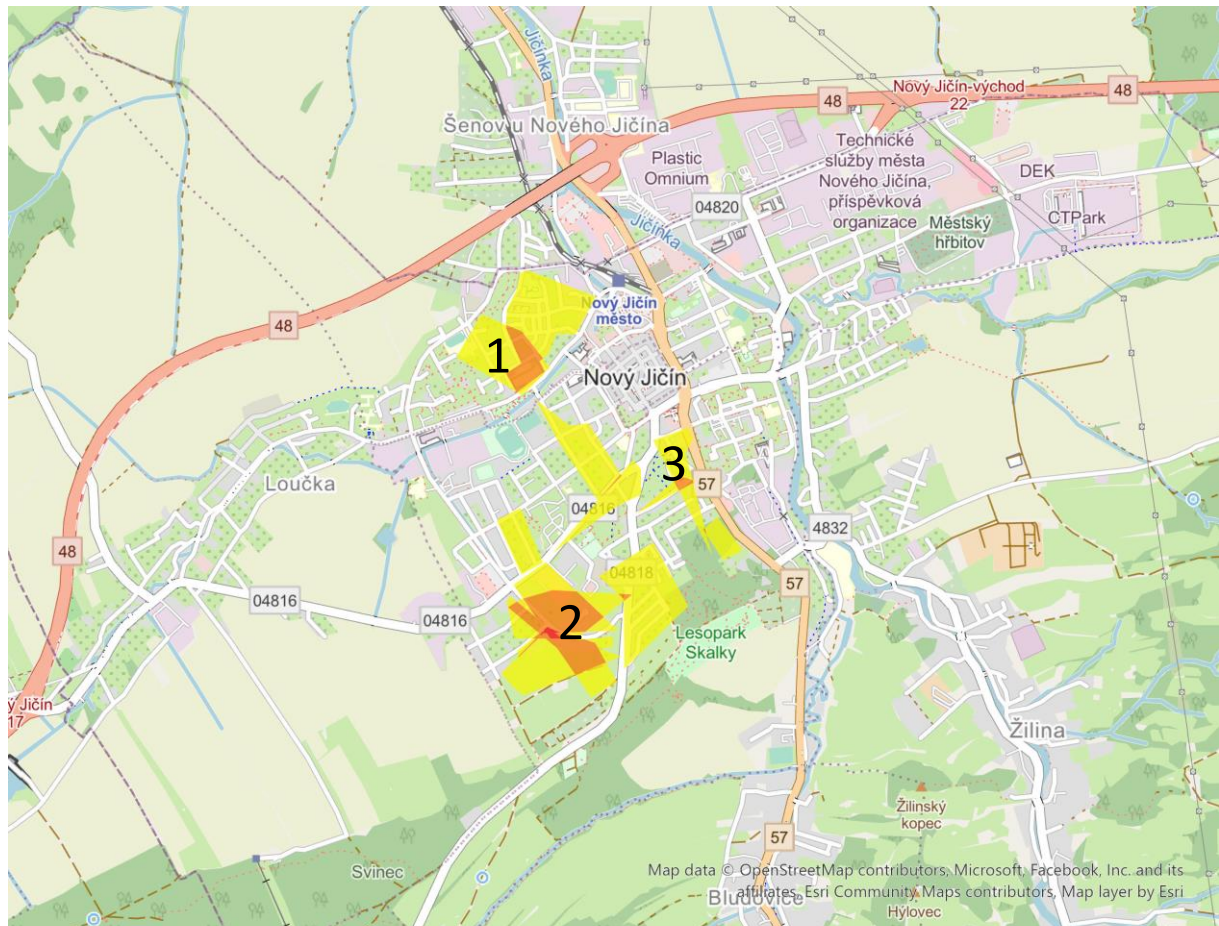
Zdroj: vlastní fotografie autora

Nedaleko tohoto objektu, také na ulici Dvořákova, se nachází Hotel Kalač, jedná se o ubytovnu, která je dle respondentů obývána především dělníky ze zahraniční (Poláci, Ukrajinci a další). „Není tam moc zeleně, v Kalači jsou ubytováni Poláci, Ukrajinci, další dělníci“ uvádí důvod negativní percepce lokality jeden z dotázaných. V komentářích je často také zmiňováno, že oblast panelových domů se nachází v blízkosti centra a hlavního silničního tahu. Panelové domy hodnotí občané Nového Jičína jako neatraktivní s nedostatkem zeleně v jejich okolí: „centrum, paneláky, žádná příroda, hluk“.

Čtvrtá lokalita, která byla několika občany shodně označovaná jako špatná adresa je samotné centrum Nového Jičína – Masarykovo náměstí. Důvody pro zakreslení byly následující: „když je akce je tu velký hluk“, „Centrum, ruch, lidi, neklid“, „Parkování v centru“ Přesto, že se jedná o městskou památkovou rezervaci, tak někteří z dotazovaných označili náměstí, jako místo, kde by bydlet nechtěli. Nejvíce zmiňovaným kritériem je však hlučné prostředí. Problematika hluku je spojována s především s místními restauračními zařízeními, které v létě disponují zahrádkami a také s pořádáním různých kulturních a hudebních akcí. V neposlední řadě je zde také problém s parkováním.

6.3 Dobrá adresa k bydlení u věkové skupiny 15 do 24 let

Respondenti ve věku 15 až 24 let lokalizovali jako dobrou adresu vilovou zástavbu a nízkopodlažní panelové domy v okolí gymnázia Nový Jičín (obr. 21). Dále oblast Horního předměstí se zástavbou rodinných domů v blízkosti oddechové relaxační zóny lesoparku Skalky. Třetí lokalita hodnocena touto věkovou skupinou jako dobrá adresa je okolí ulice Nerudova.

dobrá adresa
počet shodných zakresů dobré adresy ve
věkové kategorii 15-24 let

Obr. 21 Lokality dobrých adres na území Nového Jičína (věková skupina 15 až 24 let)

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Tab. 5 Lokality dobrých adres na území Nového Jičína a důvod jejich označení (věková skupina 15 až 24 let)

lokality		důvod označení jako dobrá adresa
1	okolí gymnázia	klidná oblast
		zeleň
		pěkné vilky
		dostupnost centra
2	ulice M. Balaše a V. Poláka	příroda
		klidná oblast
		výhled
		dostupnost centra
3	ulice Nerudova	dostupnost centra
		zeleň
		dostupnost služeb
		klid

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

První lokalita často zakreslená mladými respondenty ve věku 15 až 24 let se nachází v okolí gymnázia (tab. 5). Tato část města je charakteristická vilovou zástavbou, rodinnými domy a také sídlištěm, které je vystavené ve stylu socialistického realismu, jedná se tedy o nízkopodlažní cihlové domy. Jako klíčová slova pro výběr lokality je nejčastěji uváděno, že se jedná o klidnou oblast s pěknými vilkami. Dále je kladně hodnocena dostupnost centra a dostupnost zeleně, která je v této lokalitě hojně zastoupena. Jeden z respondentů odůvodnil svůj výběr takto: „Pro mě osobně především ten fakt, že jsem zde sám vyrostl a tudíž bych zde rád zůstal. Také si ale myslím, že je zde téměř vše poměrně dostupné (obchody, školy, hřiště,...)“. Z této odpovědi může být patrný i efekt sousedství, tedy, že respondent toto místo označil za dobré, protože v tomto místě žije. Nicméně zdůraznili některé klíčové důvody, které činí tuto oblast atraktivní. Další účastník dotazníkového šetření uvedl jako důvod následující: „Hezké paneláky, blízko zaměstnání, lokace blízko obchodů“. V tomto případě respondent hodnotí kladně lokalitu na základě atraktivity výstavby ve stylu socialistického realismu. Opět je zmiňována důležitost dostupnosti, a to jak do zaměstnání, tak služeb, konkrétně obchodů. Další příčina volby lokality zní následovně: „Menší vilky před i větší za GNJ¹ jsou velmi pěkné, a vyznačená část Gregorky² také, dostupnost k centru parádní, klidná oblast, tedy pokud nějaké prase nejede 80 km/h po Palackého“.

¹ Gymnázium Nový Jičín

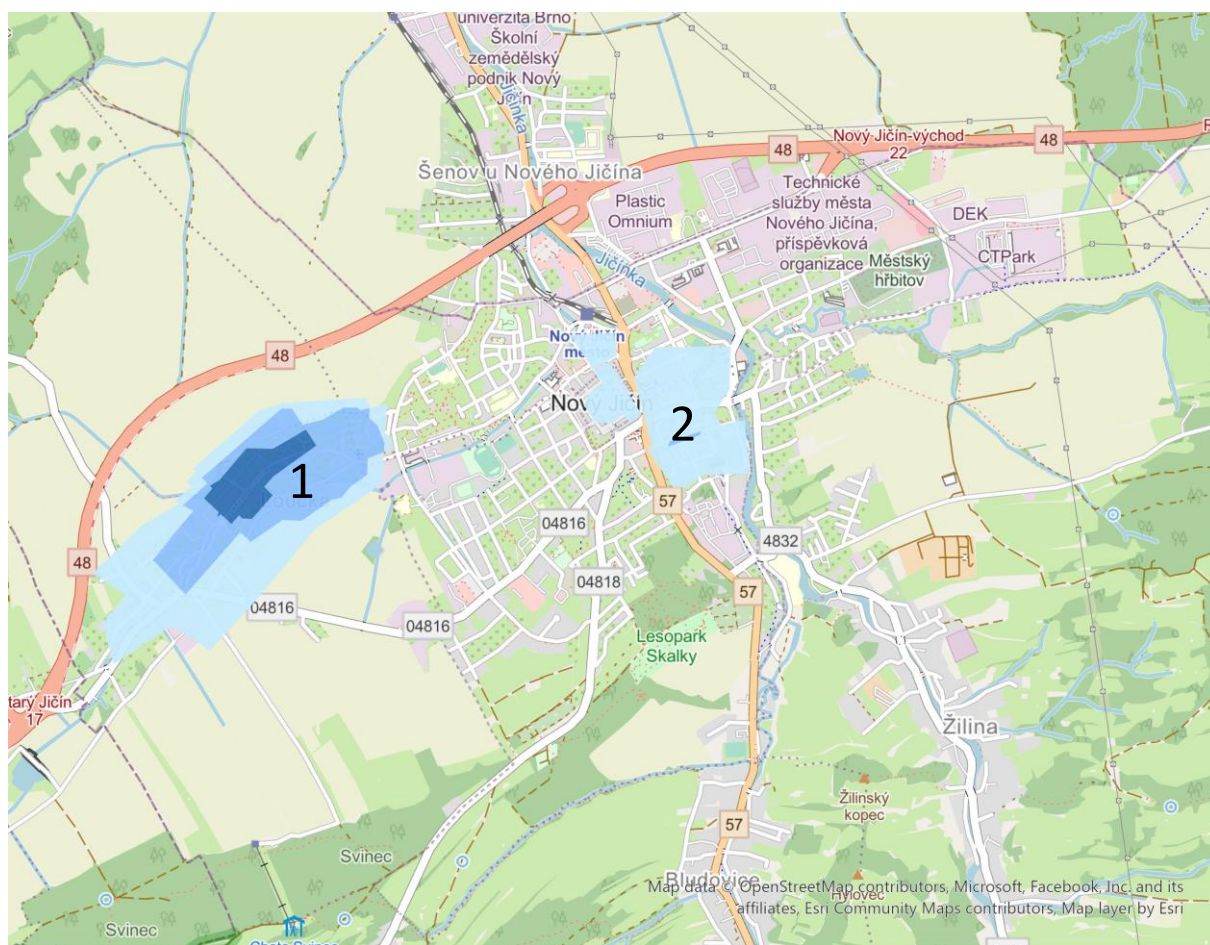
² Gregorova ulice

Jako druhá lokalita dobré adresy byla označena respondenty ve věkové skupině 15 až 24 let lokalita Skalky, z obr. 21 je patrné, že největší shoda výběru je pozorovatelná v ulicích M. Balaše a V. Poláka. Hlavními důvody pro výběr této lokality je dobrá dostupnost do centra, blízkost přírody, vyšší terén poskytuje hezké výhledy na široké okolí. Respondenti také uvádějí, že se jedná o klidnou oblast. Příčiny výběru této lokality se značně shodují s důvody, kterými argumentovali preferenci respondenti všech věkových kategorií. Konkrétní odpovědi na otázku, co činí tuto oblast atraktivní k bydlení byly následující: „vše je blízko, krásna krajina“, „klid, blízkost přírody“. Jak bylo již zmíněno, z této lokality je to velmi blízko do okolní přírody, neboť se jedná o okrajovou část Nového Jičína. Zároveň je v dobré docházkové vzdálenosti také lesopark.

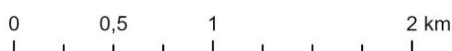
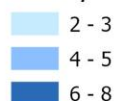
Třetí zvýrazněnou lokalitou je ulice Nerudova a její přilehlé okolí. Hlavními faktory, které vedly k označení tohoto místa jako dobré adresy je klid, dostupnost centra a služeb. Kladně je hodnoceno také okolní prostředí. Konkrétní odpovědi zdůvodnění preferování této lokality jsou: „blízkost do města, na nádraží, do obchodů, na poštu, do parku“, „klidná část“, „krásné prostředí“. Z následujících tvrzení je patrné, že se lokalita nachází v dobré dostupnosti centra a také různých služeb. Je zde zmíněna například dostupnost pošty nebo nádraží. Dostupnost nádraží, jako jeden z důvodů výběru lokality se objevuje u věkové skupiny 15 až 24 a může být v tomto věku klíčová, pokud se jedná například o dojíždějícího studenta. Je zmiňováno také hezké prostředí, přestože se jedná o panelákové sídliště. Nenachází se zde příliš hustá zástavba a sídliště je obklopeno zelení. Za zmínku stojí také přímá blízkost Janáčkových sadů.

6.4 Špatná adresa k bydlení u věkové skupiny 15 do 24 let

Jako špatné oblasti k bydlení lokalizovali dotazovaní ve věku 15 až 24 dvě hlavní oblasti (obr. 22). První častěji vyznačovanou oblastí bylo sídliště Loučka. Druhá oblast špatné lokality k bydlení se nachází v blízkosti centra města jedná se panelákové sídliště na ulicích Bezručova, Riegrova, Máchova a Dvořákova. Právě ulice Máchova pak vykazuje nejvyšší četnost překryvů zobrazených polygonů v rámci této oblasti.

špatná adresa
počet shodných zakresů špatné
adresy ve věkové kategorii 15-24 let

Obr. 22 Lokality špatných adres na území Nového Jičína (věková skupina 15 až 24 let)

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Tab. 6 Lokality špatných adres na území Nového Jičína a důvod jejich označení (věková skupina 15 až 24 let)

lokality		důvod označení jako špatná adresa
1	sídliště Loučka	přelidněno
		nepřízpůsobiví občané
		nevzhledné
		daleko do centra
2	panelové domy v ul. Máchova, Nádražní, Dvořákova	sociální skladba obyvatel
		kriminalita
		ruch

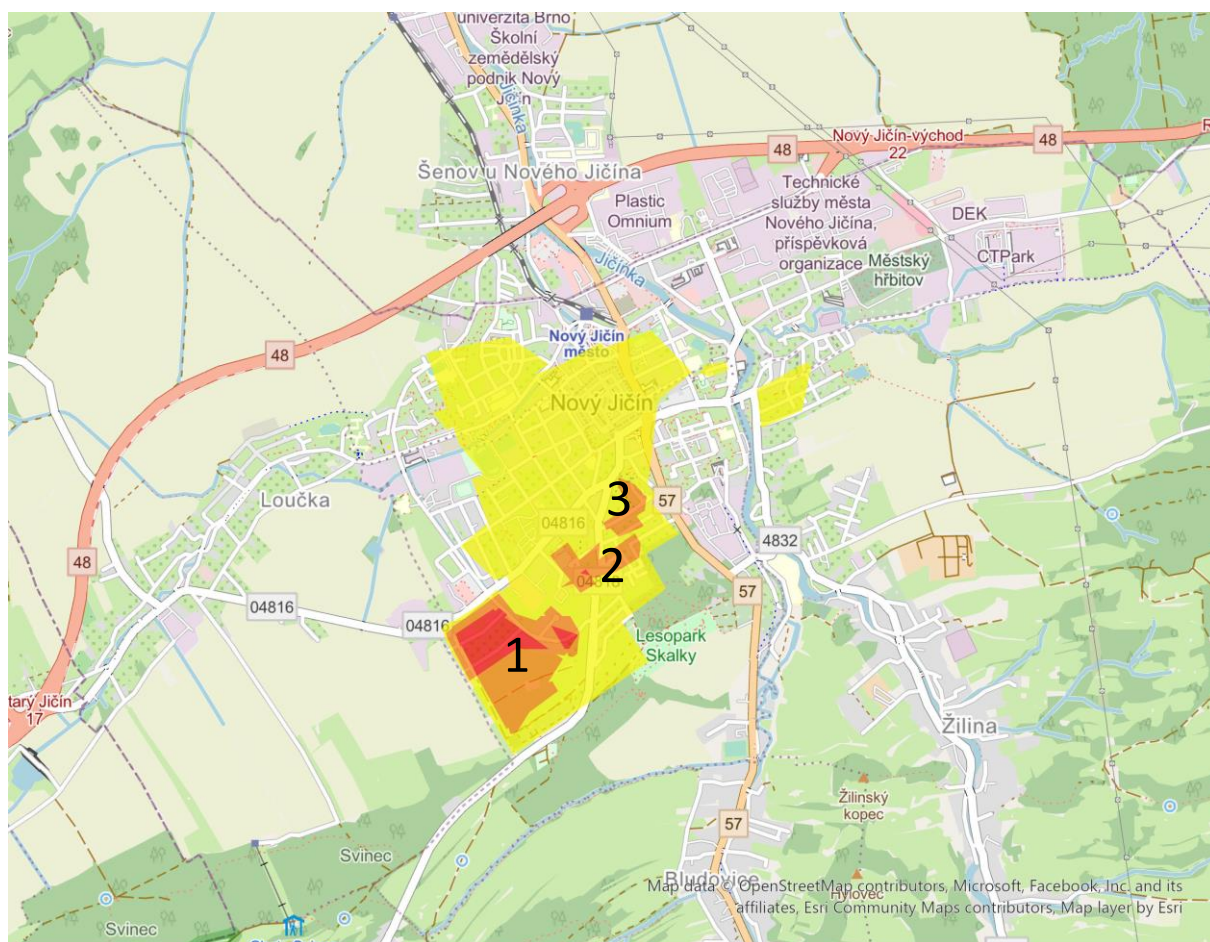
Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Sídliště Loučka se dle výsledků dotazníkového šetření vykazuje jako nejhorší oblast pro trvalé bydlení na území města Nový Jičín nejen celkově, ale také u nejmladší věkové kategorie, tedy mezi respondenty ve věku 15 až 24 let (obr. 22). Jako nejvýznamnější důvody, proč by v této lokalitě bydlet nechtěli, uváděli vysokou koncentraci lidí a že sídliště je přelidněné. Dále byla zmiňována větší vzdálenost do centra (tab. 6). Některé odpovědi byly zaměřeny na celkový neatraktivní vzhled sídliště i celé místní části Loučka: „nelíbí se mi Loučka“, „mnoho lidí, není to krásné sídliště“. Je patrné, že mladší kategorie hodnotí lokalitu i podle celkového vzhledu. Další odpovědi zněly následovně: „Loučka špatné okolí“, „přelidněno není v úplné blízkosti do města“. Celkově se respondentům nelíbí okolí sídliště, patrně spojené s hustou zástavbou a velkým počtem lidí žijících na jednom místě. Další respondent uvedl: „nepřízpůsobivý občané“. Tento důvod koresponduje i s odpověďmi dotazovaných ve všech věkových kategoriích.

Druhou lokalitou, které podle respondentů v kategorii 15 až 24 let není vhodná k bydlení je sídliště v blízkosti centra města, konkrétně se jedná o okolí ulic Máchova, Nádražní a Dvořákova (tab. 6). Hlavní důvody, které činí tuto oblast neatraktivní je sociální skladba obyvatel, potencionálně zvýšená kriminalita a ruch. Jeden z respondentů konkrétně uvádí tyto důvody: „poměrně špinavé ulice, vyšší kriminalita“, odkazuje zde i na problém s nepořádkem v okolí. Další důvod je spojen s ruchem, konkrétně jsou uvedeny tyto důvody: „sídliště, rušno, individua“. Součástí předchozího komentáře je i narážka na sociální skladbu obyvatelstva, na kterou odkazuje i komentář dalšího respondenta: „Nemám to tam moc zmapované a nechodím tam, přijde mi to tam nějaké temné, a pěkné modely před tamními paneláky to nezachrání, nevím, nemá to racionální vysvětlení.“ V tomto případě respondent uvádí, že se lokalitě raději vyhýbá.

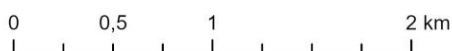
6.5 Dobrá adresa k bydlení u věkové skupiny od 25 do 34 let

V rámci výběru dobré adresy k bydlení u věkové skupiny respondentů 25 až 34 let je oblast výběru více celistvá. Jako nejvýznačnější lokality jsou zakresleny Skalky, okolí Fibichova náměstí a také ulice Nerudova. Tyto lokality jsou situovány na jihovýchodě Nového Jičína a jsou hodnoceny jako nejlepší místa k bydlení i v rámci respondentů všech věkových kategorií (obr. 23).

dobrá adresa

počet shodných zákresů dobré adresy
ve věkové kategorii 25-34 let

Obr. 23 Lokality dobrých adres na území Nového Jičína (věková skupina 25 až 34 let)

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Tab. 7 Lokality dobrých adres na území Nového Jičína a důvod jejich označení (věková skupina 25 až 34 let)

lokalita		důvod označení jako dobrá adresa
1	lokalita Skalky ulice M. Balaše a V. Poláka	příroda
		klid
		dostupnost do centra
2	okolí Fibichova náměstí	dostupnost do centra
		příroda
		klid
3	Ulice Nerudova	dostupnost centra
		příroda
		klid

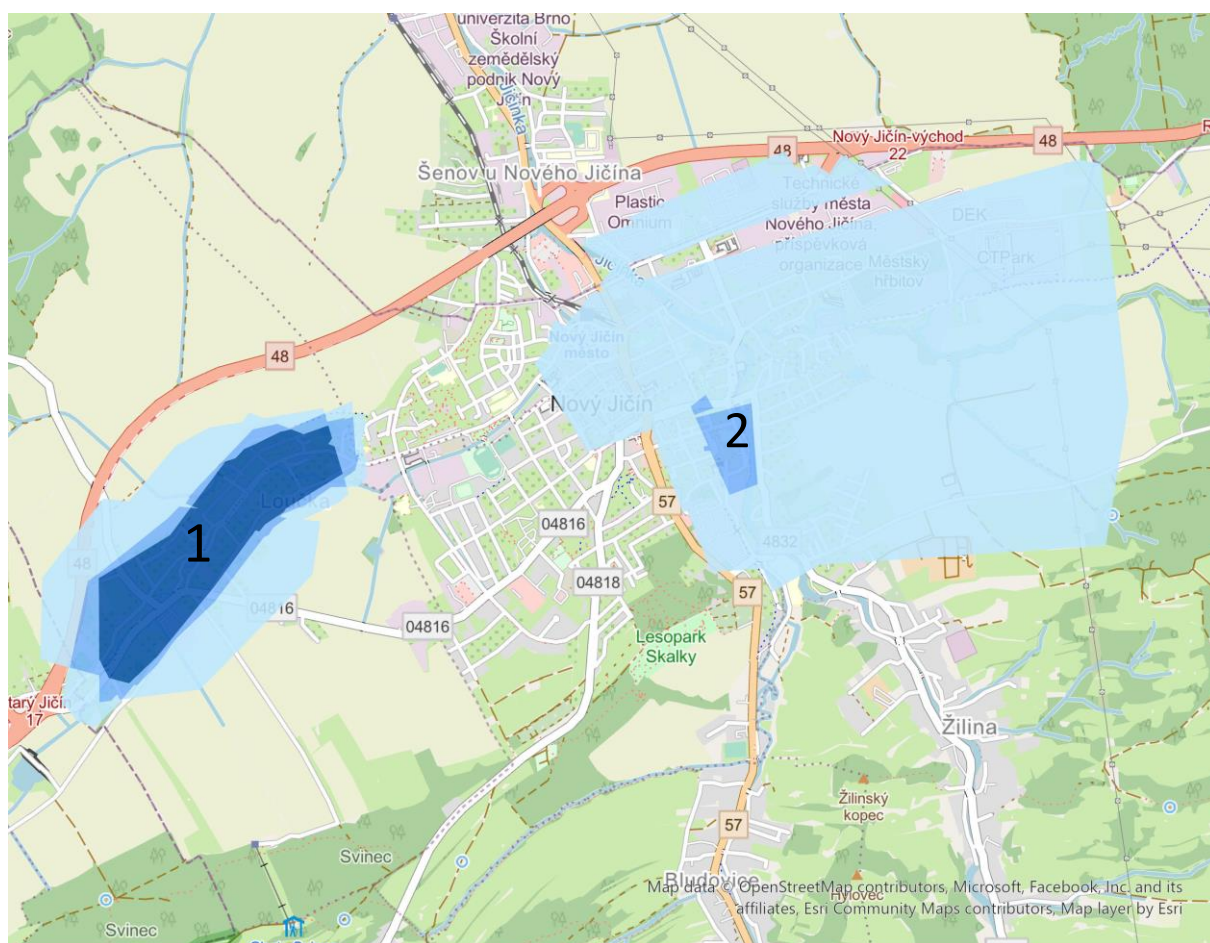
Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

První lokalitou, kterou hodnotili respondenti ve věku 25 až 34 let je lokalita Skalky. Hlavním důvodem při výběru této lokality je dobrá dostupnost přírody (tab. 7), dále respondenti uvádějí, že se jedná o lokalitu klidnou a s dobrou dostupností centra a dalších služeb. Konkrétně respondenti uváděli jako důvody, proč by si tuto lokalitu vybrali k bydlení následovně: „dostupnost přírody a zároveň kousek do města, relativně klidná lokalita“, „Klid, dostupnost“ „výhled, okolní příroda“. Dostupnost přírody v tomto případě jednoznačně převládá, svým umístěním na okraji města je okolní krajina velmi dobře dostupná, zároveň se v blízkosti nachází i lesopark a také v dobré docházkové vzdálenosti jsou Smetanovy sady. Dalším aspektem, který činí tuto lokalitu atraktivní je její klidný charakter („blízkost přírody, klidné prostředí“, „Dostupnost přírody a zároveň kousek do města, relativně klidná lokalita“, je to tam pěkné“)

Jako další atraktivní místo k bydlení vybírali respondenti ve věku 25 až 34 lokalitu v okolí Fibichova náměstí a ulici Nerudova. Obě lokality se nachází blízko sebe a také v blízkosti centra města. Aspekt dostupnosti centra je zde respondenty velmi často zmiňován: „blízkost centra“, „klid blízko centra“. Přestože jsou lokality v blízkosti centra, tak je respondenti hodnotí jako klidné. Jako další důvod výběru těchto lokalit respondenti uvedli: „okolí, dostupnost, příroda“ a „klidné prostředí, blízkost přírody“. Blízkost přírody je zde respondenty vnímána velmi silně, je to dáno tím, že na Fibichově náměstí se nachází velká zelená plocha s několika vzrostlými stromy (tab. 6). V okolí vybraných adres je také několik možností využití městských sadů či lesoparku. Co se týče zeleně, tak v této části Nového Jičína je množství zelených ploch v okolí jedním z nejvyšších.

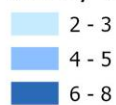
6.6 Špatná adresa k bydlení u věkové skupiny od 25 do 34 let

V rámci věkové kategorie respondentů ve věku 25 až 34 let jsou v této práci také popsány lokality, které tato skupina obyvatel popsala jako špatné adresy k bydlení v Novém Jičíně. V tomto případě můžeme rozlišit dvě oblasti nejčtenějších zákresů špatných lokalit. Lokalitou, která je hodnocena jako nejhorší i v rámci celého zkoumaného vzorku jsou Skalky, především panelové sídliště. Druhou lokalitou, která je patrná na obr. 24 je panelákové sídliště v okolí ulic Máchova, nádražní a Dvořákova.

špatná adresa

počet shodných zákresů špatné adresy ve věkové kategorii 25-34 let

Obr. 24 Lokality špatných adres na území Nového Jičína (věková skupina 25 až 34 let)

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Tab. 8 Lokality špatných adres na území Nového Jičína a důvody jejich označení (věková skupina 25 až 34 let)

lokality		důvod označení jako špatná adresa
1	sídliště Loučka	přelidněno
		nepřízpůsobiví občané
		nevzhledné
		daleko do centra
2	panelové domy v ul. Máchova, Nádražní, Dvořákova	strach
		parkování
		špína
		sociální skladba obyvatel

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

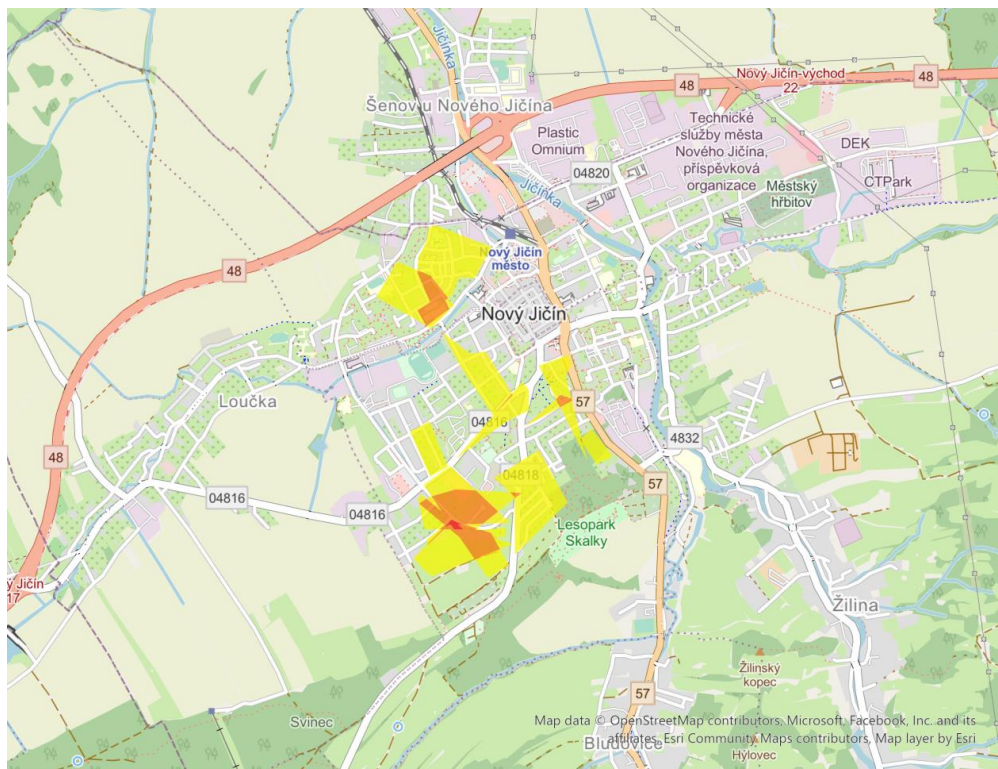
Lokalita Loučka byla respondenty ve věku 25 až 34 označena jako nejhorší lokalita k bydlení, stejně tak, jako v případě celého výzkumného vzorku. V případě této kategorie se na zákresu špatné lokality shodlo více než 6 osob (obr 24). Mezi aspekty, které tato věková skupina vnímá jako nejvíce negativní patří především špatná dostupnost centra a málo parkovacích míst (tab. 8), což dokládají následující tvrzení: „hodně obyvatel na jedné malé ploše, málo parkovacích míst, daleko do centra města“, „mnoho lidí, málo parkovacích míst“. Dále je uváděno, že se zde nachází i špatná dostupnost služeb a lokalita je označována některými respondenty jako vyloučená (viz odpovědi: „málo služeb, vyloučena lokalita“, „nic tam není“). Je zde poukazováno i na zvýšenou kriminalitu spojenou s krádežemi a na nepřízpůsobivé občany. Některým dotazovaným se nelíbí, že se jedná o hustou panelovou zástavbu Tato tvrzení lze doložit následující odpovědí: „vysoká kriminalita, krádeže, velká koncentrace lidí, špatné parkování, dál od centra, panelákové bydlení“. Z důvodu výše zmíněných není podle některých respondentů lokalita vhodná pro děti („daleko, nevhodné pro děti“), vzhledem ke vzdálenější poloze od centra může pro některé rodiny představovat problém i vzdálenost do školských zařízení. Tuto vzdálenost nepomáhá efektivně vyřešit, ani městská hromadná doprava, která podle některých respondentů není v tomto případě dostačující.

Jako druhá špatná adresa k bydlení je touto skupinou zvolena lokalita v okolí ulic Máchova, Nádražní a Dvořákova. Klíčovou roli v této oblasti hraje strach, někteří respondenti uvádí, že se zde bojí („bojím se zde“). Místo je také označeno jako špinavé a je poukazováno na problémy se sociální skladbou obyvatelstva („vysoká kriminalita, špína, zvláštní sorta

lidí“). Vzhledem k poloze a blízkosti centra jsou zde vnímány i problémy s parkováním („parkování v centru“). Tato lokalita se projevila jako špatná při výběru místa k bydlení i v rámci všech věkových kategorií.

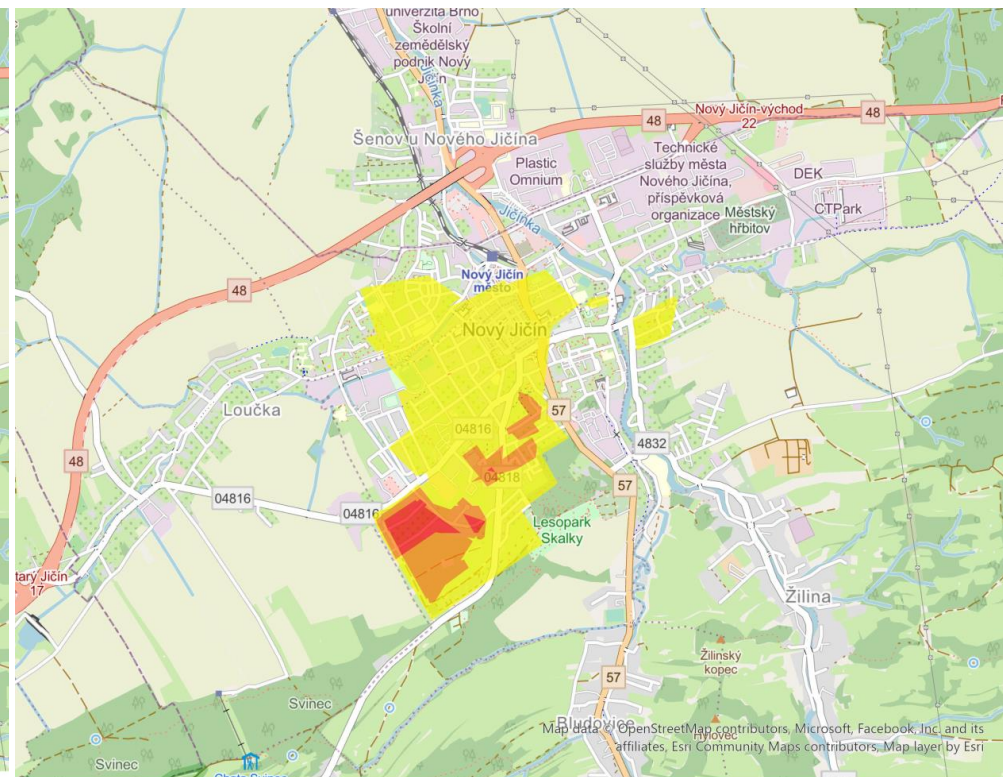
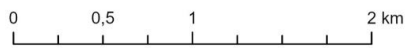
6.7 Komparace lokalit dobrých a špatných adres k bydlení mezi věkovými skupinami 15–24 a 25–34

Dílčí cíl kvalifikační práce byl zaměřen na komparaci preferencí věkové skupiny 15 až 24 let s respondenty ve věkové kategorii 25 až 34 let. Při pohledu na obr. 25, na kterém je porovnání zákresů jednotlivých věkových skupin, zjistíme rozdíl preferencí věkových skupinami ve způsobu jejich zakreslování do mapového podkladu. V obou porovnávaných skupinách se nachází shodný počet respondentů (24), nicméně počet zákresů dobrých a špatných adres se liší. Nejmladší respondenti zakresli každý právě jednu dobrou a jednu špatnou lokalitu (tedy polygonů reprezentujících dobré a 24 polygonů představujících špatné adresy). U věkově starších z porovnávaných struktur je patrné, že někteří respondenti provedli zákresů více. Celkově zaznačili 30 zákresů, které považují za dobrou adresu a 26 lokalit, které považují za špatné. Jak je patrné z obrázku 25, respondenti ve věku 15 až 24 let vyznačili 3 na sobě více nezávislé oblasti z hlediska dobré adresy, kdežto v případě věkové skupiny 25–34 je vybraná oblast více celistvá.

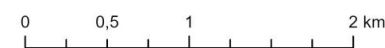
dobrá adresa
počet shodných zákresů dobré adresy ve věkové kategorii 15-24 let

- 2
- 3 - 4
- 5 - 6

dobrá adresa
počet shodných zákresů dobré adresy ve věkové kategorii 25-34 let

- 2 - 3
- 4 - 5
- 6 - 7

Obr. 25 Porovnání dobrých adres pohledem věkové skupiny 15 až 24 a skupiny 25 až 34

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

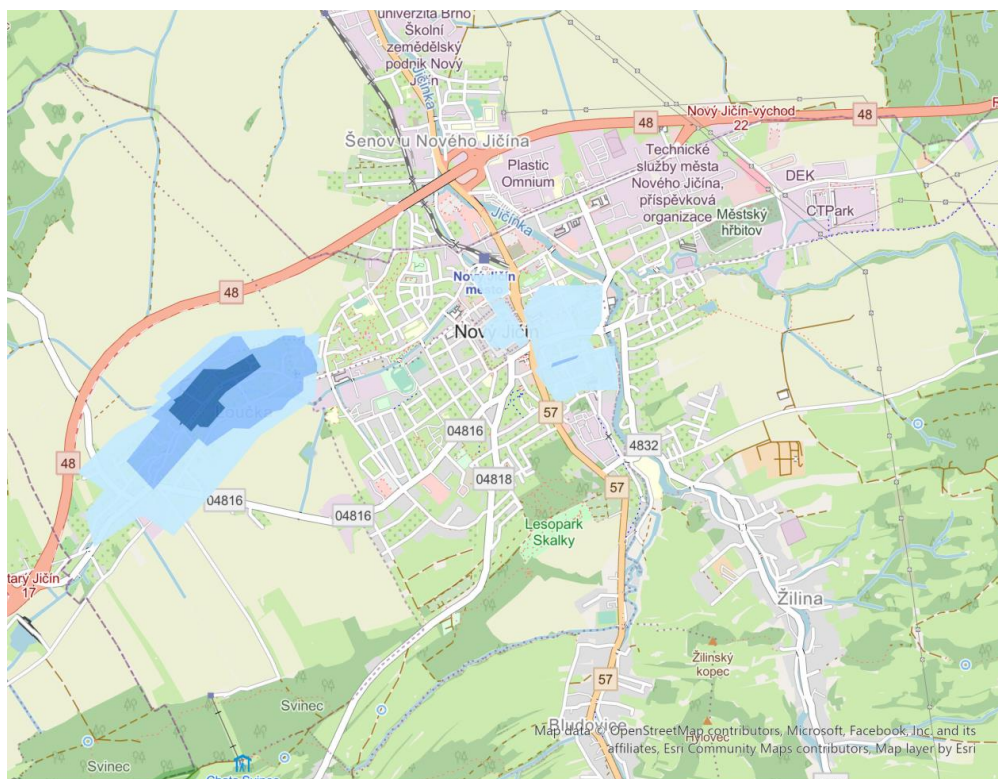
Tab. 9 Porovnání dobrých adres pohledem věkové skupiny 15 až 24 a skupiny 25 až 34 a důvody jejich označení

respondenti ve věku 15 až 24		respondenti ve věku 25 až 34	
lokalita	důvod označení jako dobrá adresa	lokalita	důvod označení jako dobrá adresa
okolí gymnázia	klidná oblast	okolí Fibichova náměstí	dostupnost do centra
	zeleň		příroda
	pěkné vilky		klid
	dostupnost centra		
lokalita Skalky ulice M. Balaše a V. Poláka	příroda	lokalita Skalky ulice M. Balaše a V. Poláka	příroda
	klidná oblast		klid
	výhled		dostupnost do centra
	dostupnost centra		
ulice Nerudova	dostupnost centra	ulice Nerudova	dostupnost centra
	zeleň		příroda
	dostupnost služeb		klid
	klid		

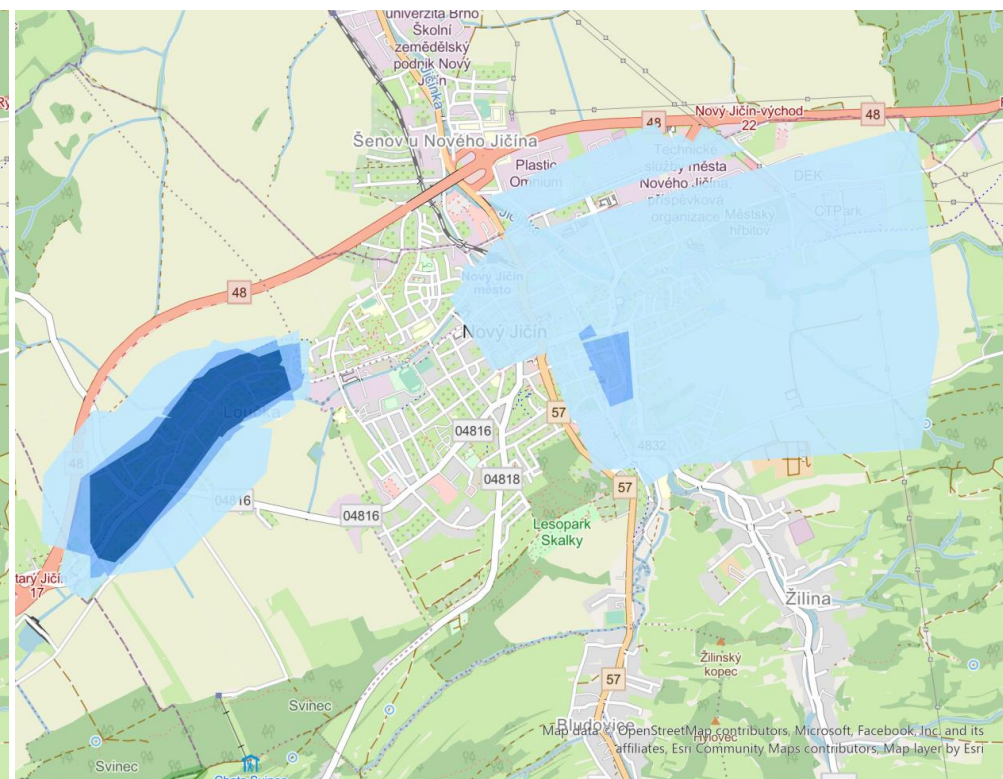
Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Jak vyplývá z tab. 9, tak dvě lokality, které byli označeny jako dobré adresy se v rámci komparovaných věkových skupin shodují, konkrétně se jedná o lokalitu Skalky a ulici Nerudova. Mladší z pozorovaných struktur zvolila navíc lokalitu v okolí gymnázia, kde se nachází vilové domy a starší sídliště, které je tvořeno zástavbou ve stylu tzv. socialistického realismu. V tomto případě lze odůvodnit výběr tohoto území v případě této věkové skupiny, na základě toho, že se v okolí tohoto místa pohybují z důvodu návštěv školy a místo tedy znají a cítí se zde dobře. Skupina ve věku 24 až 35 let vybrala navíc lokalitu ulice Nerudova, která je velmi kladně hodnocena především z důvodu dobré vzdálenosti do centra a dobré dostupnosti zelených ploch.

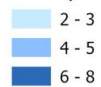
Celkově se liší i některé vnímané aspekty ovlivňující výběr dobrých lokalit. U nejmladší věkové skupiny se neprojevuje problematika spojená s nedostatečným množstvím parkovacích míst. Pro tuto skupinu můžeme považovat za důležitý také celkový estetický dojem, kdy výběr lokalit v některých případech hodnotí pomocí jednoduché a stručné odpovědi. Jako důležitý faktor je pro mladší skupinu také dostupnost centra ve spojení i s dostupností dopravního spojení. Skupina ve věku 25 až 34 let už více zohledňuje dostupnost různých služeb, také se u této skupiny začíná projevovat potřeba parkovacích míst. Vybírají lokality více s ohledem na děti a klíčovými faktory pro výběr lokality je pro ně klid a dostupnost zeleně a přírody.

špatná adresa
počet shodných zakresů špatné
adresy ve věkové kategorii 15-24 let

špatná adresa
počet shodných zakresů špatné
adresy ve věkové kategorii 25-34 let

Obr. 26 Porovnání špatných adres pohledem věkové skupiny 15 až 24 a skupiny 25 až 34

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Zákresy špatných lokalit k bydlení byly oběma věkovými skupinami vnímány poměrně shodně (obr. 26). Oblastí, která je považována napříč věkovou strukturou respondentů je lokalita Loučka. Osoby ve věku 24 až 35 shodně zakreslily v této lokalitě významně větší plochu než osoby ve věku 15 až 24 let. Obě věkové kategorie taktéž označili oblast panelového sídliště v okolí ulic Máchova, Nádražní, Dvořákova.

Tab. 10 Porovnání špatných adres pohledem věkové skupiny 15 až 24 a skupiny 25 až 34 a důvody jejich zaznačení

respondenti ve věku 15 až 24		respondenti ve věku 25 až 34	
lokalita	důvod označení jako špatná adresa	lokalita	důvod označení jako špatná adresa
sídlíště Loučka	přelidněno	sídlíště Loučka	přelidněno
	nepřizpůsobiví občané		nepřizpůsobiví občané
	nevzhledné		nevzhledné
	daleko do centra		daleko do centra
panelové domy v ul. Máchova, Nádražní, Dvořákova	sociální skladba obyvatel	panelové domy v ul. Máchova, Nádražní, Dvořákova	strach
	kriminalita		parkování
	ruch		špína
			sociální skladba obyvatel

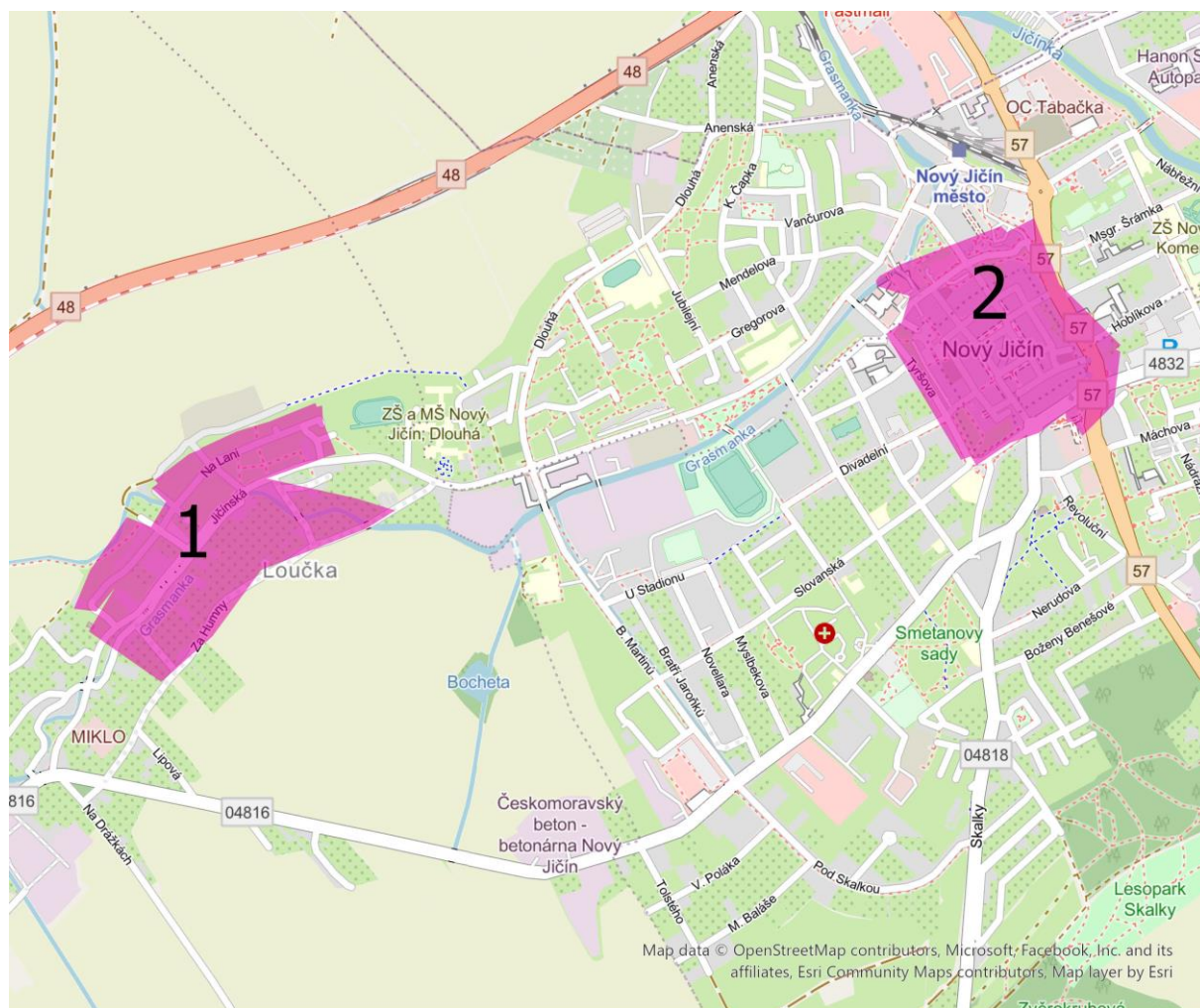
Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Lokalita panelového sídliště v Loučce je oběma skupinami vnímána shodně a shodují se i důvody, proč by v této lokalitě bydlet nechtěli. Je to především z důvodu vysoké koncentrace osob na sídlišti, místo je také ve větší vzdálenosti do centra a je hůře dostupné (tab. 10). Několikrát bylo u obou skupin zmíněno, že se zde nachází nepřizpůsobiví občané. Sídlíště také na respondenty obou věkových kategorií působí nevzhledně.

Druhou shodně vybranou lokalitou jsou panelové domy v ulicích Máchova, Nádražní a Nerudova. V tomto případě se faktory, kterými je zdůvodňováno označení místa jako špatné adresy mírně liší. Mladší věková skupina hodnotí toto místo negativně na základě kriminality a horší sociální skladby obyvatel. Dotazovaní ve věku 25 až 34 let cítí na tomto místě strach a také zmiňují horší sociální skladbu obyvatel. Navíc se zde projevuje problematika parkování, která není v rámci mladší věkové kategorie reflektována. Místo také hodnotí jako špinavé.

6.8 Ambivalentně vnímaná místa

Při porovnání dvojice map znázorňující dobrou a špatnou adresu (obr. 14) si lze všimnout, že se na území města nacházejí místa, které obyvatelé města vnímají z hlediska pozitivně i negativně. V místech překryvů zakreslených polygonů znázorňující dobrou a špatnou adresu vznikly topoambivalentní místa.

ambivalentní místa

0 0,5 1 2 km

Obr. 27 Ambivalentně vnímaná místa

Zdroj: vlastní zpracování

Mapa na Obr. lokalizuje právě tato místa. První lokalitou vykazující ambivalentní charakteristiku je sídliště Loučka, to je občany města zároveň vnímáno nejintenzivněji jako špatná adresa. Je možné, že tento jev je výsledkem působení efektu sousedství, kdy lidé preferují místa, která momentálně obývají či velmi dobře znají. Zda k tomuto jevu došlo je

problematické určit vzhledem k velikosti výzkumného vzorku, především pak na základě zastoupení procentuálního obyvatel z místní části Loučka.

Tab. 11 Důvody označení lokalit jako dobrá a špatná adresa u ambivalentně vnímaných míst

lokalita		důvod označení jako dobrá adresa	důvod označení jako špatná adresa
1	Sídliště Loučka	blízko do přírody	sociální skladba obyvatel
		výhled	dostupnost centra problém s parkováním hustota osídlení
2	Masarykovo náměstí	dostupnost	hluk z akcí města
		městský charakter	problém s parkováním
		historické centrum	ruh
		pěkné domy	hodně lidí

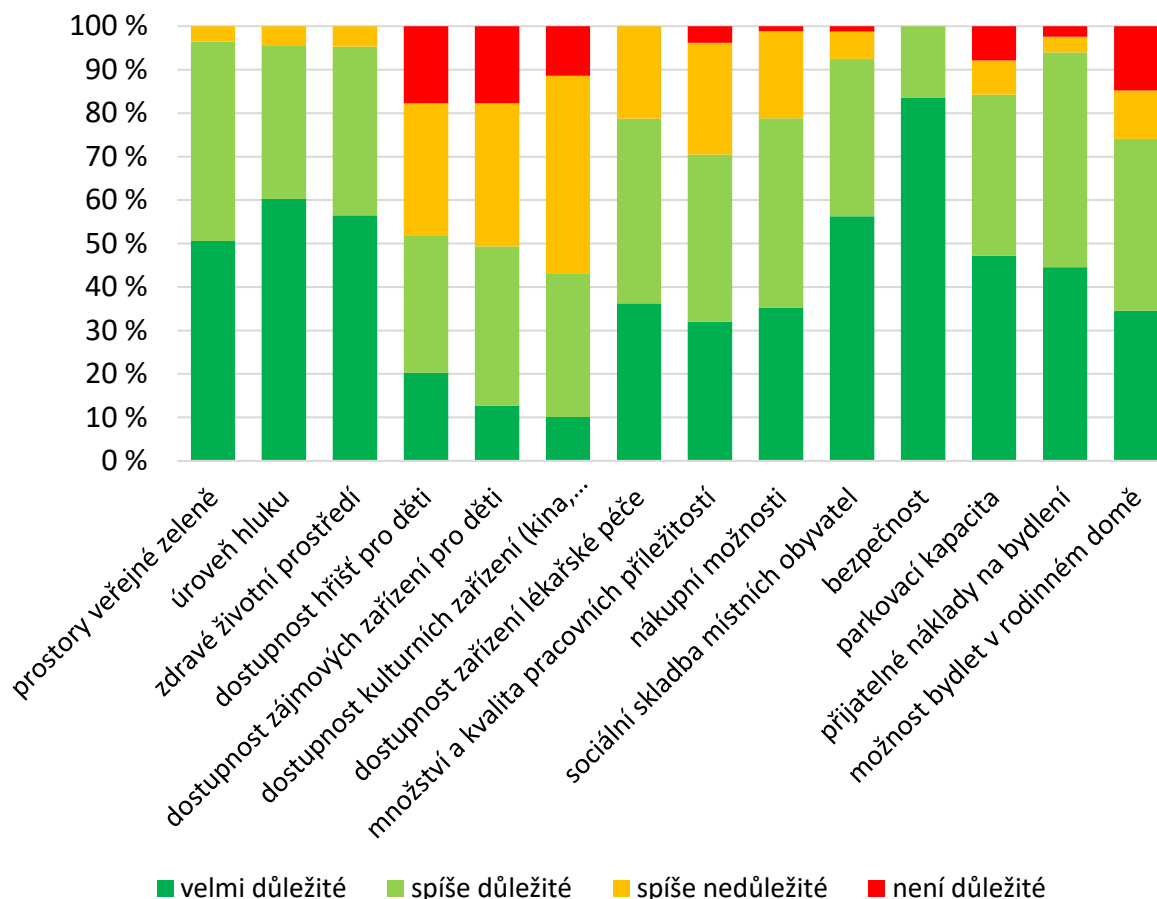
Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Jak je patrné z obr. 27 a tab. 11 dvojí význam vykazuje sídliště Loučka, negativně ji respondenti hodnotí z hlediska velké koncentrace lidí, panelákového bydlení, problému s parkováním, špatné dostupnosti centra či vyšší kriminality a pohybu podivných individuů. Naopak důvodem percepce sídliště Loučka jako atraktivní adresy je blízkost přírody či krásný výhled na široké okolí.

Další lokalitou, kterou někteří občané preferují a jiní ji vnímají jako spíše negativní je samotné centrum města, Masarykovo náměstí a jeho blízké okolí. Důvodem preference této lokality je primárně dostupnost a atraktivita v podobě měšťanských domů a historického centra „skvělá dostupnost ke všemu, co potřebuji.“, nebo „Střed města, všechno blízko, historické centrum.“, Mnoho lidí, není to krásné sídliště zdůvodňují preferenci oblasti respondenti. Negativně komentují hluk z akcí města v prostoru náměstí: „když je akce je tu velký hluk“.

7 Faktory ovlivňující výběr lokality k bydlení

Obr. 28 zobrazuje důležitost jednotlivých faktorů při výběru lokality k bydlení. Každý z aspektů je hodnocen pomocí Likertovy škály na stupnici od „velmi důležité“ po „není důležité“.

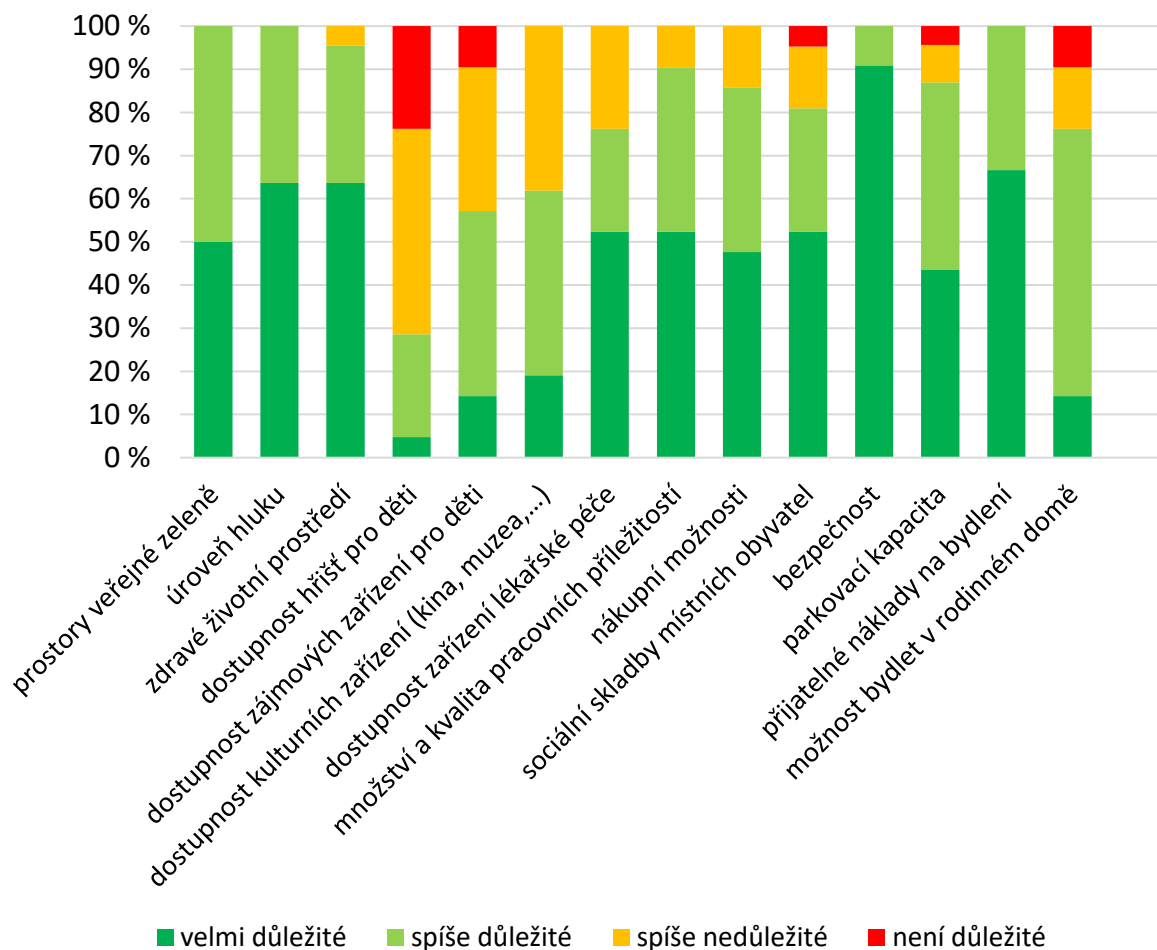

Obr. 28 Faktory ovlivňující výběr lokality k bydlení – všichni respondenti

Zdroj: vlastní zpracování

Respondenti uvedli jako klíčový faktor při výběru lokality k bydlení bezpečnost (obr. 28). Tuto možnost označilo více než 80 % respondentů jako velmi důležitou, zbylí ji označili jako spíše důležitou. Žádný z dotazovaných nevolil možnost, že pro něj bezpečnost není důležitá. Mezi další významné atributy pro výběr vhodné lokality patří dále úroveň hluku, zdravé životní prostředí, prostory veřejné zeleně. Dotazovaní také považují za důležitou sociální skladbu místních obyvatel či přijatelné náklady na bydlení.

Naopak dostupnost kulturních zařízení jako jsou kina, divadla, galerie či muzea účastníci dotazníkového šetření označili jako nejméně významnou při rozhodovacím procesu volby místa k bydlení. Jako nedůležitou či spíše nedůležitou ji označilo přes 55 % dotázaných.

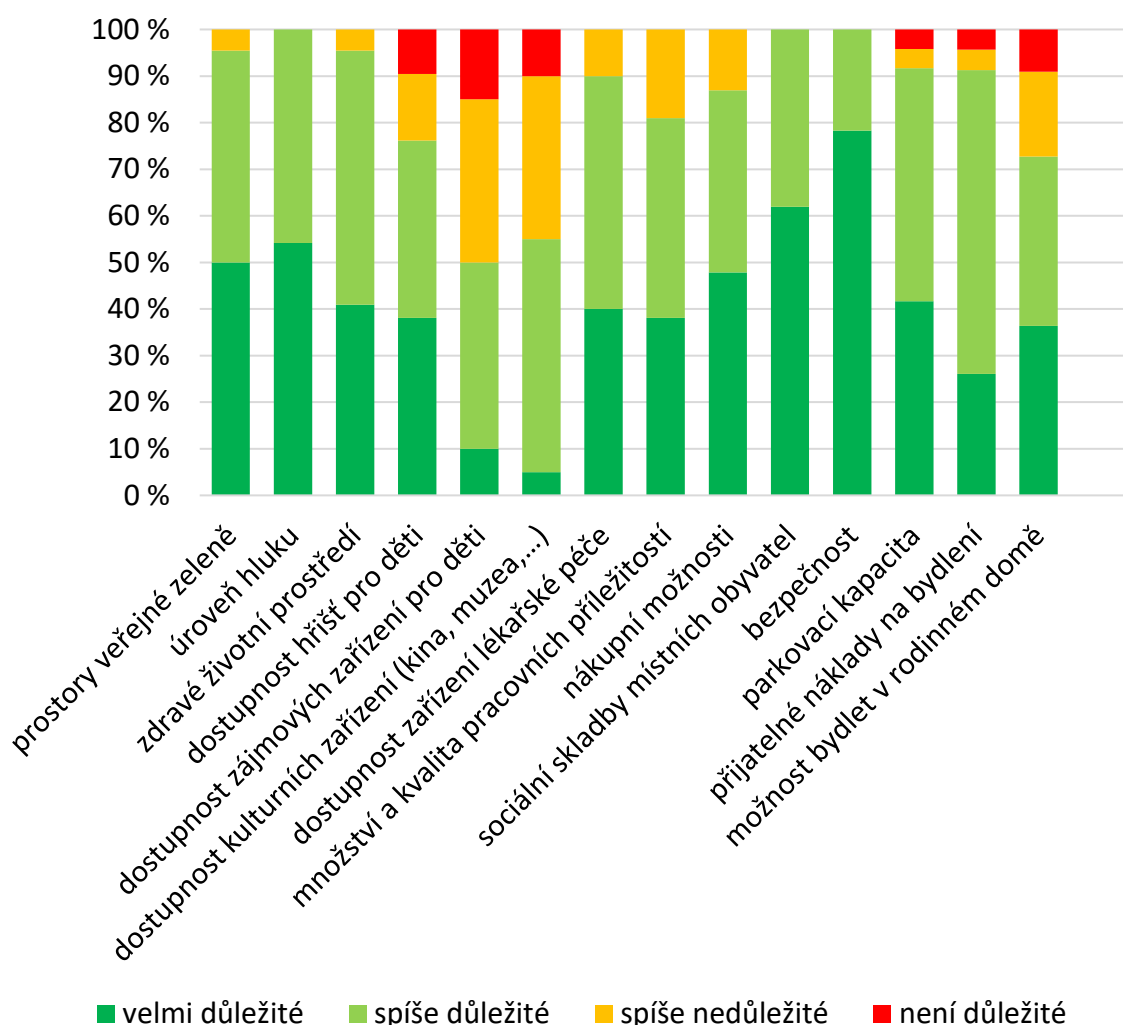

Obr. 29 Faktory ovlivňující výběr lokality k bydlení – respondenti ve věku 15 až 24 let

Zdroj: vlastní zpracování

Výše uvedený graf (obr. 29), reflektuje odpovědi na otázku, jaké faktory jsou důležité při výběru bydlení pro věkovou skupinu 15 až 24 let. Vidíme, že v porovnání se všemi respondenty uvádí nejmladší věková skupina prostory veřejné zeleně jako důležité či spíše důležité. Velmi významným faktorem pro výběr oblasti pro trvalé bydlení je také bezpečnost. Lze si všimnout, že možnost bydlet v rodinném domě označilo mnohem méně respondentů jako velmi důležitou v porovnání s celkovým zkoumaným vzorkem. Velmi důležitě je touto skupinou respondentů označena dostupnost zařízení lékařské péče. K nedůležitým, nebo méně důležitým faktorům patří v případě dotázaných mladších 25 let dostupnost dětských hřišť,

prolézaček či volnočasových zařízení pro děti. Tyto dva faktory vykazovaly největší proměnlivost při zkoumání dle věkových skupin.

Obr. 30 Faktory ovlivňující výběr lokality k bydlení – respondenti ve věku 25 až 34 let

Zdroj: vlastní zpracování

U věkové kategorie od 25 až do 34 let mírně klesla důležitost zeleně (obr. 30). V porovnání s mladší věkovou kategorií je kladena větší důležitost na sociální skladbu místních obyvatel. Největší rozdíl je pozorovatelný u aspektu dostupnosti dětských hřišť. Respondenti ve věku 25 až 34 let již vybírají faktory s ohledem na děti. V porovnání s nejmladší skupinou je zde vyšší podíl odpovědi „velmi důležité“ u možnosti bydlení v rodinném domě.

Obr. 31 Klíčová slova uvedená ve slovních komentářích respondentů zdůvodňující lokalizaci dobré adresy

Zdroj: vlastní zpracování, program WordArt

Cekem bylo posbíráno 163 slovních komentářů, které zdůvodňovali označení polygonů dobré a špatné adresy. Důvod pro označení lokality jako dobré adresy bylo uvedeno u 84 zaznačených zákresů, 79 slovních komentářů argumentovalo zákres polygonu pro špatnou adresu. Přičemž účastníci dotazníkového šetření v rámci jednoho komentáře uváděli často několik důvodů.

Nejčastěji zmiňovaným aspektem při vyznačení dobré adresy je klid (obr. 31) Preferenci klidné oblasti bez rušivých faktorů uvedlo 41 dotazovaných. Důležitost dobré dostupnosti centra a za službami zmínilo při slovním hodnocení 25 respondentů. Klíčová je také dostupnost přírody nebo zeleně (17 respondentů). Několikrát zmíněným faktorem byla také vzdálenost do centra (7 respondentů) v souvislosti s dostupností služeb.

Obr. 32 1 Klíčová slova uvedená ve slovních komentářích respondentů zdůvodňující lokalizaci špatné adresy

Zdroj: vlastní zpracování, program WordArt

U označení špatných adres byla větší variabilita odpovědí. Hlavním důvodem pro označení špatné adresy byla vzdálenost od centra, mimo dosah služeb tento důvod zmínilo 15 osob. Negativně byly hodnoceny sídliště 10 s vysokou koncentrací lidí na malé ploše (obr. 32), hustota zalidnění, osídlení (5) paneláky (8), hodně lidí (8), stísněnost (4), byt. Záporně hodnocen hluk (8), často spojen s blízkostí frekventované silnice (7) nebo nádražím (4). Velmi často dotazovaní poukazovali na problém nedostatečné parkovací kapacity (7). Často sociální skladba obyvatel, nepřizpůsobiví občané alkoholici, cikáni, národnostní menšiny, divné existence, fetáci, bezdomovci. Lokaci špatné adresy zdůvodňovali argumenty spojené s pocitem nebezpečí vyšší kriminalita (5), drogy, násilí, krádeže, pocit strachu, nebezpečné pro děti. Kritizován byl často i vzhled lokalit v souvislosti se špínou a nepořádkem. Dalším negativním faktorem byl nedostatek zeleně. Celkově se v rámci slovních odůvodnění výběru špatné adresy často vyskytovalo i klíčové slovo Loučka, kde se nachází nejhůře hodnocená lokalita k bydlení.

8 Diskuze

Při porovnání výsledků provedeného výzkumu s teoretickými východisky a šetřeními realizovanými na území jiných měst a obcí, lze konstatovat, že lokality dobré a špatné adresy odpovídají obecným poznatkům z oblasti percepce geografického prostoru.

Odborná literatura, články a případové studie umožnily obecný vhled do problematiky charakteristických oblastí na základě konceptu dobré a špatné adresy.

Ze získaných odpovědí je patrná důležitost dostupnosti centra s vysokou mírou občanské vybavenosti, což se shoduje ku příkladu s výsledky z případové studie provedené v Malajsii (Sinniah a kol. 2016). Kdy autoři vymezují několik faktorů ovlivňujících rozhodování lidí o preferencích při výběru residenční lokality. Dle autorů jsou preferované klidné lokality jejíž sousedství je atraktivní, v jehož okolí se nachází krásná příroda s dostatkem zelených ploch a ploch určených k rekreaci. Dostupnost centra se službami a nákupními možnostmi ovlivňovala velmi významně jak výběr dobré, tak volbu špatné lokality. Ve slovních komentářích se jednalo o jedno z nejčteněji používaných slov. Sinniah ve spolupráci s ostatními autory (2016) v případové studii rovněž potvrzují roli bezpečnost, která ve výsledcích realizovaného šetření vykazovala mezi důležitými faktory pro výběr lokality k bydlení hodnotu jako jeden z nejdůležitějších determinantů. Autoři ve svém článku rovněž předesílají význam dostatečné parkovací kapacity, nedostatek volných parkovacích stání byl jedním z klíčových aspektů argumentace neatraktivní a nežádané lokality.

Ve výzkumu Anneli Kährik a Kadri Leetmaa (2009), který se zabýval motivací, která vedla osoby k přestěhování se do nových osad v okolí hlavního města Tallinnu. Důvodem pro stěhování bylo atraktivnější prostředí pro děti, preference zástavby rodinných domů či lepší životní prostředí. V případě Nového Jičína byla většina lokalit dobré adresy zakreslena v oblastech se zástavbou rodinných domů (Fibichovo náměstí, Skalky, Nerudova ulice). Právě důležitost životního prostředí byla řešena v rámci několika odborných prací. Výsledky realizovaného dotazníkového šetření a jeho následné analýzy potvrdily značný význam životního prostředí. Pozitivními aspekty argumentujícími lokalitu dobré adresy byly komentáře zmiňující blízkost přírody či zelených ploch. Lokality dobrých adres na území Nového Jičína se s těmito poznatky poměrně velmi dobře shodují.

Vasanen (2012) v případové studii na Finském městě Turku zkoumal rozdíly ve vnímání oblastí z hlediska věkové charakteristiky. Mladší obyvatelé většinou preferují oblasti blíže k centru než občané ze starších věkových kategorií. Zároveň občané, kteří bydlí v území s hustou zástavbou dávají přednost lokalitám s menší intenzitou zástavby. Preferované jsou i nově vystavěné lokality. Při komparaci výsledků s případovou studií (Vasanen, 2012) došlo také k převážné shodě. Problematika panelových sídlišť byla respondenty velmi často spojena s kritikou hustoty zástavby. Upřednostňování nově vystavěných lokalit lze doložit pomocí definování ulice M. Balaše a V. Poláka jako dobré adresy. Tato lokalita se nachází v oblasti s názvem Skalky, která je velmi mladá a stále se rozšiřuje.

Y.F. Tuan (1974) ve svém díle *Topophilia* popisuje velmi významné a specifické pouto, které má člověk s místem svého bydliště. Což ovlivňuje i vnímání respondentů jevu nazývaného efekt sousedství, kdy dotyčný preferuje domov nebo místa, která dobře zná. Tento jev se významně projevil u obyvatel z místní části Žilina, kteří jako dobrou adresu často označovali území právě této místní části i přesto, že dotazovaní z jiných částí města tuto oblast nezakreslili. V místní části Loučka a Nový Jičín je problematické určit, zda došlo k ovlivnění výsledků efektem sousedství či do jaké míry, neboť tyto části jako dobré a stejně tak špatné označila i řada dalších dotazovaných.

Nabízí se srovnání s výsledky diplomových prací se zaměřením na lokalizaci dobré a špatné adresy v okresních městech Třinec (Sikora, 2019) a Kolín (Malá, 2019), při jejichž zpracování byla zvolena obdobná metodika. K poměrné shodě došlo při percepci panelákových sídlišť, která byla vnímaná především v negativním smyslu, a to hlavně z důvodu vysoké koncentrace zástavby, která na dotázané působila pocitem stísněnosti. Špatnou adresou takového charakteru bylo panelové sídliště Loučka. Taktéž sociální skladba obyvatel a výskyt ubytoven byly důležitým aspektem pro lokalizaci špatné adresy, což se výrazně projevilo u panelové zástavby v okolí ulice Máchova a Dvořákova. Tato lokalita navíc odpovídá i další typické charakteristice špatné adresy, jedná se o oblast v blízkosti hlavní frekventované silnice. V porovnání s diplomovanými pracemi bylo obdobně hodnoceno rovněž okolí nádražního prostoru, které bylo klasifikováno jako špatná adresa.

Naopak dobré adresy byly umísťovány především do klidných oblastí s rodinnými domy a jako pozitivně vnímané lokality byly označeny přírodě blízká místa. To koresponduje se zákresy dobrých adres jako je Fibichovo náměstí, ulice M. Balaše či V. Poláka. Obdobných

výsledků bylo docíleno při hodnocení prostoru náměstí a jeho bezprostřední blízkosti, kdy tato místa byly vnímány jako topoambivalentní.

Zároveň je nutné zmínit, že subjektivní povaha sbíraných dat je proměnná v čase. Prezentované výsledky tedy do budoucna nemusí odpovídat aktuálním preferencím a názorům. I přes zmíněný limit však práce obsahuje užitečná data, které mají širokou škálu uplatnění z hlediska územního plánování a dalších urbanistických odvětví.

9 Závěr

Diplomová práce předkládá praktický výzkum z oblasti percepce prostoru v městském prostředí. Na základě názorů a zkušeností místních obyvatel je zkoumáno území města Nový Jičín. Hlavním cílem bylo lokalizovat dle konceptu dobré a špatné adresy, která místa jsou vnímána jako preferovaná, příjemná, žádoucí k trvalému bydlení a místa, která jsou naopak hodnocena negativně a neatraktivně. Využitá metodika mentálního mapování gouldovského typu posloužila k lepšímu pochopení vnímání prostoru města. Pro zhodnocení percepce prostoru bylo potřeba získat specifická data, pro tento účel bylo realizováno dotazníkové šetření.

Šetření bylo provedeno prostřednictvím online dotazníku, jehož součástí byla i interaktivní mapová pole. Na mapovém podkladu respondenti zaznačovali polygony, které reprezentují adresy žádané i adresy méně populární za základě vlastního vnímání. Jednotlivé zákresy respondentů byly poté vyhodnoceny v prostředí GIS. Na základě četností zákresů byl vyhotoven soubor map zachycující atraktivní, a naopak neatraktivní adresy na území okresního města Nový Jičín. Mimo identifikace míst pro dobrou a špatnou adresu byly zjištěny i důvody jejich negativní či pozitivní percepce.

Dobré adresy se nacházejí jihozápadně od centra města v klidných lokalitách především se zástavbou rodinných domů, případně v oblastech s nízkopodlažními panelovými domy. Pozitivní percepci vykazovala místa, která dle občanů vytváří ideální kombinaci dobré dostupnosti do centra města, dostupnosti služeb s dostatečnou občanskou vybaveností a v neposlední řadě s dostatkem zelených ploch a přírody v blízkém okolí.

Naopak jako špatné adresy byly označeny lokality s nedostatečnou či problémovou dostupností centra, okolí autobusového a vlakového nádraží a velká paneláková sídliště s vysokou hustotou zalidnění či prostory s vyšší hlukovou zátěží v blízkosti frekventovaných silnic. Značný význam na negativní percepci lokalit vykazovala i sociální skladba obyvatel, problematiku národnostních menšin, strach z kriminality či neatraktivní vzhled. Velmi často zmiňovaným aspektem špatné adresy byl problém s nedostatečnou parkovací kapacitou.

V rámci výzkumu byly zjištěny i lokality, které obyvatelé vnímají rozporuplně. Některými respondenty byly tyto oblasti chváleny, jiní je kritizovali. Jednou takto vnímaných lokalit bylo samotné centrum města a jeho blízké okolí. Druhou oblastí s topoambivaletním významem,

bylo největší a nejstarší panelákové sídliště na území města, které bylo zároveň vnímáno respondenty s největší intenzitou v rámci katastru města.

Při komparaci věkové skupiny 15 až 24 let s věkovou kategorií 25 až 34 let nedošlo k razantnímu rozdílu. Tyto věkové kategorie se většinou shodli na lokalizaci dobré i špatné adresy, odlišné ale byly faktory výběru lokality. Mezitím co mladší věková skupina zmiňovala často jako důležitý aspekt dostupnost nádraží jako startovacího a konečného bodu pro dojížděku a celkový estetický dojem, lidé ve věku 25 až 34 let upřednostňovali především klidné lokality s dostatkem zelených ploch a kladli důraz na sociální skladbu obyvatel a dostupnost služeb. Starší věková skupina v porovnávaných věkových strukturách také více preferovala oblasti se zástavbou rodinných domů. Ve věkové skupině 25 až 34 byl při výběru špatné adresy čteně zmiňován problém s nedostatkem parkovacích míst, kteří mladší respondenti ve věku do 25 let vůbec nezmiňovali.

Nabyté znalosti z realizovaného dotazníkové šetření umožnily velmi podrobný obraz obyvatel na percepci území města z hlediska oblasti bydlení. Občané identifikovali jednotlivé problémy a nedostatky v oblasti trvalého bydlení a residenčních preferencí, čímž vytvořili prostor pro jejich zlepšení a nápravu.

Zajímavým poznatkem by jistě bylo opakování analýzy s určitým časovým odstupem, což by umožnilo sledovat případné změny ve vývoji prostorových preferencí residentů.

Hlavním přínosem práce je sada cenných dat, která přibližují názory a pocity místních obyvatel města Nový Jičín v prostorovém měřítku. Jedná o soubor informací od těch nejpovolanějších, tedy od lidí, kteří daný prostor velmi dobře znají a pravidelně se v něm pohybují. Výsledky práce tak mohou posloužit ke zprostředkování prostorové zkušenosti místních obyvatel především vedení města při územním plánování, rozhodovacích procesech, rozvoji, směřování investic či realizaci opatření a kroků vedoucích ke zvýšení atraktivity prostředí, výsadby zeleně, zlepšení dostupnosti parkování či protihlukovým opatřením v problémových lokalitách. Užitečné mohou být výsledky výzkumu rovněž pro městskou policii, která na ně může reagovat plánováním častějšího pohybu policejních hlídek v místech, kde občané uvádějí vyšší kriminalitu či pocit strachu.

10 Summary

The diploma thesis captures the perception of urban space using mental mapping. The thesis conducts practical research on spatial perception in urban area, focusing on Nový Jičín. Using Gouldian-type mental mapping, it identifies attractive and unattractive addresses locations based on the opinions of its own inhabitants. A survey supplemented by interactive maps was used for data collection. Results reveal southwest areas with quiet environments and green spaces as preferred, while locations with poor access to amenities, high population density, or noise pollution are deemed undesirable.

The study also highlights ambivalent perceptions of certain areas, such as the city center and the largest housing estate. Comparing age groups, preferences for residential areas differ slightly, with younger respondents prioritizing transport accessibility and aesthetics, while older ones favor quiet neighborhoods with ample greenery.

Insights gained can inform urban planning, investment decisions, and crime prevention strategies. The research underscores the importance of understanding residents' spatial experiences for improving city living conditions and attractiveness.

A partial goal is to examine the residential preferences and choices of citizens in the age categories from 15 to 24 and from 25 to 34 years. The basis consists of a theoretical anchoring the issue of spatial perception followed by residential and housing preferences. Data from a survey (n=96) was used as a source for the analysis which was created using GIS. As a result, a series of maps were created showing the locations of attractive and unattractive addresses in the town of Nový Jičín and identifying the reasons that lead to their designation.

11 Použité zdroje

BRISUDOVÁ, L., ŠIMÁČEK, P., ŠERÝ, M. (2020): Mapping topo-ambivalent places for the purposes of strategic planning of urban space. The case of Šternberk, the Czech Republic. *Journal of Maps*, 16(1), s. 203–209.

ČSÚ (2023): Demografická ročenka měst; 2000–2022. [online]. [cit. 2024-01-20]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/demograficka-rocenka-mest-4gntna6drh>

ČSÚ (2023): Veřejná databáze. Vše o území [online]. [cit. 2024-01-28]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/>

ČÚZK (2022). Prohlížečské služby – ZTM. In ČÚZK: Geoportál [online]. [cit. 2024-02-02].

Dostupné z:

[https://geoportal.cuzk.cz/\(S\(btumr5xgb23cjgpiu4131eeu\)\)/Default.aspx?mode=TextMeta&side=wms.verejne&text=WMS.verejne.uvod&head_tab=sekce-03-gp&menu=311](https://geoportal.cuzk.cz/(S(btumr5xgb23cjgpiu4131eeu))/Default.aspx?mode=TextMeta&side=wms.verejne&text=WMS.verejne.uvod&head_tab=sekce-03-gp&menu=311)

DRBOHLAV, D. (1990): Důvody regionálních a sídelních preferencí obyvatelstva ČR. *Geografie*, 95(1) s. 13–29.

DRBOHLAV, D. (1991): Mentální mapa ČSFR. Definice, aplikace, podmíněnost. *Geografie*, 96(3) s. 163–176

DRBOHLAV, D. (1993): Behaviorální přístup v geografii. In: Sýkora, L. (eds.): *Teoretické přístupy a vybrané problémy v současné geografii*, Praha: Přf UK, s. 13-29

DRBOHLAV, D. (1995): Behaviorální geografie aneb snaha více poznat a porozumět chování člověka v prostoru a v čase. *Otázky geografie 3*, Česká geografická společnost, s. 5-23

ESRI. ArcČR® 500: ver. 3.3. Praha.

GHIOCA, S. (2014): *The cognitive map's role in urban planning and landscaping.*

Application to Braila City, Romania [online]. [cit. 2024-02-02]. Dostupné z: http://cinqcontinents.geo.unibuc.ro/8/8_18_Belkendil.pdf

GOULD, P., WHITE R. (2005): *Mental maps. Second edition.* Routledge. Londýn. ISBN 0-203-16317-6.

GOULD, P., WHITE, R. (1974): *Mental maps.* Pelican Books, Harmondsworth, 204 s.

- GYENEIZSE, P., TRÓCSÁNYI, A., PIRISI, G., BOGNÁR, Z., CZIGÁNY, S. (2016): A multi-factor model developed on residents 2019; opinions for the classification of urban residential areas. *Geografie*, 121 (1).
- HYNEK, A., HYNKOVÁ, J. (1979): Prostorová percepce životního prostředí města Boskovic a okolí ve výchově k péči o životní prostředí. *Sborník ČGS.*, roč. 84 (4) s. 287–29
- HYNEK, A., HYNKOVÁ, J. (1980): Percepce prostředí a mentální mapy ve výchově k péči o životní prostředí. *Scripta Fac. Sci. Nat. Univ. Purk. Brun: Geographia*. roč. 10, č. 5, s. 233–248.
- HRDLIČKA, M. (1983): Preference sídelních prostorů Čech. *Demografie*, 25, č. 1, s. 48-58
- JANSEN, S. J. T. (2012): What is the worth of values in guiding residential preferences and choices? *Journal of Housing and the Built Environment*, 27 (3).
- KÄHRIK, A., LEETMAA, K. (2009): Residential preferences towards suburban living in post-socialist metropolies. Department of Geography, University of Tartu, Paper for the ENHR conference in Prague
- KUOPPA, J., NIEMINEN, N., RUOPPILA, S., LAINE, M. (2019): Elements of desirability: exploring meaningful dwelling features from residents' perspective. *Housing Studies*, 35 (10).
- LYNCH, K. (1960): *The Image of the City*. M.I.T. Press, Cambridge, Mass., 194 s
- MALÁ, Z. (2019) *Dobrá a špatná adresa k bydlení ve městě Kolín*. Diplomová práce. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
- MĚSTO NOVÝ JIČÍN (2009): Územní plány obcí [online]. [cit. 2024-03-10]. Dostupné z: <https://www.novyjicin.cz/mestsky-urad/uzemni-planovani/uzemne-planovaci-dokumentace-a-podklady-obci-spravniho-uzemi-orp-novy-jicin/mesto-novy-jicin/>
- MĚSTO NOVÝ JIČÍN (2024): Informace o městě [online]. [cit. 2024-03-10]. Dostupné z: <https://www.novyjicin.cz/mesto/o-meste/>
- MRKLASOVÁ, M. (1988): Migrační a sídelní preference ústeckých středoškoláků. *Demografie* 1988, č. 4

NAESS, P. (2005), 'Residential location affects travel behavior—But how and why? The case of Copenhagen metropolitan area' *Progress in Planning*, 63, 167–257.

NAESS, P. (2009), 'Residential Self-Selection and Appropriate Control Variables in Land Use: Travel Studies' *Transport Reviews*, 29, 293-324

OLDMAPS GEOLAB (2024): Staré mapy. [online]. [cit. 2024-03-10]. Dostupné z: oldmaps.geolab.cz

PÁNEK, J. (2019): Mapping citizens' emotions: participatory planning support system in Olomouc, Czech Republic, *Journal of Maps*, 15, 1, s. 8-12

PÁNEK, J., PÁSZTO, V. (2016): Pocitové mapy v plánování měst a regionů. Regionální rozvoj mezi teorií a praxí, 5, 4, s. 48–62.

PÁNEK, Jiří. (2014): Mentální mapy v komunitním rozvoji. s. 14–18

POCITOVÉ MAPY. (2024): Pocitové mapy [online]. [cit. 11-09-2023]. Dostupné z: <https://www.pocitovemapy.cz/>.

POLAR (2024): Město prodává pozemky pod Skalkou developerovi, stát na nich budou rodinné domy. [online]. [cit. 2024-03-10]. Dostupné z: <https://polar.cz/zpravy/novojicinsko/novy-jicin/11000026620/mesto-prodava-pozemky-pod-skalkou-developerovi-stat-na-nich-budou-rodinne-domy>

RUAN, X., HOGBEN, P. (2007): *Topophilia and Topophobia: reflections on twentiethcentury human habitat*. New York: Routledge, 248 s.

SIKORA, Michal (2019): *Dobrá a špatná adresa v Třinci*. Diplomová práce. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2019.

SINNIAH, G. S., SHAH, M. Z., VIGAR, G., ADITJANDRA, P. T. (2016): Residential Location Preferences: New Perspective. *Transportation Research Procedia* 17.

SIWEK, T. (2011): *Percepce geografického prostoru*. Česká geografická společnost, Praha, 164 s.

ŠIMÁČEK, P., ŠERÝ, M., FIEDOR, D., BRISUDOVÁ, L. (2020): To fear or not to fear? Exploring the temporality of topophobia in urban environments. *Moravian Geographical Reports, The Czech Academy of Sciences, Institute of Geonics*, 28, 4, s. 308–321.

ŠTEFÁNKOVÁ, M., DRBOHLAV, D. (2014): „Zlatá Praha“, „zaslíbený jih“ a to ostatní? Regionální a sídelní preference obyvatelstva Česka. Geografie 119/3. ČGS, Praha.

TUAN, Y. F. (1974): Topophilia. Columbia University Press, New York, 260 s.

TUAN, Y. F. (1975): Images and Mental Maps. Annals of the Association of American Geographers, 65(2), 205–213

TUAN, Y. F. (1977): Space and place: the perspective of experience. Minnesota University Press, Minneapolis, 235 s.

VASANEN, A. (2012): Beyond stated and revealed preferences: The relationship between residential preferences and housing choices in the urban region of Turku, Finland. Journal of Housing and the Built Environment, vol. 27, s. 301-315.

VOŽENÍLEK, V. (1997): Mentální mapa a mentální prostorové představy. Geodetický a kartografický obzor, 97(2) Praha, 62-70s

12 Seznam obrázků

Obr. 1 Území města Nový Jičín a jeho místní části

Obr. 2 Nový Jičín na výřezech map z prvního (A), druhého (B) třetího (C) vojenského mapování a císařských otiscích stabilního katastru (D)

Obr. 3 Katastrální plán města z roku 1833 s vyznačením hradebního systému

Obr. 4 Vývoj indexu stáří v obci Nový Jičín v letech 2000 až 2022

Obr. 5 Porovnání vzdělanostní struktury obyvatel Nového Jičína a SO ORP Nový Jičín v roce 2021

Obr. 6 Vývoj počtu obyvatel ve městě Nový Jičín v období 1971-2022

Obr. 7 Nově vystavěné byty a domy na území Nového Jičína v jednotlivých časových obdobích

Obr. 8 Hustota zalidnění, podíl rodinných a bytových domů v Novém Jičíně k roku 2021

Obr.9 Návod k tvorbě zákresu v mapovém poli

Obr. 10 Srovnání struktury respondentů a obyvatel Nového Jičína dle pohlaví

Obr. 11 Srovnání struktury respondentů a obyvatel Nového Jičína dle věkových kategorií

Obr. 12 Srovnání struktury respondentů a obyvatel Nového Jičína podle nejvyššího dosaženého vzdělání

Obr. 13 Srovnání struktury respondentů a obyvatel Nového Jičína podle bydliště v místních částech

Obr. 14 Srovnání zaznačených lokalit dobré a špatné adresy k bydlení v Novém Jičíně

Obr. 15 Dobrá adresa na území města Nový Jičín

Obr. 16 Příklad dobré adresy – Ulice M. Baláše v lokalitě Skalky

Obr. 17 Lokality špatných adres na území Nového Jičína

Obr. 18 Sídliště Loučka, ul. Na Lani

Obr.19 Lokalita č. 3 panelové domy v ul. Máchova, Nádražní, Dvořákova – bližší pohled

Obr. 20 Lokalita č. 3 panelové domy v ul. Máchova, Nádražní, Dvořákova – bližší pohled

Obr. 21 Lokality dobrých adres na území Nového Jičína (věková skupina 15 až 24 let)

Obr. 22 Lokality špatných adres na území Nového Jičína (věková skupina 15 až 24 let)

Obr. 23 Lokality dobrých adres na území Nového Jičína (věková skupina 25 až 34 let)

Obr. 24 Lokality špatných adres na území Nového Jičína (věková skupina 25 až 34 let)

Obr. 25 Porovnání dobrých adres pohledem věkové skupiny 15 až 24 a skupiny 25 až 34

Obr. 26 Porovnání špatných adres pohledem věkové skupiny 15 až 24 a skupiny 25 až 34

Obr. 27 Ambivalentně vnímaná místa

Obr. 28 Faktory ovlivňující výběr lokality k bydlení – všichni respondenti

Obr. 29 Faktory ovlivňující výběr lokality k bydlení – respondenti ve věku 15 až 24

Obr. 30 Faktory ovlivňující výběr lokality k bydlení – respondenti ve věku 25 až 34

Obr. 31 Klíčová slova uvedená ve slovních komentářích respondentů zdůvodňující lokalizaci dobré adresy

Obr.32 Klíčová slova uvedená ve slovních komentářích respondentů zdůvodňující lokalizaci špatné adresy Zdroj: vlastní zpracování, program WordArt

13 Seznam tabulek

Tab. 1 Obyvatelstvo Nového Jičína a jeho místních částí k 1.1.2021

Tab. 2 Vývoj pohybu obyvatelstva ve městě Nový Jičín v letech 2013-2022

Tab. 3 Lokality dobrých adres na území Nového Jičína a důvod jejich označení

Tab. 4 Lokality špatných adres na území Nového Jičína a důvody jejich označení

Tab. 5 Lokality dobrých adres na území Nového Jičína a důvod jejich označení (věková skupina 15 až 24 let)

Tab. 6 Lokality špatných adres na území Nového Jičína a důvod jejich označení (věková skupina 15 až 24 let)

Tab. 7 Lokality dobrých adres na území Nového Jičína a důvod jejich označení (věková skupina 25 až 34 let)

Tab. 8 Lokality špatných adres na území Nového Jičína a důvody jejich zaznačení (věková skupina 25 až 34 let)

Tab. 9 Porovnání dobrých adres pohledem věkové skupiny 15 až 24 a skupiny 25 až 34 a důvody jejich zaznačení

Tab. 10 Porovnání špatných adres pohledem věkové skupiny 15 až 24 a skupiny 25 až 34 a důvody jejich zaznačení

Tab. 11 Důvody označení lokalit jako dobrá a špatná adresa u ambivalentně vnímaných míst

14 Seznam příloh

Vázané přílohy

Příloha 1: Online podoba dotazníkového šetření Dobrá a špatná adresa – kde byste chtěli bydlet?

Příloha 2: Příklady dobré adresy na území města Nový Jičín

Příloha 3: Příklady špatné adresy na území města Nový Jičín

DOBRÁ A ŠPATNÁ ADRESA - KDE BYSTE CHTĚLI BYDLET ?

Vážená paní, vážený pane,

pokud žijete v Novém Jičíně jste přesně člověkem, kterého hledám! Ráda bych se totiž seznámila s Vašimi názory a pocity týkající se bydlení v tomto městě. Jmenuji se Patricie Cagášková a jsem studentkou Katedry geografie Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého v Olomouci. V rámci své diplomové práce se snažím o lokalizaci atraktivních a neatraktivních oblastí k bydlení v Novém Jičíně, který sama moc dobře znám. Vyplněním tohoto dotazníkového šetření, které Vám zabere zhruba 10 minut, mi pomůžete k vytvoření souboru map, který tyto místa dokáže velmi dobře zachytit.

Po zpracování a obhájení své diplomové práce bych ji ráda předložila vedení města Nový Jičín, aby mohla pomoci ke zpříjemnění bydlení v nevyhledávaných lokalitách.

Bc. Patricie Cagášková
patricie.cagaskova01@upol.cz

1. Bydlíte v Novém Jičíně (nebo jeho místní části)?*

☐ Ano	☐ Ne
---------------------------	--------------------------

1.1 Ve které místní části bydlíte?*

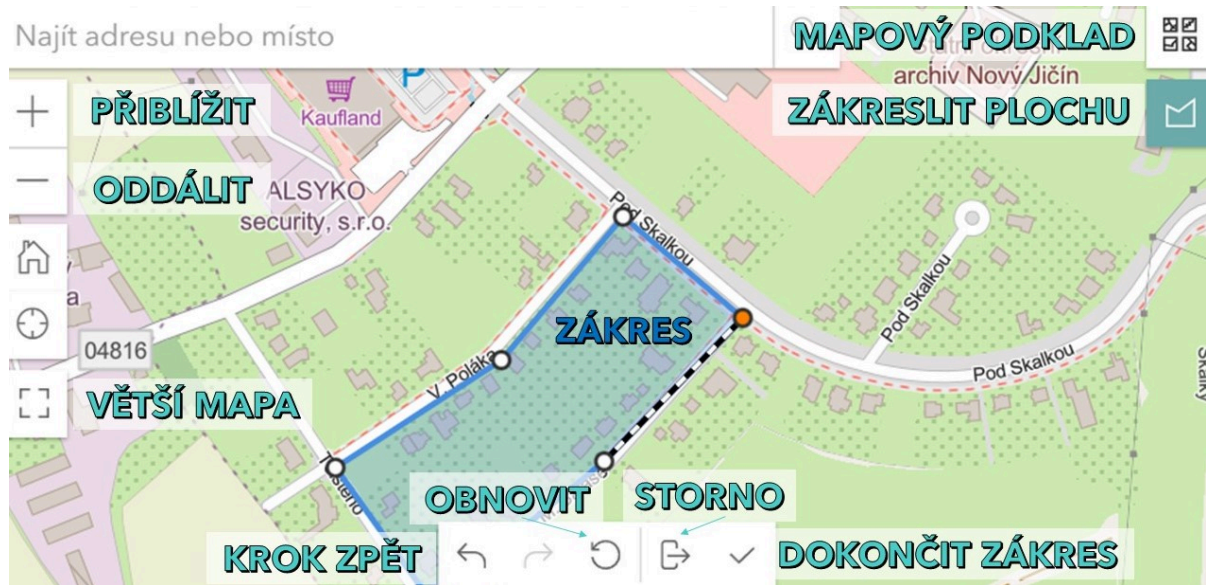
1.2 Jak dobře znáte Nový Jičín?

znám velmi dobře znám trochu moc neznám neznám vůbec

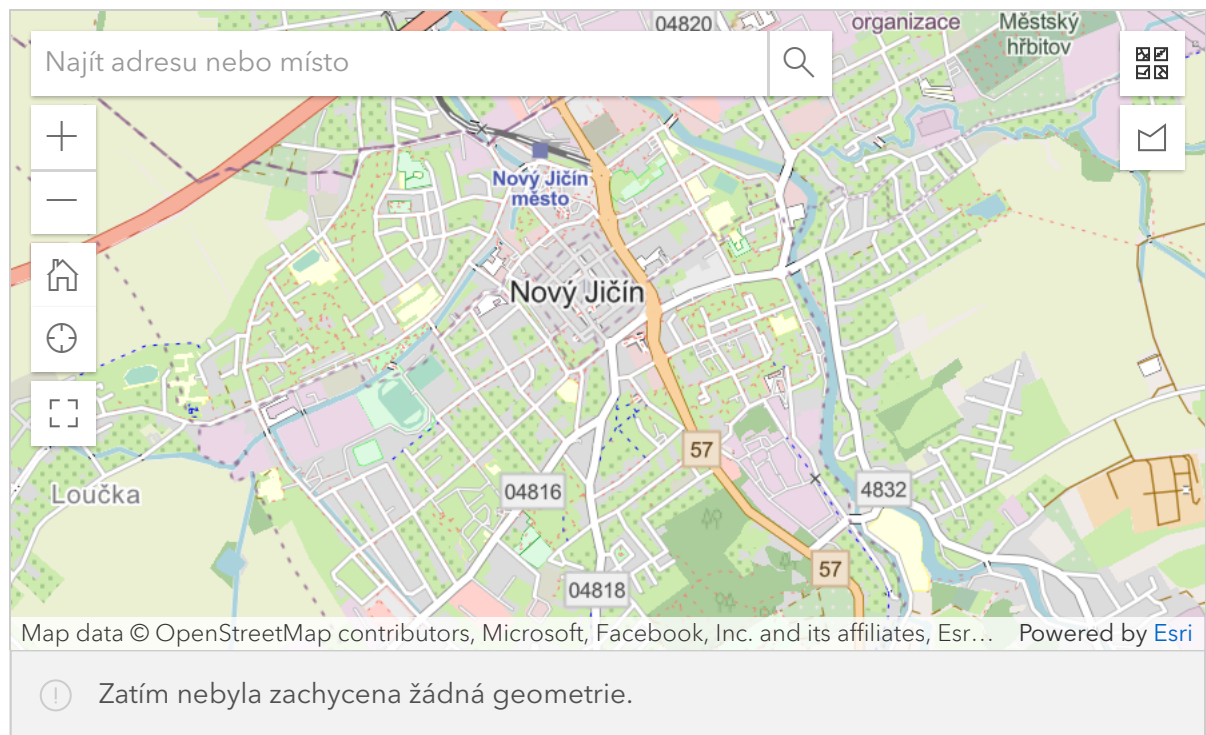
2. Do mapy Nového Jičína zakreslete oblast, kde byste RÁDI bydleli.

NÁPOVĚDA: Pro zahájení zakreslování stiskněte tlačítko **ZAKRESLIT PLOCHU** a poté přidejte body po obvodu oblasti, kterou chcete zakreslit. Jednoduše oblast oklikejte. Zakreslování ukončete stisknutím tlačítka **DOKONČIT ZÁKRES**, či **DVOJTÝM KLIKNUTÍM** v místě kam chcete přidat poslední bod.

Vždy zakreslete pouze jednu oblast. Pokud chcete zakreslit další oblasti použijte tlačítko + umístěné pod otázkou.

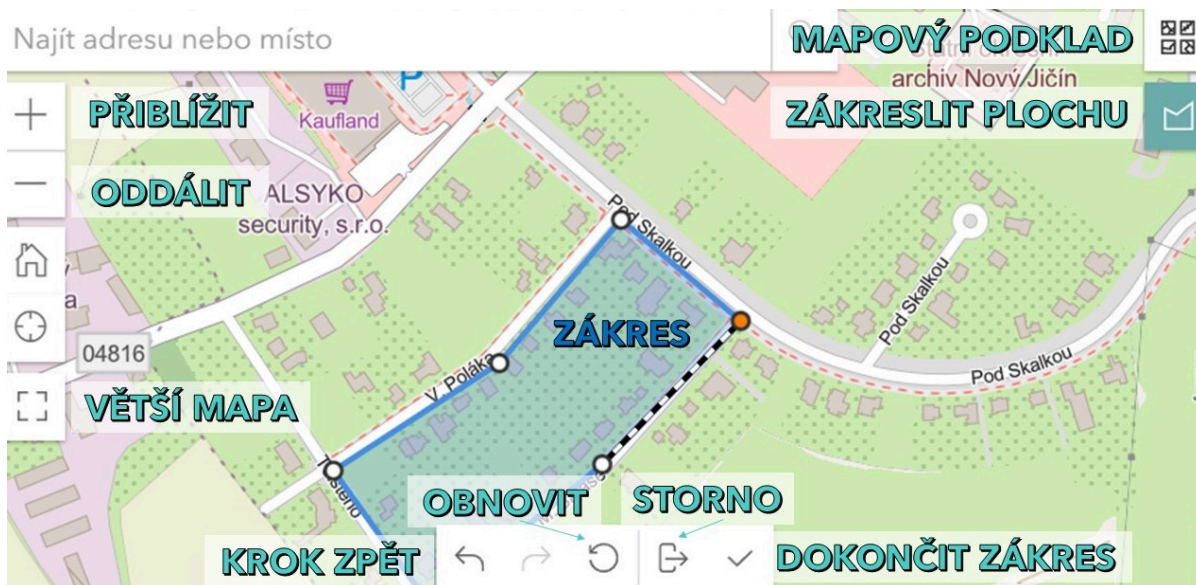
2a. Co činí tuto oblast atraktivní k bydlení ?

3. Do mapy Nového Jičína zakreslete oblast, kde byste naopak bydlet NECHTĚLI.

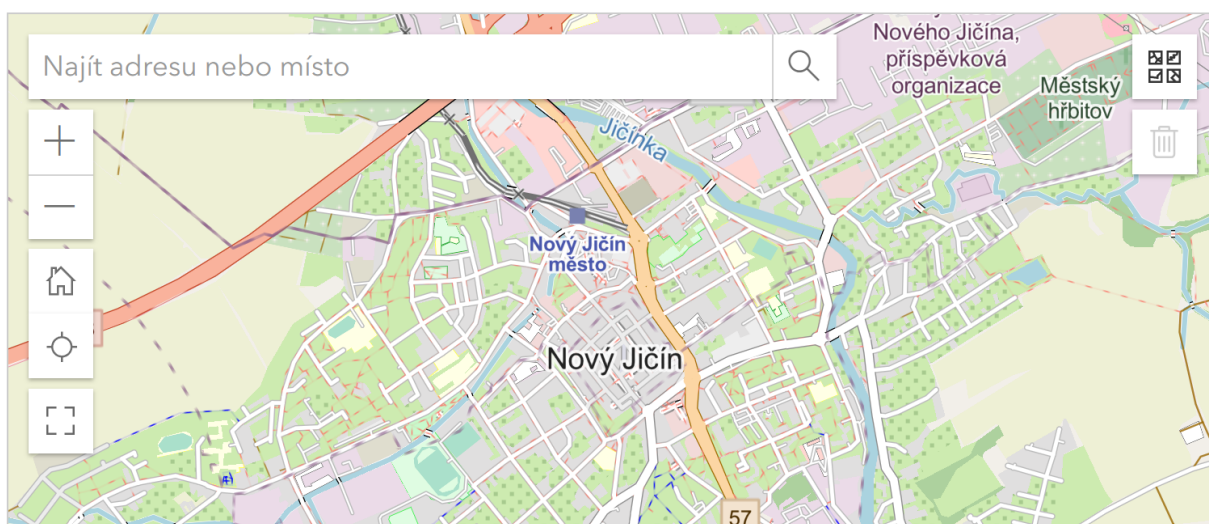
(1) ▼

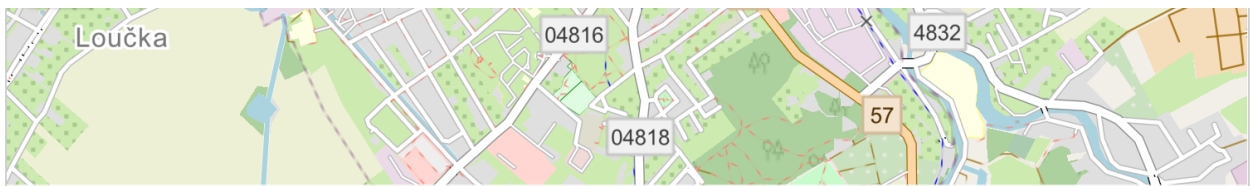

NÁPOVĚDA: Pro zahájení zakreslování stiskněte tlačítko **ZAKRESLIT PLOCHU** a poté přidejte body po obvodu oblasti, kterou chcete zakreslit. Jednoduše oblast oklikejte. Zakreslování ukončete stisknutím tlačítka **DOKONČIT ZÁKRES**, či **DVOJTÝM KLIKNUTÍM** v místě kam chcete přidat poslední bod. Vždy zakreslete pouze jednu oblast. Pokud chcete zakreslit další oblasti použijte tlačítko **+** umístěné nad tímto textem.

Vždy zakreslete pouze jednu oblast. Pokud chcete zakreslit další oblasti použijte tlačítko **+** umístěné pod otázkou.

Map data © OpenStreetMap contributors, Microsoft, Facebook, Inc. and its affiliates, Esri ... Powered by Esri

Zatím nebyla zachycena žádná geometrie.

3a. Zdůvodněte proč by jste v této oblasti nechtěli bydlet , co ji činí neatraktivní ?

4. Jak důležité jsou pro Vás následující aspekty při výběru lokality k bydlení

	velmi důležité	důležité	spíše nedůležité	není důležité
prostory veřejné zeleně	☐	☐	☐	☐
úroveň hluku	☐	☐	☐	☐
zdravé životní prostředí	☐	☐	☐	☐
dostupnost hřišť pro děti	☐	☐	☐	☐
dostupnost zájmových zařízení pro mládež	☐	☐	☐	☐
dostupnost kulturních zařízení (kina, muzea,...)	☐	☐	☐	☐
dostupnost zařízení lékařské péče	☐	☐	☐	☐
množství a kvalita pracovních příležitostí	☐	☐	☐	☐
nákupní možnosti	☐	☐	☐	☐

sociální skladba místních obyvatel	☐	☐	☐	☐
bezpečnost	☐	☐	☐	☐
parkovací kapacita	☐	☐	☐	☐
přijatelné náklady na bydlení	☐	☐	☐	☐
možnost bydlet v rodinném domě	☐	☐	☐	☐

5. Nejvyšší dokončené vzdělání:

základní

střední bez maturity

střední s maturitou a vyšší odborné

vysokoškolské

6. Věk:

méně než 14 let

15 až 24 let

25 až 34 let

35 až 44 let

45 až 54 let

55 až 64 let

65 až 74 let

75 a více let

7. Biologické pohlaví:

muž

žena

Odeslat

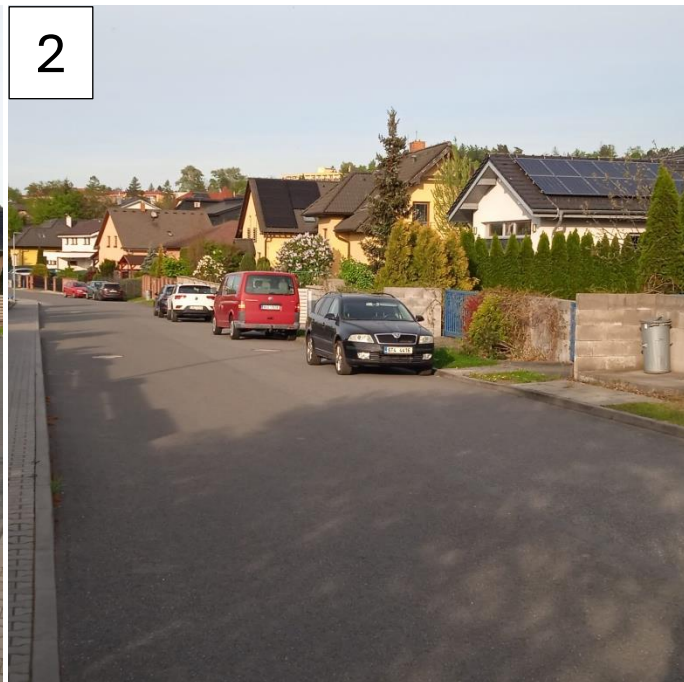
Používá technologii ArcGIS Survey123

Příloha 2: Příklady dobrých adres na území města Nový Jičín

1

2

3

4

5

6

Zdroj: vlastní fotografie, 03/2024

1–2: lokalita Skalky (ulice U M. Balaše)

3–4: Masarykovo náměstí

5–6: ulice Nerudova

7–8: Fibichovo náměstí

Příloha 3: Příklady špatné adresy na území města Nový Jičín

Zdroj: vlastní fotografie, 03/2024

1: okolí autobusového a vlakového nádraží (roh ulice U Grasmanky a Dolní Brána)

2–4: Sídliště Loučka (ul. Na Lani, ul. Jičínská)

5–8: ulice Dvořákova, ulice Máchova